

#PrettyLittleLiars

Morele thematiek op televisie en de morele reflectie die zij oproept

#PrettyLittleLiars

Over morele thematiek op televisie en de morele reflectie die zij oproept

Masterthesis

Master media studies, Media& Cultuur

Erasmus School of History, Culture and Communication,

Erasmus University Rotterdam

Student:

Lottie Aalbrecht

Studentnummer:

412556

Supervisors:

Dr. Tonny Krijnen

Dr. Marc Verboord

Datum:

17-06-2016

Voorwoord

Eind 2010 stopte ik met mijn opleiding Communicatie en Informatiewetenschappen aan de Universiteit van Utrecht, onder andere omdat ik de manier van leren op een universiteit niet bij mij vond passen. Toen ik de beslissing nam om te stoppen met deze universitaire studie had ik waarschijnlijk nooit kunnen bedenken dat ik in de zomer van 2016 de laatste regels van mijn master-thesis zou typen voor de master Media & Cultuur aan de Erasmus Universiteit. Maar toch is het zo ver, na een kleine omweg ben ik dan toch op de universiteit beland en blijkt de manier van werken op een universiteit na een aantal jaar wel bij mij te passen. Na het schrijven van een HBO-bachelor scriptie en een pre-master scriptie is deze scriptie hoogstwaarschijnlijk de laatste scriptie die ik zal schrijven. En hoewel ik blij ben als ik deze scriptie kan inleveren en de master Media & cultuur kan afronden, heb ook veel plezier gehad aan het uitvoeren van dit onderzoek en het schrijven van deze scriptie. Dit is niet in de laatste plaats het gevolg van de goede begeleiding tijdens dit traject én tijdens mijn pre-master scriptie. Ik heb ontzettend veel geleerd en ik hoop dat dit dan ook van pas zal komen in mijn verdere loopbaan. Ik hoop dat u net zo veel plezier heeft met het lezen van mijn master-thesis als ik had bij het uitvoeren van mijn onderzoek en het schrijven van de thesis.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
H1 Inleiding	2
1.1 Relevantie	5
1.1.1 Wetenschappelijke relevantie	6
1.1.2 Maatschappelijke relevantie	8
H2 Theoretisch kader	10
2.1 Televisie	10
2.2 Pretty Little Liars	12
2.3 Genre en narratief	13
2.3.1 Genre	13
2.3.2 Narratief	15
2.4 morele thematiek	17
2.5 Morele reflectie	19
2.6 Twitter en het (inter)actieve publiek	21
H3 Methode	24
3.1 Mixed methods	25
3.2 Narratieve analyse	26
3.2.1 Data-analyse	27
3.3 Twitteranalyse	28
3.3.1 Data-analyse	30
3.4 Beperkingen methode en ethische kwesties	31
H4 Resultaten	33
4.1 Morele thematiek in PLL	33
4.1.1 Moreel thema leugens	35
4.1.2 Moreel thema Vriendschap	38
4.1.3 Onderwerpen als potentiële morele thema's	39
4.1.3 Conclusie	42
4.2 Morele reflectie op PLL	43
4.2.1 Manier van reflecteren	44
4.3 Inhoud morele reflectie	47
4.3.1 Leugens	47
4.3.2 Vriendschap	49
4.3.3 Relaties	51
4.3.4 Verantwoordelijkheid	53
4.3.5 Assertiviteit	54
4.3.6 Overig	55
4.4 Overeenkomsten en verschillen tussen de afleveringen en morele reflecties	57
H5: Conclusie	60
Literatuurlijst	66
Bijlage A: Methodologische model Krijnen (2007)	71
Bijlage B: Narratieve structuur	72
Bijlage C: Morele thematiek	109
Moreel thema leugens	109
Moreel thema vriendschap	113
Bijlage D: Morele reflecties	116

Samenvatting

In dit onderzoek staan de morele thematiek die voorkomt in de afleveringen van *PLL* én of en hoe de Amerikaanse kijkers van *PLL* moreel reflecteren op de thematiek centraal. Dit is wetenschappelijk relevant, omdat de directe reacties van het publiek op een televisieserie wordt onderzocht, omdat het een manier is om het dagelijks leven op het gebied van morele thematiek te onderzoeken en omdat er nog nauwelijks onderzoek is gedaan naar de morele reflectie via sociale media door het televisiepubliek. Daarnaast is dit onderzoek maatschappelijk relevant, omdat het inzicht geeft in hoe de kijkers van *PLL* daadwerkelijk reageren en reflecteren op (morele) thema's én omdat het inzicht geeft in hoe de kijkers van *PLL* de wereld om zich heen begrijpelijk maken.

Televisie speelt een grote rol in ons dagelijks leven en bij onze oriëntatie van de wereld, doordat televisieprogramma's ons verhalen vertellen en omdat televisieprogramma's vol zitten met morele thema's (Van Damme, 2010; Silverstone, 2007). Moraal gaat over wat goed of fout is, hoe iets wel of niet zou moeten zijn in de samenleving en wat wel of niet wenselijk wordt geacht. Daarbij zijn ook de belangen van anderen belangrijk (Rachels, 2003). Morele thema's in televisieprogramma's bevatten vaak een boodschap die de televisiemaker wil overbrengen, deze *preferred reading* komt terug in het moreel besluit. Wanneer er geen sprake is van een moreel besluit spreekt men van een open narratief (Krijnen, 2007; Thwaites et al., 2002). Een narratief stimuleert morele reflectie op 3 manieren; de kijker moet een issue beoordelen als morele kwestie, de kijker overweegt een morele kwestie door middel van het *ethics of care* of *ethics of justice* perspectief en het narratief geeft inzicht in de gevolgen voor de betrokkenen in een situatie (Johnson, 1993).

Dit kwalitatieve onderzoek is gedaan met behulp van zowel een narratieve analyse als een Twitteranalyse. Met de narratieve analyse zijn 6 afleveringen van *PLL* geanalyseerd met behulp van het methodologische model van Krijnen (2007). De Twitteranalyse is onder andere gedaan met behulp van de 3 stappen met betrekking tot moraal van Rachels (2003). Uit de narratieve analyse blijkt dat er twee morele thema's voorkomen in de afleveringen van *PLL*; *relaties* en *vriendschap* en uit de Twitteranalyse blijkt dat de kijkers van *PLL* reflecteren op 6 morele thema's; *leugens*, *vriendschap*, *liefde*, *verantwoordelijkheid*, *assertiviteit* en *omgangsvormen*. Daarnaast reflecteren zij op verhaallijnen die niet vallen onder een moreel thema. De kijkers van *PLL* reflecteren dus op veel meer morele thema's dan er door de serie wordt aangeboden, deze morele reflecties worden voornamelijk opgeroepen door open verhaallijnen.

Tags: *Pretty Little Liars*, Twitter, morele reflectie, morele thematiek, narratieve analyse & publieksonderzoek

H1 Inleiding

“Who wants to help me break Twitter tonight? #PLLArmy” twitterde Marlene King (2016), producent van de dramaserie *Pretty Little Liars* (Warner Horizon Television, verder *PLL*), de dag waarop seizoen 6B¹ van start ging. Dat de kijkers dit deden is wel duidelijk: Over de aflevering, waar zo’n 3,3 miljoen mensen naar keken, werden maar liefst 370 miljoen Tweets verstuurd door 118 miljoen unieke Twittergebruikers (Nielsen Social, 2016). De aflevering behoorde tot de top 5 van series of specials waarover het meest werd getwitterd in de week van 11 tot en met 17 januari (Nielsen Social, 2016). Alleen over 2 politieke debatten en de televisieprogramma’s *The Bachelor* (Warner Horizon Television) en de *Critic’s Choice Awards* (Bob Bain Productions & Berlin Entertainment) werd die week meer getwitterd. Dat kijkers zoveel twitterden over *PLL* is geen toeval, al seizoenen lang weet de serie niet alleen kijkers te trekken maar heeft het ook enorm veel fans op sociale media.

Niet alleen de kijkers van televisieseries zoals *PLL* maken gebruik van Twitter of andere sociale media. Met de komst van sociale media gebruiken ook steeds meer televisieprogramma’s Twitter om de discussie tussen kijkers onderling aan te moedigen en om fans te stimuleren de afleveringen live via televisie te volgen (Deller, 2011). Door middel van Twitter worden de fans aangemoedigd om te discussiëren over en zich bezig te houden met dat wat er in de afleveringen gebeurt of onderwerpen die met het programma te maken hebben (Deller, 2011). Om de gesprekken tussen kijkers op gang te brengen kunnen makers van televisieprogramma’s gebruik maken van een hashtag (#), met deze hashtags kunnen mensen met elkaar communiceren over het onderwerp van de hashtag zonder dat zij online bevriend moeten zijn (Deller, 2011). Zoals bijvoorbeeld King (2016) deed met haar Twitterbericht “Who wants to help me break Twitter tonight? #PLLArmy”. Televisiemakers gebruiken hashtags steeds vaker om de conversatie op gang te brengen. Zo ook de makers van *PLL* die Twitter gebruiken als een manier om een gemeenschap te vormen die live tijdens de uitzending over het programma kan discussiëren. Zo was de hashtag van de aflevering die op 12 januari 2016 werd uitgezonden #5YearsForward, de naam van de desbetreffende aflevering. Ook worden vaak #PLL en/of #PrettyLittleLiars aan de Twitterberichten toegevoegd. De hashtags die voor of tijdens de afleveringen worden gebruikt worden vaak door het officiële Twitteraccount van *PLL* geïntroduceerd.

Dat de hashtags veel gebruikt worden door de kijkers van *PLL* blijkt wel uit het grote aantal Tweets dat wordt verstuurd, maar dat betekent niet dat de fans van *PLL* op Twitter alleen maar positief zijn over de serie. Een Tweet vanuit het officiële

¹ De tweede helft van het zesde seizoen van *PLL*

Twitteraccount van de zender waarop *PLL* werd uitgezonden kreeg namelijk na de aflevering waarin 'A' werd onthuld ontzettend veel kritiek vanuit de kijkers van *PLL*. 'A' is meer dan 5 seizoenen een onbekend personage dat het leven van de hoofdpersonen uit de serie tot een hel maakt. Na de onthulling van het personage 'A' werd door het officiële Twitteraccount getwitterd: "He. She. It. Charlotte. #PrettyLittleLiars" (Lankston, 2015). Volgens de zender zelf was het niet de bedoeling, maar veel fans zagen het Twitterbericht als een belediging voor de transseksuele gemeenschap. Het personage Charlotte, die 'A' bleek te zijn, is namelijk een transgender. De verwijzing van 'het' naar het transseksuele personage was volgens veel sociale mediagebruikers een belediging. Daarnaast kreeg het controversiële onderwerp, transgender, nog meer reacties omdat veel fans het erg vonden dat de 'vijand' uit de serie een transseksueel was (Lankston, 2015). De Tweet werd vervolgens van het officiële Twitteraccount van *PLL* verwijderd en de makers van de serie reageerden op de kritiek door te stellen dat de verhaallijn van 'A' als transgender al 3 jaar eerder bedacht was. Volgens de makers van *PLL* had de verhaallijn dan ook niets te maken met alle aandacht rondom transgenders in de media en de maatschappij het afgelopen jaar (Lankston, 2015). Naast het onderwerp transgender komen er nog meer controversiële onderwerpen voorbij in de serie. Uit de verschillende personages en hun verhaallijnen blijkt wel dat de makers niet weglopen van gevoelige onderwerpen. Zo is een van de vrouwelijke hoofdpersonages homoseksueel, terwijl een ander hoofdpersonage wordt opgenomen in psychiatrische inrichting.

Wat het publiek doet met controversiële onderwerpen zoals bijvoorbeeld homoseksualiteit is nog nauwelijks onderzocht. Wel is bekend dat televisieprogramma's, zoals *PLL*, vaak morele boodschappen bevatten die tot uiting komen in een moreel besluit. Een verhaal bestaat over het algemeen namelijk uit een begin, een middenstuk en een einde. Hierbij is het begin vaak stabiel, in het middenstuk vindt een verstoring plaats, waarna het verhaal tot een stabiel einde komt (Thwaites, Davis & Mules, 2002). In dit einde vindt ook vaak het morele besluit plaats waarin de televisiemakers de *preferred reading* naar voren brengen (Krijnen, 2007; Thwaites et al., 2002). De *preferred reading* is de betekenis die de makers van het programma willen overbrengen aan het publiek, maar deze betekenis wordt niet altijd door het publiek overgenomen (Krijnen, 2007). Het feit dat de fans van *PLL* zo fel reageerden op de Tweet over het personage Charlotte en dat de fans bedenkingen hadden bij het feit dat het slechte personage een transgender is heeft te maken met het actieve aspect van het publiek. Het publiek neemt namelijk niet alles letterlijk over van wat zij ziet en is niet passief, maar vormt haar eigen betekenissen (Hall, 1980). Daarnaast denkt het publiek na bij de boodschappen die zij ziet en neemt daarbij verschillende posities in (Ang, 1985; Jhally & Lewis, 1992; Liebes & Katz, 1993). Hierbij is de moraal van waaruit de kijker put bij het vormen van haar eigen betekenissen heel

belangrijk. Uit de kritiek die *PLL* kreeg op de Tweet “He. She. It. Charlotte. #PrettyLittleLiars” (Lankston, 2015) blijkt bijvoorbeeld dat een deel van de *PLL*-kijkers de representatie van een transgender als vijand in *PLL* niet acceptabel vindt.

Daarnaast is het ook mogelijk dat er geen duidelijk moreel besluit, en dus geen *preferred reading*, wordt gevormd in (het einde van) een verhaal. Wanneer dit het geval is, is er sprake van een open verhaal(lijn) waarbij meerdere betekenissen mogelijk zijn. Volgens Porter Abbott (2002) zorgt een open verhaal, een verhaal waarin geen moreel besluit voorkomt, er voor dat het publiek nadenkt over een onderwerp in plaats van dat het verhaal bepaalt wat het publiek moet denken. De vraag is of *PLL* voornamelijk open of gesloten verhaallijnen bevat en waar de kijkers van *PLL* wel of niet moreel op reflecteren.

Omdat *PLL* controversiële onderwerpen niet schuwt én de producenten Twitter gebruiken als strategie om kijkers actief te betrekken bij de serie is het interessant om te onderzoeken of en welke morele thema's naar voren komen in *PLL* en hoe de kijkers via Twitter reageren en moreel reflecteren op die morele thematiek. *PLL* is een Amerikaanse tienerdrama/mysterie-televisieserie die tot 2016 werd uitgezonden door *ABC Family* waarna de zender verderging als *Freeform*. De serie is gebaseerd op een boekenreeks van Sara Shepard en gaat over de levens van 5 vriendinnen die na de verdwijning van de leider van de groep, Allison, uit elkaar valt. Na een jaar ontvangen de 4 overgebleven vriendinnen, Emily, Hanna, Spencer en Aria, berichten van een zekere 'A' die al hun geheimen weet en dreigt hun leven tot een hel te maken. Emily, Hanna, Spencer en Aria raken weer bevriend en proberen naast hun 'normale' tienerleven steeds meer te weten te komen over de mysterieuze verdwijning van Allison en over de identiteit van 'A' (“Pretty Little Liars (Televisieserie)”, n.d.). De serie *PLL* begon in 2010 en in juni van dit jaar begint het 7e seizoen. Een seizoen wordt nooit in 1 keer achter elkaar uitgezonden maar wordt opgesplitst in 2 delen, een deel van de afleveringen wordt namelijk in de zomer uitgezonden en het andere deel van de afleveringen in de winter. Tijdens de winter première in 2014 had de show “the most-tweeted season premiere in TV history.” (The Deadline Team, 2014).

Tijdens dit onderzoek wordt dus onderzocht of en welke morele thema's voorkomen in *PLL* én of en hoe de kijkers moreel reflecteren op morele thema's of andere onderwerpen uit de afleveringen van *PLL*. Dat een televisieprogramma morele thematiek bevat heeft volgens Van Zoonen (2002) te maken met het feit dat media afspiegelingen zijn van een gedeelde moraal, deze moraal versterken, nieuwe normen en waarden in omloop brengen én de moraal ter discussie stellen. In de media vind je dus verschillende morele thema's terug en in dit onderzoek zal er worden nagegaan hoe het publiek reageert op de, al dan niet nieuwe, morele thematiek. Dat televisie verschillende morele thema's bevat is wel duidelijk, maar hoe het publiek reflecteert op de morele thematiek is nog nauwelijks

onderzocht (Krijnen, 2011). De volgende vraag staat daarom centraal tijdens dit onderzoek: ***Hoe reflecteren de Amerikaanse kijkers van *Pretty Little Liars* via Twitter op de morele thematiek uit de serie?*** Om deze vraag te beantwoorden zullen er een tweetal deelvragen worden beantwoord die gezamenlijk een antwoord vormen op de centrale vraag van dit onderzoek:

- *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen van PLL?*
- *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?*

Om deze deelvragen, en uiteindelijk de hoofdvraag, te kunnen beantwoorden zijn er 2 onderzoeksmethoden toegepast. De eerste deelvraag wordt beantwoord met behulp van een narratieve analyse waarbij de inhoud, de afleveringen van *PLL*, wordt geanalyseerd. Tijdens de narratieve analyse is er onderzocht of en, zo ja, welke morele thema's voorkomen. Vervolgens zijn de Twitterstreams (de directe reacties van kijkers op de afleveringen) geanalyseerd en wordt er onderzocht of en hoe de kijkers van *PLL* reageren op de morele thema's die zijn gevonden tijdens de narratieve analyse. Daarnaast wordt er nagegaan of de kijkers van *PLL* moreel reflecteren op onderwerpen die niet tijdens de narratieve analyse als moreel thema naar voren zijn gekomen.

1.1 Relevantie

Sinds het onderzoek van Liebes en Katz (1993) over de verschillende betekenissen die het publiek gaf aan de televisieserie *Dallas* is de relevantie van onderzoek naar het televisiepubliek duidelijk. Veel van dit soort onderzoek naar het televisiepubliek heeft zich gericht op 2 genres, namelijk nieuws- of actualiteitenprogramma's en de roman of soapserie (Livingstone, 1991). Volgens Feuer (1984) aangehaald door Livingstone (1991) worden soapseries en melodrama's gekenmerkt door de rol die zij spelen in onder andere sterke emoties, het personaliseren van ideologische conflicten en de polarisatie van moraal. Een televisieserie zoals *PLL*, een tienerdramaserie, is daarom een geschikt programma om publieksonderzoek naar te doen.

Dat televisieprogramma's, zoals *PLL*, verschillende morele thema's bevatten blijkt wel uit eerder onderzoek, maar hoe de kijkers hierop reflecteren is nog nauwelijks onderzocht (Creeber, 2004; Krijnen, 2007; Krijnen & Verboord, 2011). Krijnen (2011) deed wel onderzoek naar de morele reflecties van televisiekijkers en uit dit onderzoek blijkt dat kijkers op 3 manieren moreel reflecteren op de morele thematiek in een televisieprogramma, namelijk door middel van interpreterende reflectie, aanvullende reflectie en associatieve reflectie (Krijnen, 2011). In het theoretisch kader zullen de verschillende manieren van morele interpretatie verder worden toegelicht.

Hoe de kijkers van *PLL* moreel reflecteren op de morele thematiek die in de serie voorkomt is niet alleen maar relevant omdat er nog niet of nauwelijks onderzoek is gedaan naar reflectie op morele thematiek in een televisieserie, maar ook omdat er nog geen onderzoek is gedaan waarbij zowel de inhoud van een televisieserie als het publiek van een televisieserie wordt onderzocht. De combinatie van inhoudsanalyse én publieksonderzoek komt dus nog nauwelijks voor. In de volgende 2 subparagrafen wordt de relevantie verder toegelicht aan de hand van de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie.

1.1.1 Wetenschappelijke relevantie

Zoals in de vorige subparagraaf is besproken is er nog nauwelijks onderzoek gedaan naar de morele reflectie van televisiekijkers en al helemaal niet door middel van zowel inhoudsanalyse als publieksonderzoek. Daarnaast heeft de wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek te maken met de manier waarop het publiek wordt onderzocht én het feit dat dit onderzoek zich richt op het dagelijks leven van mensen.

Dit onderzoek analyseert de Twitterreacties van het televisiepubliek, de reacties van de kijkers van *PLL*, terwijl het meeste publieksonderzoek gebruik maakt van interviews en/of focusgroepen. Door het analyseren van de Twitterstreams kan er onderzocht worden wat de kijkers' directe reacties zijn op de morele thema's die in de afleveringen voorbij komen. Respondenten worden dus niet na de aflevering geïnterviewd waarbij zij tijdens het interview of de focusgroep moeten nadenken over wat ze van bepaalde onderwerpen vinden (Harrington, Highfield & Bruns, 2013). Daarnaast worden de reacties van het publiek niet beïnvloed door de (vragen) van de onderzoeker, omdat het directe reacties zijn op het programma met behulp van de kijkers' eigen sociale mediakanalen.

Dat de onderzoeker geen invloed heeft op de respondenten is volgens Christians en Carey (1989) van groot belang. Zij stellen namelijk dat het direct onderzoeken van mensen, zoals in dit onderzoek wordt gedaan, een van de belangrijkste aspecten is van kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek gaat er namelijk vanuit dat wanneer mensen worden onderzocht, in dit geval de kijkers van *PLL*, de onderzoeker een creatief proces onderzoekt waarbij mensen vormen van leven en maatschappij behouden en produceren. Daarnaast produceren en behouden mensen tijdens dit creatieve proces systemen van betekenissen en waarden (Christians & Carey, 1989). Het onderzoeken van dit creatieve proces, zoals Christians en Carey (1989) het noemen, behoort tot de eerste verplichting van de onderzoeker. Hierbij is het van belang dat de onderzoeksmethode(n) het creatieve proces niet verminderen of verstoren alleen maar omdat men het proces onderzoekt (Christians & Carey, 1989). Met andere woorden de onderzoeker en de

onderzoeksmethode moeten zo min mogelijk invloed hebben op datgene dat onderzocht wordt en dat zijn in dit geval, naast de afleveringen van *PLL*, de kijkers van *PLL*.

Dit onderzoek is niet alleen wetenschappelijk relevant omdat de data worden verkregen zonder tussenkomst van de onderzoeker, maar ook omdat onderzoek naar televisiepubliek inzicht geeft in het dagelijks leven van mensen. Daarbij komt dat met de komst van nieuwe media de manier waarop het publiek televisiekijkt is veranderd. Livingstone (1998) geeft bijvoorbeeld aan dat televisie een steeds grotere rol is gaan spelen in het dagelijks leven; het domineert het aantal uren in de dag, de organisatie in de woonkamer, de onderwerpen waar we over praten et cetera. Volgens Livingstone (2004) is dit nog steeds het geval en zal televisie met de komst van nieuwe media niet direct verdwijnen. Wel stelt Livingstone (2004) dat het publiek wellicht anders onderzocht moet worden. Het publiek kijkt met de komst van nieuwe media op een andere manier televisie en is, zoals onder andere blijkt uit het aantal Tweets tijdens de afleveringen van *PLL*, interactief (Livingstone, 2004). Het is daarom interessant om de interactiviteit van de kijkers te gebruiken om te onderzoeken welke morele boodschappen of thema's terugkomen in de reacties van het publiek. Daarbij komt dat je via Twitter direct kunt zien welke onderwerpen door het publiek worden gekozen om over te discussiëren (Deller, 2011).

Sociale media en televisiepubliek zijn niet een heel nieuw onderwerp in de wetenschap. Er is namelijk al eerder onderzoek naar gedaan, maar deze onderzoeken gaan voornamelijk in op de vraag hoe fans omgaan met nieuwe media (Baym, 2000; Jenkins, 2006; Ross, 2008). Deller (2011) daarentegen heeft wel een soortgelijk publieksonderzoek gedaan door middel van Twitter, maar heeft hierbij gekeken naar de reacties via Twitter op een programma in het algemeen, in plaats van specifiek op de reflecties van morele thematiek uit een televisieprogramma. Daarnaast heeft Deller (2011) tijdens dit onderzoek de inhoud van de televisieprogramma's niet geanalyseerd in tegenstelling tot dit onderzoek. Daarentegen zijn sociale media wel geschikt om de media en het dagelijks leven te onderzoeken volgens Deller (2011). Dit onderzoek is daarom ook een verfijning van bestaand onderzoek, omdat het zowel de inhoud als het publiek van een televisieprogramma onderzoekt met betrekking tot morele thematiek.

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek kan dus op 3 manieren worden geformuleerd. Ten eerste worden de directe reacties van het publiek op een televisieserie onderzocht, in plaats van reacties na de uitzending tijdens een interview of focusgroep waarbij de onderzoeker invloed kan hebben op de reacties van respondenten. Ten tweede is de manier waarop kijkers reageren en moreel reflecteren op morele thematiek gekoppeld aan hun dagelijks leven en is dit onderzoek dus een manier om het dagelijks leven, in dit geval op het gebied van morele thematiek, van de Amerikaanse kijkers van

PLL te onderzoeken. Ten derde is er nog nauwelijks onderzoek gedaan naar televisiepubliek en hun morele reflecties via sociale media, al helemaal niet met behulp van zowel inhoudsanalyse als publieksonderzoek. Dit onderzoek draagt dus op alle 3 de vlakken een steentje bij aan de bestaande literatuur.

1.1.2 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is niet alleen wetenschappelijk, maar ook maatschappelijk relevant. Al sinds de komst van de televisie wordt het medium gekoppeld aan publieke moraliteit en de maatschappelijke zorgen hierover (Krijnen, 2011; Krijnen & Meijer, 2005). Zo stellen Krijnen en Meijer (2005) bijvoorbeeld dat het publieke debat suggereerde dat het kijken van televisie op een negatieve manier bijdraagt aan het seksuele gedrag van tieners. Hoewel onderzoek het tegenovergestelde aantoonde zijn het wel ideeën die voorkomen in de maatschappij (Collins et al., 2004; Krijnen & Meijer, 2005). Het is van belang om te weten hoe het televisiepubliek omgaat met de media, om zo die ideeën in de maatschappij te voorkomen. Daarnaast zien wij onder andere door televisie culturele beelden waarmee wij verschillende aspecten van onze wereld begrijpen, of het nu gaat om onze eigen identiteit of over wat goed en slecht is (Cavender & Deutsch, 2007; Van Damme, 2010; Wilson, 2000; Wittebols, 2004; Wykes & Gunter, 2005). Het doen van onderzoek naar televisiepubliek is dus maatschappelijk relevant, omdat het zich focust op hoe het publiek nu daadwerkelijk reageert op morele thematiek zoals bijvoorbeeld seksualiteit.

Daarnaast vormt de directe feedback van het publiek rijke data die inzicht geven in hoe anderen de wereld om zich heen begrijpelijk maken (Harrington et al., 2013). Harrington et al. (2013) stellen dat de reacties op televisieprogramma's via Twitter in principe bedoeld zijn voor andere gebruikers, maar doordat de Twitterberichten in het openbaar verschijnen zijn zij ook beschikbaar voor televisiemakers en wetenschappers. De directe feedback van het publiek via Twitter vormt een bewijs voor hoe mensen de wereld om zich heen begrijpelijk maken. Mensen zijn de hele dag door bezig met betekenissen geven en met proberen de wereld om zich heen te begrijpen. Televisie speelt hierbij een belangrijke rol, omdat het een medium is dat een onderdeel is geworden van het dagelijks leven (Livingstone, 1998). Door het analyseren van Twitterstreams kan men er dus niet alleen achter komen over welke morele thema's wordt gesproken, maar ook hoe het publiek betekenis geeft aan de wereld om zich heen. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek kan dus op 2 manieren worden uitgelegd. Ten eerste geeft dit onderzoek inzicht in hoe de kijkers van *PLL* daadwerkelijk reageren en moreel reflecteren op morele thema's uit de serie. Ten tweede geeft dit onderzoek inzicht in hoe

de kijkers van *PLL* de wereld om zich heen begrijpelijk maken met betrekking tot morele thematiek.

In dit hoofdstuk zijn naast de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie, de aanleiding voor dit onderzoek, de centrale probleemstelling en de deelvragen geformuleerd en beargumenteerd. In het volgende hoofdstuk, het theoretisch kader, worden de theorieën en concepten besproken die belangrijk zijn voor dit onderzoek. In het theoretisch kader wordt bestaand onderzoek aangehaald én worden de theorieën en concepten gekoppeld aan het onderzoek naar de afleveringen en de kijkers van *PLL*. In hoofdstuk 3 worden de methodes die tijdens dit onderzoek zijn toegepast uitgebreider besproken en toegelicht en in hoofdstuk 4 komen de resultaten aan bod die voortkomen uit de toepassing van de onderzoeksmethodes. De masterthesis wordt afgesloten met een conclusie en discussie in hoofdstuk 5.

H2 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk komen de theorieën en concepten aan bod die van belang zijn voor dit onderzoek. In de eerste 2 paragrafen worden het concept televisie en de televisieserie *PLL* toegelicht, omdat zowel televisie als *PLL* het vertrekpunt zijn voor dit onderzoek. Vervolgens worden in paragraaf 3 de concepten genre en narratief toegelicht. De eerste 3 paragrafen vormen een inleiding op de 2 concepten die in paragraaf 4 en 5 worden besproken en centraal staan tijdens dit onderzoek, namelijk morele thematiek en morele reflectie. Dit hoofdstuk sluit af met een toelichting op Twitter en het (inter)actieve publiek, omdat tijdens dit onderzoek de morele reflectie van de kijkers van *PLL* via Twitter wordt onderzocht.

2.1 Televisie

Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat de tijd die mensen spenderen aan het lezen van kranten, tijdschriften en boeken afneemt (Cloïn et al., 2013). Vaak wordt voor deze afname de komst van nieuwe media als oorzaak genoemd en wordt ook televisiekijken als een van de activiteiten gezien die lijdt onder de komst van nieuwe media. Maar niets is minder waar, televisie blijft namelijk een grote rol spelen in het dagelijks leven (Livingstone, 2004). De grote rol die televisie speelt blijkt onder andere uit het onderzoek van het SCP naar de tijdsbesteding van Nederlanders (Cloïn et al., 2013). Het aantal uur dat mensen televisiekijken in Nederland is tussen 2006 en 2011 namelijk gestegen van 12,7 naar 14 uur per week. De komst van nieuwe media heeft dus niet gezorgd voor een afname in het aantal uur dat mensen in Nederland televisiekijken, het aantal uur is juist gestegen. Sterker nog volgens het onderzoek van het SCP is televisie het meest gebruikte medium en blijven veel mensen nog steeds graag via televisie op de hoogte van politiek, populaire cultuur en het wereldnieuws (Cloïn et al., 2013; Livingstone, 2004).

Wat wel veranderd is, is het feit dat men niet meer tijd- of plaatsgebonden is bij het kijken van televisieprogramma's, omdat veel programma's online zijn terug te kijken via verschillende apparaten (Livingstone, 2004). Maar ondanks de keuze uit verschillende apparaten en schermen blijkt dat het televisietoestel nog steeds het meest gebruikte scherm is om televisie te kijken (Cloïn et al., 2013). Wel is het publiek naast actief ook interactief, omdat zij niet alleen televisiekijkt maar vaak ook bezig is met winkelen, lezen, schrijven, chatten et cetera (Cloïn et al., 2013; Livingstone, 2004).

Nieuwe media, zoals Twitter, worden daarnaast zelfs ingezet door televisiemakers om het live naar een televisieprogramma kijken te stimuleren (Deller, 2011). Bij *PLL* komt bijvoorbeeld tijdens de aflevering op televisie een hashtag in beeld waarmee kijkers met

anderen kunnen praten over de aflevering of hun mening kunnen geven. De hashtags die tijdens de uitzending van *PLL* in beeld komen zijn alleen tijdens de uitzendingen op televisie te zien waardoor de fans worden aangemoedigd de serie direct via de televisie te volgen. Vaak heeft deze hashtag te maken met iets dat zich in de desbetreffende aflevering afspeelt en dus is de hashtag niet voor elke aflevering hetzelfde. Wanneer de kijkers de aflevering online kijken zien zij de hashtags, die tijdens de televisie-uitzending van een aflevering worden geïntroduceerd, niet in beeld (Mobe, n.d.).

Televisie speelt niet alleen nog steeds een grote rol in het dagelijks leven wat betreft tijdsbesteding, maar speelt ook een belangrijke rol bij onze oriëntatie van de wereld (Van Damme, 2010; Silverstone, 2007). Het medium televisie laat ons namelijk zien hoe de maatschappij is georganiseerd en hoe het dagelijks leven in zijn werk gaat, televisie is dan ook een van 's werelds primaire verhalenvertellers (Bindig, 2008; Van Damme, 2010; Morgan, 2007; Signorielli, 2007). De rol die televisie speelt bij onze oriëntatie van de wereld komt dus mede doordat televisieprogramma's narratieven of verhalen vertellen, maar ook doordat televisieprogramma's vol zitten met morele thema's (Berger, 1997; Krijnen, 2007). Het publiek kan morele thema's in een televisieprogramma wel of niet identificeren én het publiek kan moreel reflecteren op de thema's die zij herkent als morele thematiek. Daarnaast construeren media, waaronder televisie, een bepaalde wereld maar worden media tegelijkertijd ook geconstrueerd door de wereld (Van Damme, 2010; Silverstone, 2007). Dit betekent dat er sprake is van wederzijdse beïnvloeding, de media laten ons namelijk een wereld zien die zij willen laten zien, maar diezelfde media worden ook beïnvloed door die wereld. Mensen creëren de hele dag en elke dag betekenissen, of ze nu aan het werk zijn, aan het koken of televisiekijken. Mensen proberen dus continu wat er om zich heen gebeurt te begrijpen en daar speelt televisie een grote rol bij (Livingstone, 1998). Veel mensen zijn bijvoorbeeld nog nooit in Japan geweest, maar hebben toch een beeld van het land, de cultuur en de bevolking omdat zij onder andere via de televisie iets hebben gezien en gehoord over Japan, de bijbehorende cultuur en de bevolking. Mensen zien en horen veel via de media waarover ze anders nooit iets te weten zouden zijn gekomen. Doordat mensen door de media op de hoogte worden gebracht van verschillende dingen kunnen zij er betekenissen aan geven. Onderzoek naar televisiepubliek, in het geval van dit onderzoek de kijkers van *PLL*, blijft daarom interessant door de belangrijke rol die televisie speelt in het dagelijks leven van mensen. Daarbij komt dat dit onderzoek het televisiepubliek onderzoekt door middel van een Twitteranalyse waarbij de kijkers' directe reacties op, en de betekenissen die zij geven aan, morele thema's en andere onderwerpen uit de afleveringen van *PLL* kunnen worden onderzocht.

Het publiek van media en televisie is dus niet passief, maar (inter)actief (Hall, 1980). Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het publiek nadenkt over boodschappen die voorkomen in de media en dat zij daarbij verschillende posities innemen (Ang, 1985, Jhally & Lewis, 1992; Liebes & Katz, 1993). De verschillende posities die het publiek kan innemen kunnen er voor zorgen dat mensen andere betekenissen geven aan hetzelfde onderwerp (Kellner, 1995). Het onderzoek van Liebes en Katz (1993) bijvoorbeeld richtte zich op hoe de betekenisgeving door het publiek werd beïnvloed door de nationaliteit en daarmee samenhangende cultuur van de televisiekijker. Maar ook andere aspecten kunnen invloed hebben op de positie van een kijker en dus op de manier waarop er betekenis wordt gegeven aan televisie. Zo wordt de positie van de kijker beïnvloed door onder andere klasse, gender, seksuele voorkeur, politieke ideologie, ras of de regio waarin een persoon woont of is opgegroeid (Kellner, 1995). De manier waarop de kijkers van *PLL* moreel reflecteren op de morele thematiek in de serie kan dus zeer uiteenlopend zijn. Daarentegen bestaat de doelgroep die in dit onderzoek wordt onderzocht uit Amerikaanse tienermeisjes die Twitter gebruiken om te reageren op *PLL* en dus is de verwachting dat er ook overeenkomsten zijn in de manier waarop de kijkers van *PLL* moreel reflecteren op de morele thematiek uit de serie.

PLL maakt goed gebruik van de grote rol die televisie speelt in het dagelijks leven van mensen en van de komst van nieuwe media. De serie maakt namelijk gebruik van Twitter om het interactieve publiek aan te spreken en aan te moedigen de serie live via televisie te volgen. In de volgende paragraaf wordt daarom de serie *PLL* toegelicht.

2.2 *Pretty Little Liars*

Zoals in de inleiding al naar voren kwam is *PLL* een tienerdrama/mysterie televisieserie uit de Verenigde Staten. De serie is in eerste instantie gebaseerd op een boekenreeks van Sara Shepard, maar na een aantal seizoenen zijn de makers verder gegaan met hun eigen verhaallijnen. Seizoen 1 tot en met de eerste helft van seizoen 6 draait om de levens van 5 tieners; Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison. Na de verdwijning Allison valt de groep uiteen. Seizoen 1 begint wanneer het levenloze lichaam van 'Allison' is gevonden en Emily, Hanna, Spencer en Aria elkaar weer spreken tijdens haar uitvaart. Na de uitvaart krijgen de 4 meiden sms-berichten van een zekere 'A' en raken ze weer bevriend. 'A' maakt hun leven tot een hel en dreigt al de geheimen van de meisjes, hun familie en geliefden te onthullen aan de buitenwereld. Emily, Hanna, Spencer en Aria proberen naast hun gewone tienerleven er achter te komen wat er met Allison gebeurd is en wie 'A' is. In seizoen 5 blijkt dat Allison niet dood is en dat ook zij wordt bedreigd door 'A'. Samen met Emily, Hanna, Spencer en Aria probeert ook Allison er nu achter te komen wie 'A' is.

Pas halverwege seizoen 6, tijdens de 'summer finale', komen de personages én de kijkers er achter wie de mysterieuze 'A' is. 'A' blijkt de zus van Allison te zijn waar Allisons ouders nooit over hebben gesproken. 'A' is transgender en is tijdens haar jeugd van Charles naar Charlotte veranderd, tijdens en voor die transformatie zat Charlotte in de psychiatrische inrichting Radley. Bij de start van de tweede helft van seizoen 6 heeft de serie een tijdsprong gemaakt van 5 jaar. De 5 tieners (Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison) zijn nu student, net afgestudeerd of hebben een fulltime baan en zijn dus geen tieners meer. Charlotte komt, in de eerste aflevering na de tijdsprong, vrij uit de kliniek waar zij de afgelopen vijf jaar heeft vastgezeten en wordt in diezelfde aflevering vermoord. De data voor dit onderzoek bestaan uit afleveringen uit de tweede helft van seizoen 6 en de bijbehorende Twitterstreams. Voorafgaand aan de tweede helft van seizoen 6 stellen de makers dat de Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison weer te maken krijgen met een mysterieuze 'vijand' die hun leven wederom tot een hel wil maken. In de volgende paragraaf wordt het genre van *PLL* uitgebreider besproken en wordt het concept narratief toegelicht.

2.3 Genre en narratief

Zoals in de vorige paragraaf is gesteld zijn zowel genre als narratief van belang voor dit onderzoek, omdat ze te maken hebben met wat het publiek doet met de inhoud van een televisieprogramma. Het genre heeft namelijk invloed op de inhoud van een televisieprogramma, het verhaal of narratief, en aan een verhaal of narratief kan het publiek betekenis geven. Daarnaast geven de concepten genre en narratief meer inzicht in hoe *PLL* in elkaar zit en draagt de theorie over genre en narratief bij aan de narratieve analyse.

2.3.1 Genre

Volgens Hermes en Reesink (2003) betekent een genre een verzameling van televisieprogramma's die qua vorm en inhoud veel gemeenschappelijke kenmerken hebben. Creeber (2001) onderscheidt zeven hoofdgenres, namelijk drama, soap opera, kindertelevisie, nieuws, populair entertainment, komedie en documentaires. De zeven hoofdgenres van Creeber (2001) bestaan weer uit verschillende subgenres. Hierbij stelt Creeber (2001) wel dat het soms moeilijk is om genres te onderscheiden, omdat verschillende (sub)genres elkaar vaak overlappen. Er bestaat dan ook veel theoretische onenigheid over de definiëring van verschillende genres en het gebruiken van strikte genre categorieën (Turner, 2001). Die onenigheid over de definiëring van genres komt onder andere door de mengvormen en veranderingen van genres.

Ook voor *PLL* is niet in een woord te omschrijven tot welk genre het behoort, de serie valt namelijk onder het genre drama en het subgenre tienerdrama. Daarnaast bevat

de serie ook nog elementen die tot het subgenre mysterie behoren. *PLL* gaat namelijk over jonge meisjes op de middelbare school en de daarbij behorende problemen met ouders, school, vriendjes et cetera, onderwerpen die behoren tot het genre tienerdrama. Maar door de verdwijning van Allison in de eerste paar seizoenen, het onbekende personage 'A' en verschillende moorden met onbekende dader(s) behoort *PLL* ook tot het subgenre mysterie.

Ondanks dat het definiëren van een genre voor veel televisieprogramma's moeilijk is, zijn genres toch van belang bij het maken van televisieprogramma's. Het is voornamelijk van belang bij het realiseren van standaardisatie, omdat programma's vaak snel en op grote schaal moeten worden geproduceerd (Van Zoonen, 2002). Naast de standaardisatie van televisieprogramma's moet ieder televisieprogramma iets unieks hebben om het publiek te kunnen aanspreken (Van Zoonen, 2002). Van Zoonen (2002) heeft het over het genreconcept, waarbij zij stelt dat de regels en conventies van een genre de productie van een televisieprogramma vereenvoudigen en dat die regels en conventies de gewenste standaardisatie mogelijk maken. Zo bestaat het genre sciencefiction uit verhalen die zich in de toekomst afspelen en waarbij de nadruk ligt op verzonnen wetenschappelijke uitvindingen die het onmogelijke mogelijk maken.

Een genre is niet alleen van belang voor de makers van een televisieprogramma, maar ook voor de herkenbaarheid voor de kijker. Bij de kijkers' keuze voor een programma speelt het genre namelijk de rol van gids (Van Zoonen, 2002). Wanneer een kijker aan het zappen is en bijvoorbeeld een ruimteschip of een niet-bestaande wetenschappelijke uitvinding voorbij ziet komen kan hij/zij er vanuit gaan dat het gaat om sciencefiction. Hierdoor is het voor de kijker makkelijker om te besluiten of hij/zij het programma zal bekijken of niet. Ook blijkt dat wanneer kijkers de genreregels herkennen zij het programma leuker en begrijpelijker vinden (Creeber, 2004; Van Zoonen, 2002). Dat een genre, zoals sciencefiction, bestaat uit bepaalde regels en conventies wil niet zeggen dat alle televisieprogramma's uit hetzelfde genre ook precies hetzelfde zijn. Binnen de regels van een genre kan namelijk voldoende worden gevarieerd waardoor er genoeg ruimte is voor veranderingen en creativiteit.

De theorie over het concept genre is belangrijk voor dit onderzoek, omdat het kan helpen bij de narratieve analyse en bij het begrijpen van *PLL*. Van Damme (2010) stelt bijvoorbeeld dat media gericht op jongeren, zoals een tienerserie als *PLL*, kunnen dienen als een plek voor jongeren om hun identiteit te construeren. Daarbij kunnen series, gericht op een jonger publiek de kennis van die jongeren over de maatschappij en seks uitbreiden (Van Damme, 2010). Daarnaast is het genre van belang omdat het invloed heeft op wat het publiek doet met het verhaal, het narratief (Hill, 2007; Krijnen, 2011). In de volgende subparagraaf zal daarom het concept narratief worden toegelicht.

2.3.2 Narratief

Zoals in paragraaf 2.3.1 werd gesteld heeft het genre invloed op wat het publiek doet met het verhaal of narratief. Berger (1997) definieert een narratief als een verhaal en een verhaal vertelt over dingen die zijn gebeurd of gebeuren met mensen, dieren, et cetera. Daarnaast is een verhaal een reeks van gebeurtenissen, wat betekent dat een narratief plaatsvindt over een bepaalde tijdsperiode (Berger, 1997). Ook Bordwell en Thompson (2001) stellen dat een narratief een reeks van gebeurtenissen is met een oorzaak- en gevolgrelatie in een bepaalde tijd en plaats.

Televisie is een medium dat verhalen laat zien en daarom is het een narratief medium bij uitstek. Volgens Berger (1997) speelt narratief een belangrijke rol in ons dagelijks leven, omdat men van kleins af aan in aanraking komt met verhalen. De verhalen waarmee men van kleins af aan in aanraking komt, zo stelt Berger (1997), zijn een van de belangrijkste manieren waarop wij de wereld en onszelf leren kennen en begrijpen. Ook Krijnen (2007) stelt dat narratieven essentieel zijn bij ons proces van betekenisgeven aan onze ervaringen in het dagelijks leven. Het publiek gebruikt narratieven dus om betekenis te geven aan hun eigen ervaringen in het dagelijks leven. Omdat mensen via boeken, televisie, films, games, theater et cetera in aanraking komen met verschillende verhalen zullen zij de manier waarop bijvoorbeeld een personage uit een televisieprogramma omgaat met thema's als liefde of dood, bewust of onbewust, meenemen in de manier waarop zij in hun dagelijks leven omgaan met dit soort thema's. De verhalen uit boeken, televisie, film et cetera zorgen er ook voor dat wij situaties of gebeurtenissen in ons dagelijks leven herkennen waar we anders geen weet van hadden gehad.

Zoals in de inleiding al is gesteld heeft een narratief of verhaal over het algemeen een begin, een middenstuk en een einde. Hierbij is het begin vaak stabiel, wordt het narratief in het midden op een bepaalde manier verstoort, waarna het tot een stabiel einde komt (Thwaites et al., 2002). In *PLL* komt de structuur begin, midden, einde voornamelijk voor over het hele seizoen. Tot halverwege seizoen 6 is de mysterieuze 'A' bijvoorbeeld onbekend voor de personages én de kijkers. Kleinere verhaallijnen kwamen wel vaak aan het eind van een seizoen tot een stabiel einde, maar de verhaallijn van de mysterieuze 'A' blijft seizoenen lang instabiel. Daarentegen kregen de kijkers bij het einde van de seizoenen vaak wel een aantal antwoorden over 'A', maar niet genoeg om die verhaallijn te kunnen afsluiten. Binnen de afleveringen zelf zie je de structuur van begin, middenstuk en einde in mindere mate terug, omdat de aflevering vaak eindigt met een gebeurtenis die het verhaal nog verder op zijn kop zet. De narratieve structuur zoals Thwaites et al. (2002) het definiëren is dus meer terug te vinden in het gehele seizoen van *PLL* dan in een enkele aflevering.

De narratieve structuur van *PLL* sluit daarom beter aan op wat Creeber (2004) stelt over de ontwikkeling in de afgelopen jaren van het genre drama. Volgens Creeber (2004) ligt de focus van drama tegenwoordig op het genereren van oneindige narratieven, verhalen, die een combinatie vormen van verschillende thema's (religie, macht, sociale structuren, ethiek, et cetera.) in plaats van de focus op een bepaald thema en verhaal. In *PLL* draait het bijvoorbeeld niet alleen maar om wie het personage 'A' is en waarom hij/zij het leven van de hoofdpersonages tot een hel wil maken. Er zijn ook nog allerlei andere verhaallijnen die met de hoofdpersonages te maken hebben, deze verhaallijnen hebben te maken met hun vriendschappen, liefdes, familie et cetera. Creeber (2004) stelt dan ook dat er binnen het genre drama sprake is van 'flexi-narratives', waarmee hij de veelzijdigheid aan verhaallijnen bedoelt die vergelijkbaar zijn met de narratieve structuur van een soap. Daarnaast is er bij *PLL* sprake van een cumulatief narratief, omdat de serie bestaat uit één groot doorlopend verhaal, waarbij elke aflevering een eigen afgesloten verhaal heeft (Creeber, 2004). Een afgesloten verhaal in *PLL* is vaak een onderdeel van een aflevering en heeft niet altijd direct te maken met de rode draad van de serie, het personage 'A'. Het doorlopende verhaal 'A' en haar bedreigingen loopt als rode draad door de afleveringen heen en wordt steeds meer opgebouwd. De serie wordt daarom voornamelijk sequentieel bekeken (Creeber, 2004).

Het concept narratief is voor dit onderzoek van belang, omdat narratieven een mogelijkheid bieden om na te denken over, ontdekken van en reflecteren op morele thematiek (Hakemulder, 2000; Krijnen, 2011; Widdershoven, 1993). Daarnaast stimuleren narratieven volgens Johnson (1993) morele reflectie op 3 manieren. Ten eerste moeten kijkers een kwestie herkennen als een kwestie van morele aard. Zo willen de 5 vriendinnen uit *PLL* in een van de afleveringen bijvoorbeeld naar het schoolbal, terwijl de school hen verbiedt te gaan omdat de vriendinnen een gevaar zouden zijn voor de rest van de leerlingen door de situatie met 'A'. Kijkers moeten dit verbod om naar het schoolbal te gaan herkennen als een morele kwestie. Ten tweede maken narratieven verschillende perspectieven op de morele kwestie mogelijk. De school verbiedt dus de 5 vriendinnen om naar het schoolbal te gaan vanwege de veiligheid van de andere leerlingen, terwijl de vriendinnen zelf vinden dat ze overal net zo veilig zijn en vinden dat ze het recht hebben om naar het schoolbal te gaan. De ouders van de 5 meiden denken er weer anders over en vinden het voor hun kinderen zelf te gevaarlijk om naar het schoolbal te gaan. Er zijn dus 3 verschillende perspectieven op het verbod om naar het schoolbal te gaan. Ten derde laten narratieven de consequenties zien van de morele kwesties en beslissingen voor alle betrokkenen (Johnson, 1993). In het voorbeeld van *PLL* gaan de 5 hoofdpersonages toch stiekem naar het schoolbal om meer te weten te komen over 'A', waarbij zijzelf in gevaar komen, maar de rest van de leerlingen niet. De

ouders van de 5 vriendinnen voelen zich schuldig wanneer zij merken dat hun dochters toch naar het schoolbal zijn gegaan, omdat zij hun dochters nu niet kunnen beschermen.

Niet alleen stimuleren narratieve morele reflectie, de theorie met betrekking tot het concept narratief draagt ook bij aan de narratieve analyse van de afleveringen van *PLL*. Om de morele thematiek binnen de afleveringen te ontdekken is het van belang te weten wat de structuur van een dramaserie is. Met behulp van het methodologisch model van Krijnen (2007, bijlage A) wordt nagegaan welke morele thematiek voorkomt in het narratief van *PLL* en waarop de kijkers van *PLL* moreel zouden kunnen reflecteren via Twitter. Volgens Creeber (2004) zitten televisieprogramma's uit het genre drama, zoals *PLL*, vol met morele thema's. Wat morele thema's inhouden en hoe het concept morele thematiek bijdraagt aan dit onderzoek wordt in de volgende paragraaf besproken.

2.4 morele thematiek

Tijdens dit onderzoek wordt onderzocht welke morele thema's terugkomen in *PLL* en wat door het publiek van *PLL* wordt geïdentificeerd als een morele kwestie en hoe zij daarop moreel reflecteren. Om morele thema's en morele reflectie te kunnen onderzoeken wordt in deze paragraaf toegelicht wat morele thematiek inhoudt, welke elementen een rol spelen en wat er bekend is over welke morele thema's veel voorkomen in televisieseries.

Zoals in de vorige paragraaf is besproken stelt Creeber (2004) dat een dramaserie verschillende morele thema's bevat. Moraal gaat niet over van tevoren gedefinieerde onderwerpen, maar over onderwerpen die door een individu als morele kwestie wordt geïdentificeerd (Krijnen & Verboord, 2011). Dat wil niet zeggen dat elk onderwerp daadwerkelijk van morele aard is. Rachels (2003), bijvoorbeeld, geeft de volgende definitie van moraal: *“Morality is, at the very least, the effort to guide one's conduct by reason – that is, to do what there are the best reasons for doing – while giving equal weight to the interests of each individual who will be affected by what one does”* (Rachels, 2003, p.14). Er zijn dus 3 criteria waaraan een onderwerp moet voldoen, alvorens het bestempeld kan worden als zijnde van morele aard. Moraal gaat over wat goed of fout is (1), hoe iets wel of niet zou moeten zijn in de samenleving (2) en wat wel of niet wenselijk wordt geacht (3). Daarbij is het belangrijk dat men rekening houdt met de belangen van anderen (Rachels, 2003). Rachels' (2003) definitie van moraal zal gebruikt worden in dit onderzoek, om zo tijdens de analyse van de afleveringen van *PLL* te kunnen nagaan welke verhaallijnen morele thema's bevatten en welke morele reflecties gericht zijn op morele thema's.

Morele thema's in een narratief bevatten vaak een bepaalde boodschap of betekenis, de betekenis of boodschap die de maker wil overbrengen aan het publiek (de *preferred reading*) is terug te vinden in het moreel besluit. Wanneer er geen duidelijk

moreel besluit voorkomt in een televisieprogramma en de *preferred reading* niet is geformuleerd zijn meerdere betekenissen mogelijk en is er sprake van een open narratief (Krijnen, 2007; Thwaites et al., 2002). Deze open narratieven zorgen er voor dat het publiek niet verteld wordt wat zij moet denken maar dat zij zelf moet nadenken over wat zij ziet (Porter Abbott, 2002). Maar ook bij een gesloten narratief, waarin wel een moreel besluit is geformuleerd, kan het publiek een andere betekenis geven dan de betekenis die door de makers van het televisieprogramma naar voren wordt gebracht. Dit heeft te maken met het actieve aspect van het televisiepubliek, het publiek neemt namelijk niet alles zo maar over en vormt ook haar eigen betekenissen zelfs bij een gesloten verhaallijn (Hall, 1980). Daarentegen stimuleren open verhaallijnen wel meer morele reflecties dan gesloten verhaallijnen zoals in paragraaf 2.5 verder zal worden toegelicht.

In televisieprogramma's kan er vrijelijk geëxperimenteerd worden met morele thema's zonder dat hier consequenties aan vast zitten, televisie wordt daarom ook wel een morele oefenruimte genoemd (Krijnen & Verboord, 2011). Een televisieprogramma is voor kijkers daarom een soort laboratorium, waarin zij kunnen experimenteren met moraal en morele vraagstukken (Krijnen, 2007). Uit onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) blijkt dat de Nederlandse oefenruimte vol zitten met morele thema's. De 3 meest voorkomende morele thema's zijn omgangsvormen, beschaving en familie. Daarnaast zijn morele thema's in televisieprogramma's liefde, heldendom, vriendschap, rechtmatig gezag, betekenisvolle dood, legitieme overtuiging, het goede leven, gelijkwaardigheid en rechtmatig geweld (Krijnen & Meijer, 2005). Specifieker geeft het genre drama vaak inzicht in morele thema's als liefde en vriendschap (Krijnen, 2007). Ook geeft Krijnen (2007) aan dat fictieve genres, zoals *PLL*, meer aandacht besteden aan morele thema's uit de private omgeving, zoals liefde en vriendschap, dan aan morele thema's uit de publieke omgeving zoals politiek. Van Damme (2010) stelt dat het seksuele aspect de afgelopen jaren een van de dominante aspecten is geworden in tienerseries zoals *PLL* en dat seksuele relaties in deze series vaak voor de lol en zonder serieuze verplichtingen zijn. Dit in tegenstelling tot tienerseries in de jaren 90 waar de romantische affectieve kant van een relatie een belangrijkere rol speelde dan de seksuele aspecten (Bindig, 2008; Van Damme, 2010). De vraag is of dit seksuele aspect ook dominant is in de afleveringen van *PLL* en of morele thema's als liefde en vriendschap, net als in het onderzoek van Krijnen (2007), ook voorkomen in *PLL*. Mogelijke overeenkomsten tussen de morele thema's uit het onderzoek van Krijnen (2007) en uit de afleveringen van *PLL* kunnen het gevolg zijn van het genre waarin zowel *PLL* als de televisieprogramma's uit het onderzoek van Krijnen (2007) zich bevinden. De series zijn namelijk opgebouwd aan de hand van dezelfde regels uit het genreconcept en kunnen leiden tot dezelfde morele thema's (Creeber, 2004; Thwaites et al., 2002). Daarbij komt wel dat de invulling van een

televisieprogramma, ondanks hetzelfde genre, specifiek is en dus kunnen er ook verschillen bestaan in de morele thematiek uit *PLL* en de morele thematiek uit de televisieprogramma's uit het onderzoek van Krijnen (2007). Ook is dit onderzoek explorerend van aard en zal er dus op meer worden gelet dan alleen de morele thema's uit voorgaand onderzoek.

Nu duidelijker is wat morele thematiek inhoudt, welke elementen een rol spelen en wat er bekend is over welke morele thema's veel voorkomen in televisieprogramma's wordt in de volgende paragraaf toegelicht hoe het publiek kan reflecteren op morele thematiek uit een televisieprogramma.

2.5 Morele reflectie

Morele reflectie staat centraal in dit onderzoek en is van belang, omdat in televisieprogramma's vrijelijk geëxperimenteerd kan worden met morele thema's zonder dat er consequenties aan vastzitten (Krijnen & Verboord, 2011). Zo komt in een van de afleveringen van *PLL* het onderwerp ongewenste zwangerschap naar voren. Het blijkt dat een personage uit *PLL* in haar studententijd abortus heeft gepleegd, terwijl een ander personage in dezelfde aflevering stelt dat zij de beslissing voor een abortus kan begrijpen. Kijkers kunnen hierop reflecteren door na te gaan of zij het eens zijn met de beslissing van het personage of juist niet. Doordat deze morele kwestie, ongewenste zwangerschap, voorkomt in *PLL* kunnen kijkers zien wat de consequenties zijn van een beslissing met betrekking tot dit onderwerp zonder dat zij zelf in een soortgelijke situatie zitten. In deze paragraaf wordt daarom toegelicht hoe het publiek televisieprogramma's met morele thema's gebruikt als laboratorium en hoe zij moreel reflecteren op morele thematiek.

Krijnen en Verboord (2011) stellen dus dat televisieprogramma's ook wel morele oefenruimtes worden genoemd, waarbij de inrichting van de oefenruimte, de televisieprogramma's, belangrijk zijn bij het wel of niet moreel reflecteren op morele thematiek door het publiek. Televisieprogramma's laten een narratief of verschillende narratieven zien, terwijl narratieven morele reflectie op 3 manieren stimuleren. De eerste manier is dat kijkers een issue moeten herkennen als een morele kwestie (Johnson, 1993; Krijnen, 2011). Hierbij zal niet iedereen hetzelfde herkennen als een moreel issue, dit kan bijvoorbeeld verschillen per persoon of per cultuur. Zo zal op een kwestie als euthanasie verschillend worden gereflecteerd, omdat sommige mensen euthanasie vanuit hun geloof afkeuren terwijl anderen er geen probleem mee hebben. Een kijker zal een issue beoordelen als een moreel issue, wanneer hij/zij het beoordeeld met een bepaald belang of interesse (Krijnen, 2011). Cooper (1999) stelt dat een issue relevant moet zijn voor de kijker en volgens Bird (2003) moet een issue een bepaalde snaar raken bij de kijker wil hij/zij moreel reflecteren op het morele thema.

De tweede manier waarop een narratief morele reflectie stimuleert heeft te maken met de verschillende perspectieven op, of afwegingen van, een moreel thema (Krijnen, 2011). Volgens Gilligan en Attanucci (1988) zijn er namelijk 2 morele perspectieven of oriëntaties waarmee kijkers een morele kwestie kunnen overwegen, namelijk *ethics of care* en *ethics of justice*. Bij het 'ethics of care' perspectief draait het om morele overwegingen waarbij het vaak gaat om hoe men beschaafd reageert en hoe kwetsbaarheid beschermd kan worden. Hierbij zijn empathie, betrokkenheid en het behouden van harmonieuze relaties belangrijk (Botes, 2000). Bij het 'ethics of care' perspectief reflecteert een kijker daarom meer vanuit zijn/haar gevoel dan bij het 'ethics of justice' perspectief. Het 'ethics of justice' perspectief gaat meer om plichten en verantwoordelijkheden ten opzichte van elkaar en om universele regels en principes (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011). Hierbij draait het meer om eerlijkheid en gelijkheid en autonomie, objectiviteit en onpartijdigheid (Botes, 2000). Bij het 'ethics of justice' perspectief reflecteren kijkers meer vanuit bestaande regels en minder vanuit het eigen gevoel. Kort samengevat gaat het 'ethics of care' perspectief meer om de zorg voor anderen en het behoud van relaties, terwijl het 'ethics of justice' meer gaat om universele regels en plichten die altijd en overal geldig zijn. De 'ethics of care' en 'ethics of justice' perspectieven kunnen helpen bij het onderzoeken hoe *PLL* kijkers omgaan met de verschillende morele thema's uit de serie.

De derde manier waarop een narratief morele reflectie stimuleert volgens Johnson (1993) heeft te maken met dat narratieven inzicht geven in de consequenties voor betrokkenen in een bepaalde situatie. Inzichten in de motieven en gevoelens van de betrokkenen is van belang bij de laatste morele keuze van kijkers (Krijnen, 2011). Doordat er inzicht wordt gegeven in de consequenties en gevolgen voor betrokkenen kan er empathie ontstaan bij kijkers voor de (acties van) de personages uit een (televisie)serie (Krijnen, 2011). In de televisieserie *Baantjer* bijvoorbeeld wordt er altijd een moord opgelost en wordt ook altijd het motief van de dader toegelicht. Het kan zijn dat de kijker hierdoor een bepaalde sympathie krijgt voor de dader, omdat de dader bijvoorbeeld heeft gehandeld vanuit zelfverdediging of om iemand anders te beschermen.

Morele reflecties worden dus op 3 manieren gestimuleerd door narratieven. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Krijnen (2011) hoe mensen reflecteren op morele thematiek op televisie. Krijnen (2011) stelt namelijk dat er 3 manieren van morele reflectie bestaan; interpreterende reflectie, aanvullende reflectie en associatieve reflectie (Krijnen, 2011). De interpreterende reflectie is de reflectie op een morele kwestie zoals het wordt aangeboden door het verhaal. Bij interpreterende reflectie wordt er door kijkers gereflecteerd op kwesties die direct verbonden zijn aan de inhoud van het programma (Krijnen, 2011). De aanvullende manier van reflecteren gaat verder op de interpreterende

reflectie. De kijker reflecteert nu namelijk niet alleen op de morele kwesties die direct door het verhaal worden aangeboden, maar hij/zij betreft nu ook iets vanuit zijn/haar eigen standpunt dat buiten de inhoud van het programma valt (Krijnen, 2011). De derde manier van reflecteren, associatieve reflectie, gaat nog verder dan de aanvullende reflectie. Tijdens associatieve reflectie reflecteert de kijker op een morele kwestie die helemaal losstaat van het verhaal en de inhoud van het programma (Krijnen, 2011). Ondanks dat er 3 manieren worden onderscheiden hebben zij wel allemaal met elkaar gemeen dat de kijker reflecteert op een kwestie waarin hij/zij geïnteresseerd is (Bird, 2003; Cooper, 1999; Krijnen, 2011). Ook stelt Krijnen (2011) dat het televisiepubliek voornamelijk moreel reflecteert op open narratieven. Daarnaast stelt Krijnen (2007) dat vrouwen meer moreel reflecteren op morele thema's uit de private sfeer, zoals liefde en vriendschap, dan op morele thema's uit de publieke sfeer zoals politiek. Omdat de kijkers van *PLL* voornamelijk bestaan uit vrouwen is het interessant om na te gaan of de kijkers van *PLL* ook voornamelijk moreel reflecteren op morele thema's uit de private sfeer.

Voor dit onderzoek is het niet alleen van belang te weten dat narratieven morele reflectie stimuleren en hoe kijkers moreel reflecteren, maar ook hoe men morele reflecties kan herkennen. De definitie van Rachels (2003) zal daarom tijdens de narratieve analyse bijdragen aan het identificeren van de morele thema's in *PLL* en tijdens de Twitteranalyse bijdragen aan het identificeren van morele reflecties. Met behulp van de definitie van Rachels (2003) kan onderscheiden worden wanneer een kijker van *PLL* via Twitter reageert vanuit morele thematiek en wanneer een kijker van *PLL* gewoon een mening geeft. Ook Krijnen en Meijer (2005) gebruiken de 3 stappen van Rachels (2003) om morele verklaringen te identificeren. De 3 stappen van Rachels (2003) bepalen of een reactie wel of niet gebaseerd is op de morele thematiek uit de serie. Morele verklaringen zijn volgens Rachels (2003) te herkennen aan de hand van het gebruik van *ought* en *should* (1), de focus op gedrag (2) en een evaluatie van goed/slecht (3). Wanneer er sprake is van de 3 stappen van Rachels (2003) bij een reactie op Twitter kan men spreken van een morele verklaring.

Nu duidelijk is hoe televisiepubliek moreel kan reflecteren op de morele thematiek uit een televisieprogramma is het voor dit onderzoek van belang om na te gaan hoe het publiek kan reflecteren via Twitter. In de volgende paragraaf wordt daarom het actieve publiek en Twitter besproken.

2.6 Twitter en het (inter)actieve publiek

Zoals eerder in dit hoofdstuk is gesteld is met de komst van nieuwe media het publiek niet alleen actief, maar ook interactief. Omdat veel televisieprogramma's, zoals *PLL*, Twitter

gebruiken om het publiek aan te moedigen de programma's live via televisie te volgen worden in deze paragraaf Twitter en het (inter)actieve publiek toegelicht.

Ondanks de komst van nieuwe media zal de televisie niet verdwijnen, sterker nog nieuwe media kunnen juist een aanvulling zijn op televisie (Harrington et al., 2013). Harrington et al. (2013) stellen bijvoorbeeld dat de komst van Twitter de traditionele mediakanalen niet zal vervangen, maar dat een kanaal zoals Twitter juist een aanvulling is. Twitter biedt haar gebruikers namelijk alternatieve mogelijkheden om deel te nemen aan de media, voornamelijk wanneer Twitter wordt gebruikt naast televisie, zoals bij *PLL* het geval is (Harrington et al., 2013). Sociale media, zoals Twitter, zijn services die het voor individuen mogelijk maken om publieke of semipublieke profielen aan te maken binnen een systeem. Daarnaast kunnen zij een lijst van andere gebruikers samenstellen waarmee zij een connectie delen en kunnen zij hun lijst met connecties en de lijst met connecties van anderen binnen het systeem bekijken en doorlopen (Boyd & Ellison, 2008). Twitter is een sociaal netwerk, gecreëerd in maart 2006 door Jack Dorsey, dat zich zeer succesvol heeft gevestigd in het dagelijks leven van haar gebruikers (Harrington et al., 2013). Het sociale mediakanaal wordt ook wel 'real-time social networking' genoemd, omdat gebruikers direct met elkaar kunnen communiceren over allerlei zaken die in de wereld spelen (Deller, 2011). Twitter biedt de gebruiker de mogelijkheid om Tweets te versturen van maximaal 140 tekens lang. Daarnaast kunnen gebruikers elkaar volgen, zonder dat zij 'vrienden' van elkaar moeten zijn. Twitter wordt gebruikt voor zowel persoonlijke als professionele updates en activiteiten en kan op verschillende manieren gebruikt worden, namelijk met een hashtag (#), een '@' of een 'retweet' (Harrington et al., 2013). Met het gebruik van een hashtag kunnen gebruikers een kernwoord toevoegen aan hun bericht waarmee hun Tweet wordt gecategoriseerd op dat onderwerp (Deller, 2011). Daarnaast kan een gebruiker iets direct tegen een andere gebruiker zeggen door gebruik te maken van '@' gevolgd door de naam van het Twitteraccount van de desbetreffende persoon. En gebruikers kunnen de Tweets van andere gebruikers 'retweeten' waarmee zij laten zien het bericht interessant, leuk, grappig et cetera te vinden (Deller, 2011).

Al sinds het idee van het actieve publiek stelt de literatuur dat media discussie, interactie en andere sociale activiteiten kunnen genereren en Twitter is een nog makkelijkere en snellere manier om de discussie en interactie die media genereren te behouden én zichtbaarder te maken (Harrington et al., 2013). Volgens Harrington et al. (2013) zijn sociale media zoals Twitter een soort virtuele 'loungeroom', voornamelijk wanneer programma's tijdens de uitzending hashtags gebruiken om de conversatie te starten. Het publiek krijgt door sociale media, en de daar uit voortkomende virtuele 'loungeroom', het gevoel dat zij gezamenlijk het programma aan het bekijken is en voor

hen is televisiekijken nog meer een gemeenschappelijke bezigheid (Harrington et al., 2013). Doordat de conversaties over (de inhoud van) televisieprogramma's zich met de komst van sociale media ook online afspelen kunnen zij worden geanalyseerd zoals in dit onderzoek het geval is.

Volgens Deller (2011) hebben mensen verschillende redenen om gesprekken rondom televisie te houden via Twitter. Sommigen gebruiken Twitter bijvoorbeeld om een televisieprogramma aan te raden waarvan zij zelf hebben genoten. Voor anderen heeft het versturen van een Tweet over een televisieprogramma te maken met de behoefte om te praten over iets dat ze hebben gelezen, gehoord of gezien. Daarnaast willen mensen via Twitter laten weten wat een (aspect uit) een televisieprogramma voor hen betekent (Deller, 2011). Verder willen sommige mensen volgens Deller (2011) een bepaald perspectief bediscussiëren of beargumenteren om zo hun eigen denkbeeld kenbaar te maken. Voor weer anderen betekent het een onderdeel zijn van een live gesprek, omgaan met media in een gemeenschap (Deller, 2011). In dit onderzoek is de reden waarom kijkers van *PLL* reageren via Twitter niet echt van belang, maar het onderzoek van Deller (2011) laat wel zien dat kijkers wel degelijk door middel van Twitter een bepaald perspectief bediscussiëren of beargumenteren met betrekking tot bijvoorbeeld morele thematiek.

De makers van *PLL* maken goed gebruik van het feit dat het televisiepubliek via Twitter programma's bediscussieert. Zo zei de uitvoerend producent van de serie in 2013 in een interview: "Because of social media, fans want to watch *Pretty Little Liars* live The water cooler talk becomes instant" (Stransky, 2013). Het programma zet Twitter dus in om kijkers te stimuleren het programma direct op televisie te bekijken en niet achteraf via internet. Naast het feit dat het programma tijdens de uitzending hashtags in beeld laat zien die kijkers kunnen gebruiken, wordt #PLL of #PrettyLittleLiars gebruikt door fans om te reageren op de uitzending, hun enthousiasme voor een aankomende aflevering te delen et cetera. Twitter is dus een nieuw kanaal voor de gesprekken rondom televisie die er altijd al zijn geweest (Harrington et al., 2013). Hierdoor vormt Twitter een geschikt medium om te onderzoeken hoe het publiek reflecteert op morele thematiek uit de televisieprogramma's die zij kijken. Twitter maakt daarnaast realtime observatie mogelijk, waardoor er geen tussenkomst van een onderzoeker nodig is om aan de data te komen. Omdat zowel de makers als de kijkers van *PLL* gebruik maken van Twitter bestaat er een grote hoeveelheid data waar dit onderzoek gebruik van kan maken. Hoe de data uit de Twitteranalyse en uit de narratieve analyse verzameld en geanalyseerd zijn wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht.

H3 Methode

Om de hoofdvraag *Hoe reflecteren de Amerikaanse kijkers van Pretty Little Liars via Twitter op de morele thematiek uit de serie?* en de deelvragen *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen van PLL?* en *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?* te kunnen beantwoorden is kwalitatief onderzoek uitgevoerd. De keuze voor kwalitatief in plaats van kwantitatief onderzoek heeft te maken met het feit dat dit onderzoek nagaat hoe kijkers van een televisieprogramma op bepaalde morele thema's reflecteren tijdens het televisiekijken. Dus of en hoe de kijkers van *PLL* reflecteren op de morele thematiek uit de afleveringen van *PLL* en welke betekenissen zij geven aan die morele thematiek. Voor het achterhalen van meningen of betekenissen is kwalitatief onderzoek het meest geschikt en dus is er gekozen voor kwalitatief onderzoek (Boeije, 2010). Daarnaast is er gekozen voor kwalitatief onderzoek, omdat de sociale wereld zo kan worden onderzocht en omdat er verklaringen of beschrijvingen gecreëerd kunnen worden zonder numerieke scores. Bij kwantitatief onderzoek is dit namelijk niet het geval en zijn cijfers wel belangrijk (Gilbert, 2008). Ook wordt er bij kwalitatief onderzoek, in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, geen theorie getest door middel van deductieve redenering maar wordt er inductieve redenering toegepast (Esterberg, 2002). Dit betekent dat er een theorie wordt ontwikkeld die samenhangt met wat er in de sociale wereld is gezien (Esterberg, 2002). Door de korte tijdsduur waarin dit onderzoek wordt uitgevoerd zal er geen nieuwe theorie ontwikkeld worden, maar wordt er wel getracht een bijdrage te leveren aan de bestaande literatuur.

Het doel van kwalitatief onderzoek is om sociale verschijnselen, in dit geval de morele reflecties van *PLL*-kijkers op de afleveringen *PLL*, te beschrijven en te begrijpen op het gebied van de betekenissen die mensen geven aan deze verschijnselen (Boeije, 2010). Kwalitatief onderzoek is ook om deze reden het meest geschikt voor dit onderzoek, omdat er is geprobeerd sociale verschijnselen te beschrijven en te begrijpen met betrekking tot betekenisgeving. Met andere woorden is er tijdens dit onderzoek onderzocht hoe de kijkers van *PLL* betekenis geven aan, hoe zij reflecteren op, de onderwerpen of morele thematiek uit de afleveringen van *PLL*. Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is wel gebruik gemaakt van bestaande literatuur en theorieën, zoals is beschreven in het theoretisch kader, om zo een goed beeld te krijgen van het onderzoeksveld (Boeije, 2010).

Kwalitatief onderzoek, zoals in dit onderzoek, levert rijke, beschrijvende data op die worden geïnterpreteerd door middel van het identificeren en coderen van thema's en

categorieën (Boeije, 2010). Uiteindelijk leiden deze thema's en categorieën tot bevindingen die bijdragen aan wetenschappelijke kennis en praktische toepassingsmogelijkheden (Boeije, 2010). Dit onderzoek richt zich in principe op of en hoe de *PLL*-kijkers reflecteren op de morele thematiek uit de serie. Maar omdat er over *PLL* en morele thematiek weinig bekend is, zal eerst worden onderzocht welke morele thema's voorkomen in de afleveringen van *PLL*. Dit wordt gedaan aan de hand van een narratieve analyse met behulp van het methodologisch model van Krijnen (2007). Dit model is opgesteld om na te gaan of en welke morele thematiek voorkomt in televisieprogramma's en is terug te vinden in bijlage A. Ten tweede bestaan de data voor dit onderzoek uit de Tweets van *PLL*-kijkers die verzonden zijn tijdens de uitzendingen van de laatste 6 afleveringen van seizoen 6B² van *PLL*. De keuze om afleveringen uit seizoen 6B en de bijbehorende Twitterstreams te onderzoeken heeft twee redenen. De eerste en belangrijkste reden is de mogelijkheid tot het downloaden van de Twitterstreams, deze moeten namelijk direct tijdens het uitzenden van het programma worden gedownload en de eerste 10 afleveringen van seizoen 6 zijn al halverwege 2015 uitgezonden. Ten tweede wordt dit onderzoek uitgevoerd door middel van twee onderzoeksmethodes, waardoor 6 afleveringen al genoeg data opleveren vanuit zowel de afleveringen als Twitter. Daarnaast is er voor gekozen om niet alle 10 de afleveringen van seizoen 6B te analyseren, maar alleen de laatste 6 afleveringen. *PLL* is, zoals in het vorige hoofdstuk is besproken, zo opgebouwd dat de narratieve structuur van begin, midden en einde voornamelijk is terug te vinden over het seizoen en niet per aflevering (Creeber, 2004; Thwaites et al., 2002). De verhaallijnen in *PLL* bouwen zich dus op per aflevering en komen aan het eind van het seizoen tot een climax. Hierdoor leveren de laatste paar afleveringen van een (deel van het) seizoen voldoende data op en worden tijdens dit onderzoek alleen aflevering 15 tot en met 20 uit seizoen 6 geanalyseerd.

Omdat dit kwalitatieve onderzoek dus wordt uitgevoerd door middel van twee verschillende methodes, narratieve analyse en Twitteranalyse, is er sprake van een *mixed methods* benadering. In de volgende paragraaf wordt deze benadering verder toegelicht.

3.1 Mixed methods

Zoals de naam al doet vermoeden wordt de *mixed methods* benadering gedefinieerd als 2 of meer onderzoeksmethoden binnen een project (Gilbert, 2008). Veel auteurs definiëren *mixed methods* als een onderzoek dat wordt uitgevoerd met behulp van zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden (Bryman, 2004, 2006; Creswell, 2003; Tashakkori & Teddlie, 1998, 2003). Gilbert (2008) daarentegen stelt dat deze laatste definitie te

² Seizoen 6B betreft de tweede helft van het zesde seizoen van *PLL*

beperkt is en dat ook een onderzoek dat twee kwalitatieve of zelfs twee kwantitatieve methoden toepast behoort tot de *mixed methods* benadering.

Om de centrale vraag van dit onderzoek te beantwoorden zijn eerst de twee deelvragen beantwoord. De eerste deelvraag luidt *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen van PLL?* en is door middel van narratieve analyse beantwoord om inzicht te geven in de morele thematiek van *PLL*. De tweede deelvraag luidt *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?* en is beantwoord met behulp van een Twitteranalyse. De narratieve analyse geeft een inzicht in de morele thematiek in de afleveringen van *PLL* en geeft inzicht in de morele thematiek waarop de kijkers kunnen reflecteren. Vervolgens zijn de Twitterstreams geanalyseerd om te onderzoeken op welke morele thema's wel en niet werd gereflecteerd en op welke manier. Daarnaast wordt onderzocht of de kijkers van *PLL* op onderwerpen reflecteren die niet als moreel thema bestempeld worden. De twee methoden, narratieve analyse en Twitteranalyse, zijn complementair aan elkaar, wat wil zeggen dat ze zijn gebruikt om de verschillende dimensies van een sociaal fenomeen, de morele thematiek in *PLL*, zichtbaar te maken (Gilbert, 2008). Daarnaast is de combinatie van de twee methoden gebruikt om de reflecties van kijkers op de morele thematiek in *PLL* beter te kunnen begrijpen (Gilbert, 2008).

3.2 Narratieve analyse

Om na te gaan welke morele thematiek voorkomt in *PLL* is een narratieve analyse toegepast, een methode ontwikkeld door Wester en Weijers (2006). Deze onderzoeksmethode richt zich op de verhalen, narratieven, van televisieseries en is geschikt voor dit onderzoek omdat er zo kan worden nagegaan welke morele thematiek er in *PLL* verborgen ligt en hoe deze geformuleerd moet worden (Wester & Weijers, 2006). Wester en Weijers (2006) hebben een stappenplan, bestaande uit twintig stappen, opgesteld voor het doen van narratieve analyse. Omdat het in dit onderzoek alleen gaat om welke morele thematiek aan bod komt in *PLL* én omdat de narratieve analyse een aanvulling is op de analyse van de Twitterstreams is er geen gebruik gemaakt van dit stappenplan. Wel is er per aflevering een beschrijving van de narratieve structuur en van de verhaallijnen gegeven (zie bijlage B). Daarnaast is er gebruik gemaakt van het methodologische model van Krijnen (2007), omdat dit model is gericht op morele thematiek in televisieprogramma's. Door middel van het methodologische model van Krijnen (2007) zijn de morele thema's uit *PLL* gedefinieerd (zie bijlage C). Hoe de afleveringen van *PLL* zijn beschreven en hoe het model van Krijnen (2007) is gebruikt wordt in paragraaf 3.2.1 verder toegelicht.

De afleveringen van *PLL* zijn te bekijken via de Nederlandse Netflix, een week na de uitzending op de Amerikaanse televisie. De afleveringen zelf zijn dus niet gedownload, maar de Engelstalige ondertiteling wel ter ondersteuning van de narratieve analyse, deze ondertiteling wordt als apart document bij deze thesis ingeleverd. De Engelse ondertiteling is per aflevering gedownload via de website Podnapisi.net. Hoewel de resultaten van de narratieve analyse niet de primaire focus zijn van dit onderzoek is de analyse wel van belang, omdat de narratieve analyse inzicht geeft in welke morele thematiek voorkomt in *PLL*. Hierbij is het onder andere interessant of de meest voorkomende morele thema's uit het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) ook in *PLL* terugkomen. Zoals in het theoretisch kader is te lezen zijn de meest voorkomende morele thema's in televisieprogramma's volgens Krijnen en Meijer (2005); omgangsvormen, beschaving, familie, liefde, heldendom, vriendschap, rechtmatig gezag, betekenisvolle dood, legitieme overtuiging, het goede leven, gelijkwaardigheid en rechtmatig geweld.

3.2.1 Data-analyse

De narratieve analyse bestaat uit twee onderdelen, namelijk de beschrijving van de aflevering en het doorlopen van het methodologische model van Krijnen (2007). Allereerst zijn aflevering 15 tot en met 20 van het zesde seizoen van *PLL* beschreven. In deze beschrijving zijn de titel en de duur van de aflevering benoemd en is de narratieve structuur beschreven. Ook zijn de verhaallijnen kort beschreven. De beschrijvingen van de narratieve structuur en de verhaallijnen zijn terug te vinden in bijlage B.

Om na te gaan welke morele thematiek voorkomt in de afleveringen is vervolgens het methodologische model voor morele complexiteit van Krijnen (2007) doorlopen (bijlage A). Het model begint bij het bepalen van het einde van een thema, de *narrative closure*. Met de *narrative closure* wordt niet het einde van het narratief bedoeld, maar hiermee wordt bedoeld hoe de ontregeling in het narratief zich verschuift (Krijnen, 2007). In de *narrative closure* komt de betekenis, die de makers van een serie graag willen overbrengen aan het publiek, naar voren (Thwaites et al., 2002). Vervolgens is er met behulp van de drie stappen van Rachels (2003) gekeken of het thema een morele dimensie bevat. Morele verklaringen zijn volgens Rachels (2003) namelijk te herkennen aan de hand van het gebruik van *ought* en *should* (1), de focus op gedrag (2) en een evaluatie van goed/slecht (3). Wanneer het thema niet voldeed aan de definitie van moraal volgens Rachels (2003) en dus geen morele dimensie bevatte is het thema niet meegenomen in de analyse. Wanneer een thema wel voldeed aan de definitie van moraal volgens Rachels (2003) is er per moreel thema vastgesteld om welke vorm van morele boodschap het gaat, namelijk een moreel statement of een morele vraag. Bij een moreel statement is vervolgens nagegaan welke verbale redeneringen in de aflevering het

statement rechtvaardigen. Bij een morele vraag zijn alle verbale redeneringen in de desbetreffende aflevering gezocht die een beoordeling zijn van dat wat relevant is voor die vraag. Relevante redeneringen voor een morele vraag waren bijvoorbeeld de intenties van personages, de acties van personages of relaties tussen personages.

Na het beschrijven van de verbale redeneringen voor een moreel statement of morele vraag uit een aflevering is er gecontroleerd of alle redeneringen voor het morele statement of de morele vraag kunnen worden teruggebracht tot één boodschap. Wanneer dit het geval was is de boodschap geïdentificeerd als moreel thema. Wanneer niet alle redeneringen konden worden teruggebracht tot één boodschap is er weer teruggegaan naar de stap waarin een thema werd geïdentificeerd als moreel statement of morele vraag en zijn de stappen uit het model opnieuw doorlopen totdat er een moraal thema kon worden geïdentificeerd. Na het beschrijven van de afleveringen en het doorlopen van het model van Krijnen (2007) was het duidelijk welke morele thematiek aan bod komt in de afleveringen van *PLL* en op welke morele thematiek de kijkers hadden kunnen reflecteren via Twitter.

3.3 Twitteranalyse

De Twitterstreams zijn verzameld met behulp van het programma Tweet Archivist³ in de periode van 12 januari 2016 tot en met 15 maart 2016. Daarentegen zijn alleen de Twitterstreams van de laatste 6 afleveringen geanalyseerd toen bleek dat deze 6 afleveringen al voldoende data opleverden. Elke dinsdag werd *PLL* uitgezonden op de Amerikaanse televisie om 20.00/21.00 uur lokale tijd (van 01.00 tot 02.00 uur Nederlandse tijd). Door het tijdsverschil stond Tweet Archivist van dinsdagavond tot en met woensdagnacht/ochtend (Nederlandse tijd) aan en is een groot deel van de binnengehaalde Tweets niet direct tijdens de uitzending van *PLL*. Het deel van de verzamelde Tweets dat uren voor of na de uitzending zijn verstuurd zijn buiten beschouwing gelaten, omdat dit onderzoek zich richt op de live-reacties op de aflevering en niet de Tweets uren voor en na de afleveringen. Voor aflevering 20 zijn de Tweets die de laatste 3 minuten van de aflevering zijn verstuurd niet opgeslagen door een fout in het programma. Dit levert voor het onderzoek geen groot probleem op, omdat er deze laatste drie minuten geen nieuw moreel thema of onderwerp werd aangekaart.

Om de Twitterstreams te kunnen verzamelen is een zoekopdracht ingevoerd in Tweet Archivist. Voor dit onderzoek bestond de zoekopdracht uit twee hashtags, namelijk #PLL en #PrettyLittleLiars, Tweet Archivist heeft alle Tweets binnengehaald die een van de 2 of beide hashtags bevatten. De keuze voor deze hashtags is gebaseerd op de website ritetag.com waar men bij een onderwerp de top 10 van meest gebruikte hashtags

³ Gratis te downloaden via <https://www.tweetarchivist.com/archivist-desktop/>

ziet. De extra hashtags die door de makers van *PLL* zelf worden gecreëerd zijn niet in de zoekopdracht verwerkt, omdat deze vaak pas tijdens de aflevering in Amerika in beeld komen en dus niet zichtbaar waren voor de onderzoeker. Daarnaast bleek uit de dataverzameling dat er voldoende Tweets binnenkwamen door middel van de zoekopdracht #PLL en #PrettyLittleLiars. Per aflevering zijn namelijk ongeveer 20.000 Tweets binnengehaald die direct tijdens de afleveringen zijn verstuurd. Die 20.000 Tweets bestaan ook uit Tweets van het officiële Twitteraccount van *PLL*, Tweets van de acteurs uit de serie en Retweets waarin fans van *PLL* Tweets van elkaar, de acteurs of de makers van *PLL* weer retweeten.

Om uit het grote aantal Tweets de, voor dit onderzoek, relevante Tweets te vinden zijn 3 stappen doorlopen. Ten eerste zijn de Tweets vanuit het officiële Twitterkanaal van *PLL* en de officiële Twitterkanalen van de acteurs uit *PLL* verwijderd, omdat dit onderzoek zich richt op de morele reflecties van de kijkers van *PLL*. Ook zijn tijdens deze stap niet-Engelstalige Tweets verwijderd, omdat de onderzoeker, naast de Nederlandse taal, alleen de Engelse taal beheerst en omdat dit onderzoek is gericht op de Amerikaanse kijkers van *PLL*. Ten tweede zijn alle Retweets verwijderd, omdat dit herhalingen zijn van Tweets die al zijn verstuurd. Ten derde zijn de 3 kenmerken of stappen die Rachels (2003) heeft geformuleerd toegepast, omdat deze stappen namelijk helpen bij het identificeren van morele redeneringen. De drie stappen van Rachels (2003) houden in dat Tweets waarbij *ought* of *should* werd gebruikt (1), de focus lag op gedrag (2) én waarin een evaluatie van goed/slecht werd toegepast (3) zijn meegenomen in de verdere analyse. De overige Tweets zijn buiten beschouwing gelaten. Tijdens het doorlopen van de 3 stappen van Rachels (2003) is de eerste stap, het gebruik van *ought* of *should*, minder streng toegepast. Omdat kijkers maar 140 tekens tot hun beschikking hebben, zou het namelijk kunnen zijn dat kijkers woorden als *ought* of *should* nauwelijks gebruiken in hun Twitterreacties. Tijdens deze stap is daarom zowel gekeken naar reflecties met *ought* en *should* (zullen of moeten) als naar reflecties die op een andere manier zijn verwoord. Daarentegen zijn de overige twee stappen, de focus op gedrag (2) en de evaluatie van goed/slecht (3), wel streng toegepast om zo enkel relevante Tweets over te houden. Bij het doorlopen van de drie stappen of kenmerken van Rachels (2003) is ook de definitie van moraal die Rachels (2003) heeft geformuleerd in het achterhoofd gehouden. Moraal gaat volgens Rachels (2003) namelijk over wat goed of fout is, hoe iets wel of niet zou moeten zijn in de samenleving en wat wel of niet wenselijk wordt geacht. Daarbij is het belangrijk dat men rekening houdt met de belangen van anderen. Daarnaast was het was tijdens de Twitteranalyse niet alleen van belang op welke morele thema's kijkers wel reflecteerden, maar ook op welke morele thema's kijkers van *PLL* niet reflecteerden. Na

de datareductie bleven er 414 relevante Tweets over die zijn gebruikt voor de verdere analyse.

3.3.1 Data-analyse

Uit de dataverzameling zijn dus 414 relevante Tweets overgebleven, dit zijn Tweets waarin de kijkers van *PLL* moreel reflecteerden op een (moreel) thema/onderwerp uit de afleveringen van *PLL* (bijlage D). De Twitteranalyse bestaat uit vier stappen, waarbij elke stap antwoord geeft op een vraag. Bij de eerste stap is de vraag gesteld ‘Welke aspecten uit de afleveringen van *PLL* roepen morele reflecties op en welke aspecten niet?’ Daarbij is er ook nagegaan welke morele thema’s of onderwerpen de meeste Tweets oproepen. Een van de morele thema’s uit de narratieve analyse is bijvoorbeeld leugens en dit thema roept onder andere een Tweet op waarin de kijker Hanna veroordeelt voor haar leugen tegen Jordan (haar verloofde): “Hannah shouldn’t be lying to her fiancé #PLL”. Uiteindelijk valt elke Tweet onder 1 thema, dit kan betekenen dat de kijker stelt dat Hanna niet moet liegen tegen haar verloofde, zoals in het voorbeeld, maar ook dat een kijker het juist goed vindt dat Hanna over dit onderwerp liegt. Uit de morele reflecties van de *PLL*-kijkers kan namelijk blijken dat kijkers iets accepteren of dat kijkers juist iets afkeuren.

Tijdens stap 2 is de vraag gesteld ‘Wat wordt er getwitterd over die aspecten uit de aflevering van *PLL*?’ en is er naar de inhoud van de Tweets gekeken. Er is tijdens deze stap ook nagegaan waar de kijkers nu precies op hebben ingehaakt tijdens de aflevering. Is er gereflecteerd op wat er letterlijk gebeurt in de aflevering of wordt er ergens anders op gereflecteerd. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het morele thema vriendschap. Emily, Hanna, Spencer en Aria willen op dat moment geen contact met Allison. De *PLL*-kijkers reflecteerden hier voornamelijk op door aan te geven hoe moeilijk de situatie voor Allison is en niet direct op het morele thema vriendschap. Tijdens stap 2 is ook nagegaan of er discussies zijn ontstaan tussen de kijkers van *PLL*.

Vervolgens is tijdens stap 3 de vraag gesteld “Hoe wordt er getwitterd over de aspecten uit de afleveringen van *PLL*?”. Om deze vraag te beantwoorden is er gebruik gemaakt van de 3 manieren van reflecteren die in het theoretisch kader zijn toegelicht (Krijnen, 2011). De drie manieren van reflecteren zijn interpreterende reflectie, aanvullende reflectie en associatieve reflectie (Krijnen, 2011). Voor alle Tweets is nagegaan welke manier van reflecteren de kijker heeft toegepast. Vervolgens is er tijdens stap 4 gekeken naar Tweets die niet op een moreel thema zijn gebaseerd maar waarin wel morele reflectie werd toegepast. Tijdens deze stap is de vraag gesteld “Welke Tweets staan los van de morele thema’s uit *PLL*?”.

3.4 Beperkingen methode en ethische kwesties

Het gevaar bij kwalitatief onderzoek is dat verschillende onderzoekers andere aspecten, in dit geval morele reflecties en morele thema's, formuleren en als relevant kunnen bestempelen. Tijdens dit onderzoek is geprobeerd dit gevaar te vermijden en zo veel mogelijk te beperken door de definitie van moraal van Rachels (2003) en de bijbehorende 3 stappen toe te passen tijdens de dataverzameling en de data-analyse. Hierdoor zullen de resultaten overeenkomen met de resultaten van een andere onderzoeker die ditzelfde onderzoek uit zou voeren. Daarnaast zijn de theorieën en concepten uit het theoretisch kader steeds in het achterhoofd gehouden en was er dus sprake van theoretische sensitiviteit.

Naast de mogelijke subjectiviteit van dit onderzoek zijn er ook ethische kwesties van belang bij dit onderzoek. De dataverzameling is namelijk gedaan zonder toestemming van kijkers van *PLL*. Dit was door de hoeveelheid relevante Tweets (414) en de nationaliteit van de kijkers (voornamelijk Amerikaans) praktisch gezien ook niet haalbaar. Daarentegen kan dit kan wel ethische vragen met zich mee brengen wat betreft de privacy van de Twittergebruikers. Bruckman (2002) heeft een aantal punten opgesteld om te kunnen bepalen of online verkregen data, zoals in dit geval de Twitterstreams, gebruikt kunnen worden voor onderzoeksdoeleinden zonder dat er toestemming aan gebruikers gevraagd hoeft te worden. Volgens Bruckman (2002) kan de online informatie vrijelijk geciteerd en geanalyseerd worden zonder de toestemming van de gebruikers als de gegevens voldoen aan de volgende vier criteria; de informatie is officieel verkregen en publiekelijk gearchiveerd (1), voor toegang tot de informatie is geen wachtwoord nodig (2), in de voorwaarden van de website/dienst wordt het niet verboden (3) en het onderzoeksonderwerp ligt niet erg gevoelig (4).

Dit onderzoek voldoet aan alle 4 de criteria. Twittergebruikers hebben namelijk de mogelijkheid om hun profiel af te schermen voor het publiek. Tweet Archivist kan daarmee niet de Tweets van gebruikers die hun profiel hebben afgeschermd binnenhalen. Ook waarschuwt Twitter haar gebruikers in de voorwaarden dat de publieke gegevens door derden kunnen worden opgeslagen voor diverse doeleinden. Hierbij geldt wel dat derden deze gegevens via officiële Twitter-API moeten opvragen, de Twitter-API maakt het voor ontwikkelaars namelijk mogelijk om gegevens te verzamelen zonder dat het wachtwoord van Twittergebruikers moeten achterhalen (The Twitter User Agreement, n.d.). Het programma Tweet Archivist is een programma dat werkt met behulp van de Twitter-API en heeft dus toestemming van Twitter om gegevens te verzamelen en op te slaan. Hierdoor gaat het programma niet in tegen de voorwaarden van Twitter waarin staat dat programma's die door derden zijn ontwikkeld gegevens mogen verzamelen en opslaan. Twittergebruikers die hun profiel dus niet afschermen voor het publiek gaan er dus

impliciet mee akkoord dat hun gegevens worden verzameld en gebruikt worden door derden, zoals Tweet Archivist. Niet alleen voldoet dit onderzoek aan de drie voorwaarden die te maken hebben met de gebruikersvoorwaarden et cetera, maar ook het onderwerp van dit onderzoek ligt niet erg gevoelig. Naar aanleiding van de vier criteria van Bruckman (2002) kan dus gesteld worden dat dit onderzoek ethisch verantwoord is, ondanks dat er geen directe toestemming is gevraagd aan de Twittergebruikers om mee te doen aan dit onderzoek.

H4 Resultaten

Zoals in het vorige hoofdstuk is besproken is in dit onderzoek zowel een narratieve analyse als een Twitteranalyse toegepast. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de twee analyses besproken en toegelicht. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk zullen de resultaten van de narratieve analyse worden besproken, waarna vervolgens in paragraaf 2 en 3 de resultaten van de Twitteranalyse worden besproken. In paragraaf 4 worden de resultaten uit de twee analyses vergeleken en worden de verschillen en overeenkomsten tussen de morele thema's uit de narratieve analyse en de morele thema's uit de Twitteranalyse toegelicht.

4.1 Morele thematiek in *PLL*

Zoals in hoofdstuk 3 al is toegelicht is er een narratieve analyse toegepast om de eerste deelvraag *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen van PLL?* te kunnen beantwoorden. Uit deze narratieve analyse blijkt dat er 2 morele thema's voorkomen in de afleveringen van *PLL*; *leugens* en *vriendschap*. Deze 2 morele thema's bestaan totaal uit 35 plotlijnen, waarbij het morele thema *leugens* het dominantst is en bestaat uit 25 verhaallijnen (71,4%) en het morele thema *vriendschap* bestaat uit 10 (28,6%) verhaallijnen. Zowel in het morele thema *leugens* als in het morele thema *vriendschap* wordt een duidelijke boodschap geformuleerd door de makers van *PLL*, maar bij het morele thema *leugens* is deze boodschap het meest expliciet. De boodschap met betrekking tot het morele thema *leugens* luidt "liegen is slecht en kinderachtig" en deze boodschap wordt in de afleveringen op 2 manieren duidelijk gemaakt. Ten eerste wordt de boodschap door de personages uit *PLL* zelf benadrukt. Ten tweede hebben *leugens* in *PLL*, over het algemeen, negatieve gevolgen voor de personages uit *PLL* en hun omgeving. In paragraaf 4.1.1 wordt verder ingegaan op het morele thema *leugens*. De boodschap met betrekking tot het morele thema *vriendschap* is iets minder expliciet dan de boodschap met betrekking tot *leugens*, maar zeker niet onbelangrijk. Met het morele thema *vriendschap* proberen de makers van *PLL* de boodschap "vriendschap is belangrijk" over te brengen aan de kijker. Met deze boodschap bedoelen zij niet alleen dat *vriendschap* ontzettend belangrijk is, maar ook dat vrienden elkaar moeten beschermen en het beste met elkaar voor moeten hebben. Het morele thema *vriendschap* en de bijbehorende boodschap worden verder toegelicht in paragraaf 4.1.2.

De morele thema's *leugens* en *vriendschap* komen voor een deel overeen met de morele thema's in televisieprogramma's uit het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) en het onderzoek van Krijnen (2007). In het theoretisch kader werd al benoemd dat uit het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) blijkt dat de morele thema's omgangsvormen,

beschaving en familie het meest voorkomen. Het morele thema omgangsvormen is niet direct teruggevonden in de afleveringen van *PLL*, maar het morele thema leugens en de bijbehorende boodschap “liegen is slecht en kinderachtig” kan wel een onderdeel zijn van het morele thema omgangsvormen. Het morele thema omgangsvormen gaat namelijk om hoe je op een ‘moreel’ juiste manier met elkaar omgaat en volgens *PLL* horen leugens hier niet bij. Ook behoren vraagstukken met betrekking tot liegen volgens Krijnen en Meijer (2007) tot het morele thema omgangsvormen. Omdat leugens ook een van de belangrijkste thema’s is in *PLL*, is het niet vreemd dat het onderwerp leugens ook als moreel thema voorkomt in de afleveringen van *PLL*. Naast de morele thema’s die veel voorkomen in televisieprogramma’s blijkt dat in het genre drama, waar *PLL* onder valt, morele thema’s als liefde en vriendschap veel voorkomen (Krijnen, 2007). Het is niet verwonderlijk dat vriendschap ook in de afleveringen van *PLL* als moreel thema aan bod komt, want niet alleen komt vriendschap als moreel thema veel voor in het genre drama, ook uit onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) blijkt dat vriendschap als moreel thema terugkomt in televisieprogramma’s. Morele thema’s zoals heldendom, rechtmatig gezag, betekenisvolle dood, legitieme overtuiging, het goede leven, gelijkwaardigheid en rechtmatig geweld komen, in tegenstelling tot het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005), niet voor in de afleveringen van *PLL*. Het verschil tussen de morele thema’s uit dit onderzoek en het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) kan het gevolg zijn van het feit dat in dit onderzoek alleen de afleveringen van *PLL* zijn onderzocht, terwijl in het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) een week televisie met verschillende televisieprogramma’s is geanalyseerd.

Naast de twee morele thema’s leugens en vriendschap uit de afleveringen van *PLL* zijn er ook een aantal onderwerpen in *PLL* die de potentie hebben om als moreel thema bestempeld te worden. Deze onderwerpen zijn tijdens de narratieve analyse niet bestempeld als moreel thema, omdat ze vanwege het ontbreken van een moreel besluit geen morele thema’s zijn. Het opvallendste onderwerp met morele potentie is *relaties*, maar ook *verantwoordelijkheid* en *assertiviteit* zijn in potentie morele thema’s. In totaal bestaan deze 3 onderwerpen uit 20 verhaallijnen, waarbij het onderwerp *relaties* het dominantst is met 10 verhaallijnen (50%) gevolgd door *verantwoordelijkheid* (25%) en *assertiviteit* (25%) met beide 5 verhaallijnen. Dat deze onderwerpen niet zijn bestempeld als moreel thema heeft te maken met het feit dat deze onderwerpen geen *narrative closure* hadden of een moreel besluit omvatten. Met *narrative closure* wordt, zoals in hoofdstuk 2 al is toegelicht, bedoeld hoe de ontregeling in het narratief zich verschuift (Krijnen, 2007). In de *narrative closure* komt dan ook de betekenis en het moreel besluit aan bod die de makers van een televisieprogramma willen overbrengen aan het publiek (Thwaites et al., 2002). Bij de onderwerpen *relaties*, *verantwoordelijkheid* en *assertiviteit*

was er geen sprake van een duidelijke boodschap die door de makers van *PLL* aan het publiek wordt meegegeven en dus is er ook geen sprake van een moreel besluit en konden de onderwerpen niet worden bestempeld als moreel thema. Daarentegen zijn de onderwerpen wel potentiële morele thema's omdat zij verhaallijnen bevatten die morele aspecten aankaarten. Deze morele aspecten zijn voornamelijk terug te vinden in het visuele aspect van *PLL*, maar omdat het visuele aspect geen onderdeel is van het methodologische model van Krijnen (2007) zijn deze aspecten niet meegenomen in de narratieve analyse. In paragraaf 4.1.3 worden de onderwerpen met morele potentie verder toegelicht.

4.1.1 Moreel thema leugens

Zoals in paragraaf 4.1 al naar voren komt is het morele thema leugens dominant in de afleveringen van *PLL* en luidt de boodschap in dit thema "liegen is slecht en kinderachtig". Dat leugens een moreel thema is in *PLL* is niet heel verwonderlijk. Ten eerste staat liegen centraal in de serie en is het zelfs een onderdeel van de titel. Ten tweede passen de 3 criteria van Rachels (2003), waaraan een onderwerp moet voldoen voordat het bestempeld kan worden als zijnde van morele aard, heel goed bij het onderwerp leugens. Volgens Rachels (2003) gaat moraal namelijk over wat goed of fout is, hoe iets wel of niet zou moeten zijn in de samenleving en wat wel of niet wenselijk wordt geacht. Daarbij is het belangrijk dat men rekening houdt met de belangen van anderen (Rachels, 2003). Liegen wordt dus over het algemeen gezien als moreel onjuist, omdat iedereen het er over eens is dat je niet moet liegen, dat leugens niet in een gezonde samenleving passen en dat liegen niet wenselijk wordt geacht.

De boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" wordt in de afleveringen van *PLL* op twee manieren naar voren gebracht. Zo wordt de boodschap benadrukt door de personages uit de serie. In het volgende voorbeeld wordt deze boodschap door Spencer naar voren gebracht:

Spencer: You should have told us.

Veronica: Told you what?

Spencer: That the cancer came back. You kept it from us once when you promised us that that would never happen again.

(Aflevering 17 seizoen 6)

Uit het voorbeeld blijkt dat Spencer vindt dat haar moeder, Veronica, niet had moeten liegen over haar ziekte. Spencer komt er achter dat Veronica ziek is en dat Veronica dit heeft achtergehouden voor haar gezin. Veronica heeft al eens eerder borstkanker gehad

en ook toen heeft zij de ziekte verzwegen voor haar gezin. Toen Veronica's ziekte uitkwam heeft Veronica aan Spencer beloofd dat zij nooit meer zoiets belangrijks zou achterhouden voor Spencer of de rest van hun gezin. In dit seizoen blijkt dat Veronica's ziekte terug is en dat Veronica haar gezin weer niet heeft ingelicht over haar ziekte. Spencer vindt dat Veronica had moeten vertellen dat de kanker terug is en dat Veronica hier dus niet over had moeten liegen. Het voorbeeld benadrukt voornamelijk het deel "liegen is slecht" uit de boodschap en niet zo zeer "liegen is kinderachtig".

De boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" wordt niet alleen benadrukt door de personages uit *PLL*, maar de boodschap wordt ook benadrukt door de negatieve gevolgen die leugens hebben in *PLL*. Zoals in het volgende voorbeeld:

Mona: My gift of your mom's medical records was discovered. I've been fired, my credibility is shot.

(Aflevering 18 seizoen 6)

In dit voorbeeld geeft Mona aan dat haar leugen, het doorspelen van informatie over de campagne van Christine aan Spencer, een negatief gevolg heeft voor haar persoonlijk en voor haar carrière. Mona werkte namelijk voor het campagneteam van Christine, de politieke tegenstander van Veronica. Tijdens haar werk komt Mona er achter dat het campagneteam van Christine het medische dossier van Veronica heeft bemachtigd waarin duidelijk wordt dat Veronica wordt behandeld voor borstkanker. Mona zorgt er vervolgens voor dat Spencer op de hoogte is van het medische dossier van Veronica en van het feit dat het medische dossier in handen is van het campagneteam van Christine. Wanneer het campagneteam van Christine er achter komt dat Mona dit dossier heeft gelekt aan Spencer wordt Mona ontslagen en is haar reputatie en carrière beschadigd.

De verhaallijn waarin van Mona die informatie over de campagne van Christine doorspeelt aan Spencer en de verhaallijn waarin het campagneteam van Christine het medische dossier van Veronica wil gebruiken voor de politieke campagne zijn niet alleen voorbeelden waarbij de negatieve gevolgen van een leugen worden getoond. Ook zijn het voorbeelden van het morele subthema *politieke leugens*. Ook in dit subthema wordt de boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" bevestigd doordat personages de boodschap benadrukken en doordat de negatieve gevolgen van leugens duidelijk worden. In het volgende voorbeeld wordt weer door een personage uit *PLL* benadrukt dat liegen slecht is:

Mona: We don't do those kinds of things anymore. Do we, Spencer?

(Aflevering 15 seizoen 6)

Wanneer Spencer aan Mona vraagt of zij iets te maken heeft met het feit dat Yvonne haar telefoon heeft laten liggen, geeft Mona eigenlijk aan dat liegen niet past bij het gedrag van volwassen mensen en benadrukt daarmee de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig”. Daarnaast worden ook de gevolgen van leugens benadrukt in het subthema politieke leugens. Het feit dat het campagneteam van Christine het medische dossier van Veronica wil gebruiken in de campagne heeft voor Christine als negatief gevolg dat kiezers sympathie krijgen voor Veronica en dat Christine de verkiezingen verliest.

Het morele thema leugens, inclusief het subthema politieke leugens, bestaat uit 25 verhaallijnen. De meeste verhaallijnen die vallen onder het morele thema leugens hebben te maken met leugens die worden verteld door Emily, Hanna, Spencer, Aria en uiteindelijk ook door Caleb en Toby. Zij liegen tegen vrienden, familie of geliefden omdat zij anders moeten vertellen dat er weer bedreigingen worden verstuurd door een onbekend persoon. De nieuwe ‘A’ wil de politie er niet bij betrekken en dus kunnen Emily, Hanna, Spencer en Aria de politie niet inlichten over de bedreigingen die zij ontvangen. Daarnaast willen Emily, Hanna, Spencer, Aria, Caleb en Toby hun familie, vrienden of geliefden niet vertellen over de nieuwe ‘A’, omdat zij bang zijn dat zij hiermee hun vrienden, familie en geliefden in gevaar brengen.

Jordan: We can stop somewhere on the way for coffee.

Hanna: Umm, I might need to go up a little later. I have to make some calls.

(Aflevering 15 seizoen 6)

Hanna liegt in dit voorbeeld over de reden waarom zij niet mee gaat met Jordan naar New York. Hanna vertelt Jordan dat zij nog wat telefoontjes moet plegen en dat dit beter kan in Rosewood dan in de auto onderweg naar New York. De echte reden dat Hanna niet naar New York wil heeft te maken met ‘A’. ‘A’ dwingt Hanna namelijk om in Rosewood te blijven.

De overige verhaallijnen met betrekking tot het morele thema leugens hebben te maken met leugentjes om bestwil, het verzwijgen van kanker, het verzwijgen van relaties en over een alibi. Daarnaast is er een verhaallijn waarin Aria in eerste instantie haar baas Jillian en haar vriend Liam, die tevens haar collega is, niet op de hoogte stelt van het feit dat zij hoofdstukken van Ezra’s boek heeft geschreven. Dat Aria in eerste instantie liegt over wie de schrijver is van de hoofdstukken heeft in tegenstelling tot de andere verhaallijnen in het morele thema leugens geen negatieve gevolgen. Ezra en Aria gaan namelijk uiteindelijk samen het boek schrijven en de uitgever is erg enthousiast over het

boek. Daarentegen ontstaan er door de leugens die Aria in eerste instantie vertelt wel spanningen die de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig” ondersteunen.

4.1.2 Moreel thema Vriendschap

Naast het morele thema leugens komt het morele thema vriendschap naar voren in de afleveringen van *PLL*. Met het morele thema vriendschap willen de makers van *PLL* de boodschap “vriendschap is belangrijk” naar voren brengen wat ook inhoudt dat vrienden elkaar moeten beschermen en het beste met elkaar voor moeten hebben. Het is niet heel verwonderlijk dat niet alleen leugens maar ook vriendschap als moreel thema terugkomt in de afleveringen van *PLL*. De hele serie draait namelijk om de 5 vriendinnen; Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison. Daarnaast kunnen de kijkers van *PLL*, tienermeisjes, zich inleven in het thema omdat zij allemaal te maken hebben met het thema vriendschap. Ook blijkt uit het weinige onderzoek dat gedaan is naar morele thematiek in televisieprogramma’s dat vriendschap vaker als moreel thema naar voren komt (Krijnen & Meijer, 2005). De boodschap die de makers van *PLL* in de afleveringen naar voren willen brengen, “vriendschap is belangrijk”, komt onder andere terug in het volgende voorbeeld.

Spencer: Hanna, are you sure that you wanna do this?

Hanna: First, it was Aria, then Ali. Whoever's next could end up lying in a casket instead of a hospital bed. And we all decided this is the right thing to do.

(Aflevering 20 seizoen 6)

Uit het voorbeeld blijkt dat Hanna zichzelf in gevaar wil brengen om zo zichzelf en haar vriendinnen te beschermen. Het plan, dat Hanna samen met Caleb heeft bedacht, is opgezet om ‘A’ te kunnen ontmaskeren en waarbij Hanna dient als lokaas. Omdat ‘A’ wil weten wie de moordenaar van Charlotte is en omdat ‘A’ denkt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria hier meer van weten stuurt ‘A’ hen bedreigingen en zorgt ‘A’ er voor dat Aria en Allison al een keer gewond raakten bij een ongeluk. Hanna is bang dat de volgende aanval van ‘A’ fataal zal zijn voor haarzelf of een van haar vriendinnen en dus wil Hanna haar vriendinnen beschermen. Onder andere met deze verhaallijn brengen de makers van *PLL* de boodschap “vriendschap is belangrijk” naar voren. Daarnaast komt de boodschap “vriendschap is belangrijk” aan bod in deze verhaallijn, omdat Emily, Hanna, Spencer, Aria, Caleb en Toby gezamenlijk een einde proberen te maken aan de bedreigingen en aanvallen van ‘A’ op deze manier proberen zij elkaar te beschermen.

De boodschap “vriendschap is belangrijk” komt terug in 10 verhaallijnen en daarnaast staat de vriendschap tussen Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison centraal in alle afleveringen van *PLL*. De 10 verhaallijnen met betrekking tot het morele thema

vriendschap hebben te maken met spanningen in een vriendschap, vertrouwen, bescherming, hulp bieden aan een vriend(in) en tijd en moeite steken in een vriendschap.

4.1.3 Onderwerpen als potentiële morele thema's

Naast de twee morele thema's zijn er in de afleveringen van *PLL*, zoals in paragraaf 4.1 als is benoemd, onderwerpen die morele potentie hebben. Dit wil zeggen dat de onderwerpen geen morele thema's zijn, omdat er geen boodschap of moreel besluit wordt geformuleerd door de makers van *PLL*. Daarentegen hebben deze onderwerpen morele potentie omdat er, voornamelijk door het visuele aspect, een boodschap gesuggereerd wordt. Het onderwerp voelt dus aan als een moreel thema. Het meest opvallende onderwerp dat morele potentie heeft is relaties. Het onderwerp relaties komt overeen met het morele thema liefde uit het onderzoek van Krijnen (2007) en is dus in andere televisieprogramma wel een moreel thema. De onderwerpen assertiviteit en verantwoordelijkheid zijn (nog) niet als morele thema's in eerder onderzoek gevonden.

De potentiële morele thema's relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit bestaan uit 20 verhaallijnen die dus zijn verdeeld over de 3 onderwerpen; relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit. Het feit dat de 3 onderwerpen geen moreel besluit omvatten en daarom niet als moreel thema bestempeld kunnen worden is wellicht het gevolg van de narratieve structuur van *PLL*. Zoals in paragraaf 2.3.2 wordt vermeld is er bij *PLL* sprake van *flexi-narratives* en van een cumulatief narratief (Creeber, 2004). Dit betekent dat de veelzijdigheid van verhaallijnen in *PLL* overeenkomen met de narratieve structuur van een soap en dat die verhaallijnen steeds verder worden opgebouwd en dus niet in elke aflevering worden afgerond (Creeber, 2004). Dat sommige verhaallijnen in *PLL* steeds verder worden opgebouwd zorgt er waarschijnlijk voor dat er geen moreel besluit naar voren komt in de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit. De verhaallijnen die onder deze onderwerpen vallen worden waarschijnlijk in het volgende seizoen nog verder opgebouwd en wellicht wordt er dan wel een moreel besluit of boodschap geformuleerd. In deze subparagraaf worden de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit per onderwerp uitgelegd en toegelicht.

Het onderwerp relaties is het meest dominante onderwerp in de afleveringen van *PLL* en neigt het sterkst naar een moreel thema. De belangrijkste verhaallijn in de geanalyseerde afleveringen van *PLL* gaat over de relatie tussen Spencer en Caleb. Caleb had in de vorige seizoenen een relatie met Hanna, wat betekent dat Spencer nu een relatie heeft met de ex van een van haar beste vriendinnen. In de afleveringen komt niet naar voren dat een relatie met de ex-vriend van een van je beste vriendinnen onacceptabel is en ook is het einde van deze verhaallijn open gehouden. Spencer en Caleb zijn in de laatste aflevering uit de analyse namelijk nog steeds bij elkaar, maar

Caleb zoent in die aflevering wel met Hanna. Hoe de verhaallijn afloopt is nog onbekend en omdat er bij *PLL* sprake is van een cumulatief narratief wordt deze verhaallijn in seizoen 7 waarschijnlijk verder opgebouwd. Daarentegen is het onderwerp relaties wel een potentieel moreel thema, omdat uit verschillende scènes blijkt dat de omgeving van Spencer en Caleb de situatie soms wat ongemakkelijk vindt. Ook Spencer en Caleb zelf vinden dat ze hun relatie niet te veel moeten benadrukken in het openbaar. In het volgende voorbeeld wordt door Aria gesuggereerd dat de relatie tussen Spencer en Caleb ongemakkelijk of pijnlijk is voor Hanna.

Aria: I didn't invite any friends. I was trying to be sensitive.

Hanna: Sensitive to what?

Aria: Making you sit at a small wedding with Caleb and Spencer two feet from the ceremony. Would you be comfortable with that?

Hanna: I have no issue with Spencer and Caleb, alright?

(Aflevering 17 seizoen 6)

Uit het voorbeeld blijkt dat Aria er vanuit gaat dat Hanna zich niet prettig voelt bij de relatie tussen Spencer en Caleb. Aria geeft aan dat zij Emily, Hanna, Spencer en Allison niet heeft uitgenodigd voor de bruiloft van haar ouders. Aria wil namelijk voorkomen dat Hanna in een ongemakkelijke situatie terechtkomt waarbij Hanna naast Caleb en Spencer moet zitten tijdens de huwelijksceremonie. Hanna zegt dat zij geen moeite heeft met de relatie tussen Spencer en Caleb, maar Aria lijkt niet overtuigd en ook de gezichtsuitdrukking van Hanna is niet erg overtuigend. Uit het voorbeeld blijkt dat in dit geval Aria de relatie tussen Spencer en Caleb lastig vindt, met name voor Hanna. Daarnaast lijkt het alsof uit het visuele aspect, Hanna's gezichtsuitdrukking, valt op te maken dat Hanna de relatie tussen Spencer en Caleb niet helemaal goedkeurt.

Het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL* heeft nog een subonderwerp, namelijk *ontrouw*. Ook over dit subonderwerp wordt geen duidelijke boodschap geformuleerd door de makers van *PLL* en de verhaallijnen met betrekking tot dit subonderwerp zijn open gehouden. Zowel Hanna, Caleb als Aria zijn ontrouw in hun huidige relatie, maar de gevolgen van het ontrouw komen (nog) niet aan bod. Hanna zoent namelijk met Caleb (Hanna's ex-vriend) terwijl zij verloofd is met Jordan en Caleb een relatie heeft met Spencer. Aria heeft een relatie met Liam maar heeft tijdens die relatie seks met Ezra (Aria's ex-vriend). In beide gevallen wordt er niet gezegd dat ontrouw slecht is en laten de makers van *PLL* geen negatieve of positieve gevolgen van ontrouw zien. Daarentegen lijken de visuele aspecten, zoals de manier waarop de personages kijken, te suggereren dat ontrouw niet juist is. Dit blijkt bijvoorbeeld aan de

reacties van Hanna en Caleb als zij bijna betrappt worden. Wanneer Hanna en Caleb zoenen en gestoord worden door Aria en Ezra gaan Hanna en Caleb direct wat verder uit elkaar zitten en kijken wat ongemakkelijk naar elkaar.

Naast de relatie tussen Spencer en Caleb en de twee verhaallijnen waarin het subonderwerp ontrouw aan bod komt bestaat het onderwerp relaties uit nog een aantal verhaallijnen. Deze verhaallijnen hebben te maken met verlovings, het huwelijk en ex-geliefden. In deze verhaallijnen komt dus geen duidelijke boodschap naar voren, maar de visuele aspecten kunnen duiden op een moreel thema.

Ook het onderwerp verantwoordelijkheid is een potentieel moreel thema en komt een aantal keer aan bod in de afleveringen van *PLL*. Maar net als over het onderwerp relaties wordt over het onderwerp verantwoordelijkheid geen duidelijke boodschap geformuleerd. Wel wordt er gesuggereerd dat je niet voor alles en iedereen verantwoordelijk kan zijn. Dit wordt gesuggereerd door de gebeurtenissen, zoals moorden of ongelukken, waar Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison mee geconfronteerd worden.

Allison: No, I think she was angry at me. That's why she ran out in the middle of the night.

Elliot: It may not have been because of a phone call.

Allison: I might have delivered my sister.... To whoever did that to her.

(Aflevering 17 seizoen 6)

In dit voorbeeld laat Allison blijken aan Elliot dat zij zich verantwoordelijk voelt voor het feit dat Charlotte, op de avond van haar moord, het huis van Allison en Charlotte heeft verlaten. De avond van de moord heeft Allison Charlotte namelijk verteld dat zij en Elliot een relatie hebben en Allison denkt dat Charlotte hier boos over was, omdat Elliot de dokter was van Charlotte. Allison voelt zich verantwoordelijk voor het feit dat Charlotte het huis die avond heeft verlaten en uiteindelijk is vermoord. Elliot ontkent dat Allison verantwoordelijk is voor de dood van Charlotte, maar verder wordt er geen boodschap met betrekking tot verantwoordelijkheid geformuleerd door de makers van *PLL*. Net als bij het onderwerp relaties is er bij het onderwerp verantwoordelijkheid sprake van open verhaallijnen waarin geen moreel besluit of boodschap wordt geformuleerd. Dat de verhaallijnen open zijn kan ook weer het gevolg zijn van het feit dat er in *PLL* sprake is van een cumulatief narratief (Creeber, 2004). Zo is het aan het eind van seizoen 6 bijvoorbeeld nog steeds niet duidelijk wie er verantwoordelijk is voor de moord op Charlotte.

De verhaallijnen waarin het onderwerp verantwoordelijkheid aan bod komt hebben te maken met verantwoordelijkheid binnen een relatie, maar de meeste verhaallijnen gaan over verantwoordelijkheid met betrekking tot iemands dood of verdwijning.

Naast de onderwerpen relaties en verantwoordelijkheid is het onderwerp assertiviteit een potentieel moreel thema. Het volgende fragment geeft een voorbeeld van een verhaallijn waarin Hanna opkomt voor zichzelf ten opzichte van een autoritair persoon, namelijk haar baas Claudia.

Jordan: You stood up for yourself.

Hanna: She's gonna blackball me. I should have apologized.

(Afl. 15 seizoen 2006)

Hanna wordt continu lastig gevallen door haar baas, Claudia, die onredelijke eisen stelt en Hanna onmogelijke dingen laat doen. Hanna laat dit steeds over haar heen komen, maar op een bepaald moment is Hanna het zat en gaat tegen haar baas in en neemt zelfs ontslag. Wanneer Hanna met Jordan in de auto zit krijgt Hanna spijt van haar acties, maar Jordan vindt het juist goed dat Hanna eindelijk voor zichzelf is opgekomen. Uit dit voorbeeld blijkt dat Jordan positief is over het feit dat Hanna voor zichzelf is opgekomen, terwijl Hanna denkt dat zij haar carrière heeft vergooid. De makers van *PLL* geven op deze manier niet direct een boodschap mee aan de kijker wat betreft het onderwerp assertiviteit. Ook is het onduidelijk of het feit dat Hanna voor zichzelf opkwam ten opzichte van haar baas nu goed of slecht is voor Hanna en haar carrière. De gevolgen en de boodschap van dit onderwerp zijn dus niet duidelijk waardoor assertiviteit niet als moreel thema bestempeld kan worden. Daarnaast kan het zijn dat deze verhaallijn in seizoen 7 wel wordt afgesloten met een moreel besluit of morele boodschap, omdat er in *PLL* sprake is van een cumulatief narratief en deze verhaallijn wellicht nog verder wordt opgebouwd (Creeber, 2004).

Het onderwerp assertiviteit bestaat uit een aantal verhaallijnen waarbij twee verhaallijnen te maken hebben met voor jezelf opkomen ten opzichte van een autoritair persoon, terwijl de andere verhaallijnen te maken hebben met assertiviteit en ouders of politiek.

4.1.3 Conclusie

In paragraaf 4.1 zijn de resultaten besproken van de narratieve analyse. Door middel van deze narratieve analyse kan de eerste deelvraag van dit onderzoek beantwoord worden. Deze deelvraag luidde als volgt: *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen*

van *PLL*? Uit de narratieve analyse blijkt dat er 2 morele thema's voorkomen in de afleveringen van *PLL*, namelijk leugens en vriendschap.

Daarnaast blijkt uit de narratieve analyse dat er naast de 2 morele thema's, leugens en vriendschap, ook 3 potentiële morele thema's voorkomen in de afleveringen van *PLL*. Deze 3 onderwerpen (relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit) zijn potentiële morele thema's, omdat er geen moreel besluit in de afleveringen wordt geformuleerd met betrekking tot deze 3 onderwerpen. Omdat er dus geen moreel besluit of boodschap wordt geformuleerd over deze onderwerpen door de makers van *PLL* worden de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit niet bestempeld als moreel thema. Opvallend is dat er bij de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en assertiviteit sprake is van open verhaallijnen, terwijl er bij de morele thema's leugens en vriendschap sprake is van gesloten verhaallijnen waar de makers van *PLL* een duidelijke boodschap aan hebben verbonden. De aanwezigheid van veel open verhaallijnen heeft wellicht te maken met de narratieve structuur van *PLL*. In *PLL* is er namelijk sprake van *flexi-narratives*, een veelzijdigheid aan verhaallijnen, en van een cumulatief narratief. Dit laatste zorgt er voor dat de verhaallijnen in *PLL* steeds verder worden opgebouwd en dat de verhaallijnen dus niet altijd tot een stabiel einde komen waarin de makers van *PLL* een moreel besluit of morele boodschap formuleren.

De vraag is nu wat de kijkers van *PLL* doen met de morele thema's leugens en vriendschap en de onderwerpen relaties, assertiviteit en verantwoordelijkheid uit de afleveringen van *PLL*. Daarnaast is het de vraag of de kijkers van *PLL* ook nog op andere onderwerpen reflecteren.

4.2 Morele reflectie op *PLL*

Naast de eerste deelvraag die in de vorige paragraaf is beantwoord is er in dit onderzoek nog een tweede deelvraag geformuleerd, namelijk *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?* Deze vraag is beantwoord aan de hand van de Twitteranalyse. Uit deze Twitteranalyse blijkt dat er in totaal 414 morele reflecties via Twitter zijn verstuurd. Met deze morele reflecties reflecteren de kijkers van *PLL* op veel meer morele thema's dan er door de serie wordt aangeboden. Want niet alleen roepen de morele thema's leugens (153 tweets, 37%) en vriendschap (22 tweets, 5,3%) uit de afleveringen van *PLL* morele reflecties op. Ook de potentiële morele thema's relaties (175 tweets, 42,3%), verantwoordelijkheid (15 tweets, 3,6%) en assertiviteit (11 tweets, 2,7%) uit de afleveringen van *PLL* roepen morele reflecties op. Daarnaast zijn er een aantal verhaallijnen die in de afleveringen van *PLL* niet vallen onder een (potentieel) moreel thema, maar die op Twitter toch morele reflecties oproepen. Zo wordt er gereflecteerd op

het morele thema *omgangsvormen* (12 tweets, 2,9%) en zijn er verhaallijnen die morele reflecties oproepen die niet vallen onder een moreel thema (23 tweets, 5,6%). Deze morele thema's en onderwerpen uit de afleveringen van *PLL* roepen morele reflecties op met betrekking tot verschillende morele thema's; *leugens, vriendschap, liefde, verantwoordelijkheid, assertiviteit en omgangsvormen*.

Uit de Twitteranalyse blijkt dus dat kijkers van *PLL* niet alleen moreel reflecteren op de morele thema's die worden aangeboden door het narratief en waarin de makers van *PLL* een duidelijke boodschap naar voren brengen. De open verhaallijnen, waarin geen moreel besluit plaatsvindt en waar de makers van *PLL* geen duidelijke boodschap naar voren brengen, roepen zelfs meer morele reflecties op. Dit komt overeen met wat Krijnen (2007) zegt over het actieve televisiepubliek. Volgens Krijnen (2007) bepaalt televisie namelijk niet over welke morele thema's de kijker nadenkt en zijn mensen vrij lui. Ook moeten mensen een onderwerp herkennen als een onderwerp van morele aard willen zij hierop reflecteren (Johnson, 1993). Mensen reflecteren vooral op onderwerpen die al belangrijk voor hen zijn én reflecteren alleen als zij daar zin in hebben (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). Daarnaast moet volgens Krijnen (2011) het narratief een open karakter hebben om morele reflecties te kunnen oproepen en Johnson (1993) stelt dat het narratief verschillende perspectieven op een moreel thema mogelijk moet maken wil het morele reflecties oproepen. Blijkbaar worden de onderwerpen waarop de kijkers van *PLL* moreel reflecteren herkend als moreel thema en zijn het onderwerpen waar zij geïnteresseerd in zijn of waar zij zelf mee te maken hebben. Daarnaast hebben de meeste verhaallijnen waarop gereflecteerd wordt een open karakter en wordt er in deze verhaallijnen geen duidelijke boodschap naar voren gebracht. Wat de morele reflecties van de kijkers van *PLL* precies inhouden wordt toegelicht in paragraaf 4.3, maar eerst wordt in paragraaf 4.2.1 beschreven op welke manieren de kijkers van *PLL* reflecteren.

4.2.1 Manier van reflecteren

Zoals in paragraaf 4.2 wordt aangekaart is er tijdens de Twitteranalyse niet alleen onderzocht op welke onderwerpen de kijkers van *PLL* wel of niet moreel reflecteren, maar is er ook onderzocht op welke manieren de kijkers van *PLL* reflecteren. Zoals in het theoretisch kader is beschreven onderscheidt Krijnen (2011) drie manieren van reflecteren; interpreterende reflectie, aanvullende reflectie en associatieve reflectie.

Van alle morele reflecties via Twitter wordt in 80% van de Tweets de interpreterende reflectie toegepast, de aanvullende reflectie wordt in 19,3% van de gevallen toegepast en in niet eens 1% van de Tweets wordt associatieve reflectie toegepast. Ook in het onderzoek van Krijnen (2011) wordt de interpreterende reflectie het meest gebruikt (75%), maar worden de aanvullende en associatieve manier van

reflecteren beide in 12,5% van de gevallen toegepast. Het onderzoek van Krijnen (2011) is gedaan door middel van interviews waardoor de mogelijkheid bestond om door te vragen, terwijl in het geval van dit onderzoek geen directe interactie bestond tussen de onderzoeker en de respondenten. De mogelijkheid tot doorvragen in het onderzoek van Krijnen (2011) kan een reden zijn voor het hogere aantal associatieve reflecties. Daarnaast geeft Twitter haar gebruikers de mogelijkheid om in maximaal 140 tekens een bericht te plaatsen. De respondenten van dit onderzoek hebben dus gereflecteerd in niet meer dan 140 woorden wat kan betekenen dat zij daarom nauwelijks associatieve reflectie hebben toegepast.

In dit onderzoek werd dus in de meeste gevallen de interpreterende reflectie toegepast. Dit betekent dat *PLL*-kijkers meestal reflecteerden op het morele thema zoals het wordt aangeboden door het narratief (Krijnen, 2011). In een van de verhaallijnen in de afleveringen van *PLL* gaat over Aria die 3 hoofdstukken van het boek van Ezra heeft opgestuurd naar haar baas en uitgever van Ezra's boek. Omdat Aria's baas ongeduldig wordt én Ezra onvindbaar is besluit Aria zelf een aantal hoofdstukken te schrijven en die hoofdstukken op te sturen. Aria vertelt in eerste instantie aan niemand dat zij de schrijver is van die hoofdstukken en dus gaat de uitgever ervan uit dat Ezra de persoon is die de hoofdstukken heeft geschreven. Een kijker twittert hierover: "Can we just acknowledge that if Aria would've told the truth in the first place this wouldn't even be as messy as it is #PLL". Deze Tweet is een voorbeeld van interpreterende reflectie, omdat de kijker reflecteert op het morele thema *leugens* zoals het wordt aangeboden door het narratief. Volgens de makers van *PLL* is liegen slecht en ook volgens deze kijker had Aria gewoon meteen de waarheid moeten vertellen.

Naast de interpreterende reflectie is er in een aantal Tweets sprake van aanvullende reflectie. Dit betekent dat kijkers niet alleen reflecteerden op een moreel thema zoals het wordt aangeboden door het narratief, maar dat kijkers ook iets toevoegden vanuit hun eigen perspectief dat niet direct samenhangt met het morele thema uit het narratief (Krijnen, 2011). Een voorbeeld van aanvullende reflectie komt van een kijker die twittert: "I feel so bad for Alison she's so alone like it's not okay #PLL". Deze Tweet is gericht op de verhaallijn waarin Emily, Hanna, Spencer en Aria even geen contact willen met Allison. Allison vertrouwt Emily en de rest niet helemaal wat betreft de moord op Charlotte. Emily, Hanna, Spencer en Aria kunnen niet geloven dat Allison hun niet helemaal vertrouwt en willen om die reden even geen contact. In plaats van dat de kijker reflecteert op de spanningen in de vriendschap van Allison en Emily en de rest, reflecteert de kijker op het feit dat Allison door deze spanningen in de vriendschap helemaal alleen is. De kijker reflecteert dus niet direct op het morele thema vriendschap

uit het narratief, maar reflecteert op het gevolg van de spanningen in de vriendschap tussen Allison en de andere 4 meiden.

De laatste manier van reflecteren, associatieve reflectie, wordt op Twitter het minst toegepast door de *PLL*-kijkers. In iets minder dan 1% van de morele reflecties wordt er gereflecteerd op een kwestie die geassocieerd kan worden, maar wel heel verschillend is van het morele thema dat door het narratief wordt aangeboden (Krijnen, 2011). Een voorbeeld hiervan heeft te maken met de verhaallijn waarin Spencer er achter komt dat haar moeder, Veronica, heeft achtergehouden dat zij kanker heeft. Deze verhaallijn behoort tot het morele thema leugens uit de afleveringen van *PLL*, maar een kijker reflecteert hier op een andere manier op door de volgende Tweet te versturen: "Spencer is the best. Supporting your parent in tough times is important. #PrettyLittleLiars @imarleneking @PLLTvSeries". Deze Tweet kan geassocieerd worden met het morele thema leugens uit het narratief, omdat de Tweet als reactie op die verhaallijn is verstuurd. De kijker reflecteert alleen niet op het morele thema leugens, maar ook op iets heel anders, namelijk op de manier waarop Spencer omgaat met de ziekte van haar moeder, en dus op het morele thema omgangsvormen.

Naast deze drie manieren van reflecteren kan men ook, zoals in het theoretisch kader aan bod kwam, twee perspectieven of oriëntaties onderscheiden waarop kijkers een morele kwestie kunnen overwegen (Gilligan & Attanucci, 1988). Gilligan en Attanucci (1988) definiëren namelijk het 'ethics of care' en 'ethics of justice' perspectief. Het 'ethics of care' perspectief gaat meer om de zorg voor anderen en het behoud van relaties, terwijl het 'ethics of justice' perspectief meer gaat om universele regels en plichten die altijd en overal geldig zijn (Gilligan & Attanucci, 1988). Beide perspectieven komen voor in de morele reflecties van de *PLL*-kijkers.

Het 'ethics of justice' perspectief is bijvoorbeeld terug te vinden in de morele reflecties waarin de relatie tussen Spencer en Caleb wordt afgekeurd, "That's a major girl code violation Spencer! #PLL" wordt er bijvoorbeeld getwitterd. Uit dit soort morele reflecties blijkt dus dat *PLL*-kijkers reflecteren vanuit het 'ethics of justice' perspectief, omdat vanuit regels die overal en altijd gelden een relatie zoals die tussen Spencer en Caleb wordt afgekeurd. Maar de *PLL*-kijkers reflecteren ook vanuit het 'ethics of care' perspectief, waarbij de kijkers meer vanuit het gevoel reflecteren dan bij het 'ethics of justice' perspectief. Een voorbeeld van het 'ethics of care' perspectief is te vinden bij de morele reflecties op de verhaallijn van Mike, de broer van Aria, die niet naar de bruiloft van hun ouders komt. Byron, de vader van Aria en Mike, vertelt namelijk in een van de afleveringen dat Mike hem nog niet heeft vergeven voor de scheiding tussen Byron en Ella. De reden dat Aria's ouders in een eerder seizoen van *PLL* gescheiden zijn is dat Byron is vreemdgegaan. Kijkers van *PLL* begrijpen dat Mike zijn vader nog niet heeft

vergeven en daarom niet naar de bruiloft komt. Een van de Tweets over dit thema luidt bijvoorbeeld: “I don't blame Mike at all for not going to the wedding. #PLL”. Uit deze morele reflectie blijkt dus dat de kijker vanuit zijn of haar gevoel reflecteert en dat empathie en betrokkenheid een rol spelen bij de reflectie op de kwestie, waarbij het niet zo zeer gaat om eerlijkheid, gelijkheid en autonomie, objectiviteit en onpartijdigheid zoals bij het ‘ethics of justice’ perspectief meer het geval is (Botes, 2000).

4.3 Inhoud morele reflectie

In deze paragraaf wordt er gekeken naar de inhoud van de morele reflecties. Zoals blijkt uit paragraaf 4.2 wordt er door de kijkers van *PLL* moreel gereflecteerd op het morele thema leugens en vriendschap, maar ook op de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid, assertiviteit en omgangsvormen. Daarnaast wordt er nog moreel gereflecteerd op verschillende verhaallijnen die niet vallen onder een moreel thema. In de volgende subparagrafen wordt per (potentieel) moreel thema toegelicht wat de inhoud is van de morele reflecties die het oproept en onder welke morele thema's de reflecties vallen. Ook wordt er per (potentieel) moreel thema of onderwerp toegelicht welke verhaallijnen horen bij de morele reflecties die zijn opgeroepen door de (potentiële) morele thema's of onderwerpen. Als laatste wordt aangegeven waar de kijkers op inhaken met hun morele reflecties via Twitter.

4.3.1 Leugens

Het morele thema leugens roept, na het potentiële morele thema relaties, de meeste morele reflecties op. Over het algemeen zijn de kijkers van *PLL* die via Twitter reflecteren op het morele thema leugens het met elkaar eens. In de morele reflecties komt namelijk een duidelijke boodschap naar voren die overeenkomt met de boodschap die de makers van *PLL* willen overbrengen met het morele thema leugens, namelijk “liegen is slecht en kinderachtig”. Het merendeel van de morele reflecties op het morele thema leugens bevestigt de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig”, maar een aantal verhaallijnen roepen morele reflecties op die tegen deze boodschap ingaan.

De volgende Tweet is een goed voorbeeld van een morele reflectie waarin de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig” wordt bevestigd: “OK girls you aren't in hs anymore how abt you actually tell your parents the truth abt what's going on @PLLTVSeries #PrettyLittleLiars”. Deze kijker reflecteert op de zoveelste leugen die Emily, Hanna, Spencer en Aria vertellen. Emily, Hanna, Spencer en Aria vertellen die leugens, omdat zij anders eerlijk moeten zijn over de bedreigingen van de nieuwe ‘A’. De kijker twittert dat Emily, Hanna, Spencer en Aria niet meer op de middelbare school zitten, zoals in de vorige 5 seizoenen van *PLL*, en dat zij deze keer hun ouders eerder moeten inlichten over de bedreigingen die zij ontvangen. De Tweet bevestigt dus de boodschap

“liegen is slecht en kinderachtig”, die niet alleen in de morele reflecties van de *PLL*-kijkers aan bod komt maar ook in de afleveringen van *PLL*. In de morele reflecties die deze boodschap ondersteunen hebben de kijkers van *PLL* gereflecteerd vanuit het *ethics of justice* perspectief, omdat de kijkers reflecteren vanuit de verplichtingen en verantwoordelijkheden die mensen hebben ten opzichte van elkaar én omdat de kijkers reflecteren vanuit universele regels (je mag niet liegen) en plichten (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011).

Daarentegen ondersteunen de morele reflecties van de kijkers van *PLL* niet allemaal de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig”. Er zijn namelijk ook een aantal Tweets die tegen deze boodschap ingaan. Met deze tegengeluiden ontstaat er geen discussie tussen de kijkers van *PLL*, maar wordt er door de kijkers van *PLL* gereflecteerd op situaties waarin liegen wel is toegestaan. In 15% van de morele reflecties op het morele thema leugens wordt liegen niet afgekeurd, omdat er wordt gelogen om een familielid, vriend of geliefde te beschermen of te helpen. Zoals in de volgende Tweet: “I love how Hanna's mom is always there for Hanna even when it's illegal #PLL”. Hanna verdenkt haar moeder, Ashley, ervan dat zij de bewakingsvideo van het Radley heeft verborgen voor de politie. Op deze bewakingsvideo is te zien dat Aria op de avond van de moord op Charlotte het Radley heeft verlaten, terwijl Aria tegen de politie heeft gezegd dat zij heel de avond in de hotelkamer in het Radley is geweest. Ashley ontkent dat zij iets met de bewakingsvideo heeft gedaan, maar voor de kijkers is duidelijk dat Ashley wel degelijk de bewakingsvideo heeft meegenomen uit het Radley. Het feit dat Ashley haar dochter probeert te beschermen door middel van een leugen wordt door de kijkers van *PLL* geaccepteerd en zelfs gezien als iets goeds.

Opvallend is dat morele reflecties waarin leugens worden toegestaan alleen worden opgeroepen wanneer de verhaallijn expliciet de relatie met familie, vrienden of geliefde centraal stelt. Persoonlijke relaties vormen dus een uitzondering op de regel “liegen is slecht en kinderachtig”. Dit komt overeen met het *ethics of care* perspectief van Gilligan en Attanucci (1988). Het *ethics of care* perspectief houdt in dat de kijker reflecteert vanuit zijn of haar gevoel reflecteert in plaats van dat hij of zij reflecteert vanuit universele regels en verplichtingen. Met het centraal stellen van persoonlijke relaties reflecteren de kijkers van *PLL* meer vanuit hun gevoel dan wanneer persoonlijke relaties niet centraal staan in een verhaallijn.

De morele reflecties op het morele thema leugens worden opgeroepen door verschillende verhaallijnen. Deze verhaallijnen hebben te maken met het feit dat er steeds gelogen wordt over de bedreigingen van ‘A’ of dat de bedreigingen van ‘A’ verzwegen worden. Daarnaast hebben de verhaallijnen te maken met het liegen in een relatie, het verzwijgen van een relatie, stelen, leugens in de politiek en het verzwijgen van belangrijke

dingen ten opzichte van familie, vrienden of collega's. Ook de verhaallijnen waarin familie, vrienden of geliefden worden beschermd door een leugen vallen onder het morele thema leugens. Uit de morele reflecties op het morele thema leugens blijkt dus dat liegen slecht en kinderachtig is, behalve wanneer de leugen dient om een familielid, vriend(in) of geliefde te beschermen of te hulp te schieten.

Naast het feit dat de morele reflecties op het thema leugens zijn gedaan vanuit zowel het *ethics of justice* als het *ethics of care* perspectief, wordt er voornamelijk gereflecteerd door middel van interpreterende reflectie. Dit betekent dat de kijkers van *PLL* met hun morele reflectie direct inhaken op wat er in de aflevering gebeurt. De kijkers van *PLL* haken met hun morele reflecties dus direct aan op het morele thema leugens. Dat de kijkers van *PLL* direct inhaken op de verhaallijnen die onder het morele thema leugens vallen heeft onder andere te maken met het feit dat de verhaallijnen van *PLL* direct inzicht geven in de, over het algemeen, negatieve gevolgen van de leugens. Volgens Johnson (1993) roept een narratief ook pas morele reflecties op wanneer het inzicht geeft in de gevolgen van een morele kwestie.

4.3.2 Vriendschap

Niet alleen het morele thema leugens uit de afleveringen van *PLL*, maar ook het morele thema vriendschap roept morele reflecties op bij de kijkers van *PLL*. De morele reflecties die door dit thema worden opgeroepen zijn ook gericht op het morele thema vriendschap. Ook in het onderzoek van Krijnen (2007) wordt er door de respondenten gereflecteerd op het thema vriendschap, maar net als in dit onderzoek (5,3% van het totaal aantal morele reflecties) is het aantal morele reflecties op vriendschap in het onderzoek van Krijnen (2007) klein. Dat er weinig wordt gereflecteerd met betrekking tot het morele thema vriendschap heeft wellicht te maken met het feit dat het thema niet erg controversieel is en dat thema niet veel verschillende reflecties zal oproepen. Johnson (1993) stelt bijvoorbeeld dat een narratief morele reflecties oproept wanneer het verschillende perspectieven op een morele kwestie laat zien. Op het morele thema vriendschap uit de afleveringen van *PLL* zijn niet zo veel verschillende perspectieven mogelijk met als gevolg dat er niet veel morele reflecties worden opgeroepen.

Iets meer dan de helft van de morele reflecties op het morele thema vriendschap heeft te maken met de boodschap die in de afleveringen van *PLL* naar voren komt. Die boodschap "vriendschap is belangrijk" houdt in dat vriendschap ontzettend belangrijk is en dat vrienden elkaar moeten beschermen en het beste met elkaar voor moeten hebben. In de reflecties die deze boodschap ondersteunen worden voornamelijk verschillende aspecten benoemd die kenmerkend zijn voor een goede vriend(in). Zo wordt er getwitterd: "Hanna is such a good friend & I love how she is standing up for Mona ??

#PrettyLittleLiars”. Emily, Spencer en Aria vertrouwen Mona niet, terwijl Hanna juist altijd bevriend is geweest met Mona. Nu denkt Emily dat Mona Charlotte misschien heeft vermoord en is Hanna de enige die niet kan geloven dat Mona Charlotte iets zou hebben aangedaan en laat dit Emily, Spencer en Aria duidelijk weten. De Tweet laat dus zien dat het feit dat Hanna opkomt voor Mona een eigenschap is die past bij een goede vriend(in) en bevestigt daarmee de boodschap “vriendschap is belangrijk”.

De meeste morele reflecties op het thema vriendschap zijn gedaan vanuit het *ethics of justice* perspectief en gaan uit van verplichtingen en verantwoordelijkheden ten opzichte van elkaar (Gilligan & Attanucci, 1988). Daarnaast gaan deze morele reflecties over universele regels en principes die voor iedereen gelden met betrekking tot vriendschap (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011). “Vriendschap is belangrijk” is een universeel principe en zal niet veel discussie opwekken. Daarentegen zijn er een aantal morele reflecties die de boodschap “vriendschap is belangrijk” niet direct ondersteunen. In deze tegengeluiden wordt gereflecteerd vanuit het *ethics of care* perspectief in plaats van het *ethics of justice* perspectief en hierbij reflecteren de kijkers van *PLL* meer vanuit het eigen gevoel dan vanuit bestaande regels en principes (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011). De morele reflecties vanuit het *ethics of care* perspectief zijn voornamelijk gericht op een situatie waarin je jezelf in gevaar brengt om je vrienden te beschermen. De volgende Tweet is hier een voorbeeld van: “Hanna I really wish you wouldn't do this #PrettyLittleLiars”. Hanna legt haar plan om (de bedreigingen en aanvallen van) ‘A’ te stoppen uit aan Emily, Aria en Spencer. Hanna wil het plan uitvoeren om zichzelf maar ook om haar vriendinnen te beschermen. Vanuit het *ethics of care* perspectief reflecteren de kijkers van *PLL* hierop door te stellen dat het plan veel te gevaarlijk is en dus maken de kijkers van *PLL* zich zorgen over de veiligheid van Hanna. Met deze reflecties gaan de kijkers van *PLL* dus niet direct in tegen de boodschap “vriendschap is belangrijk”, maar reflecteren zij vanuit een ander perspectief dan de morele reflecties die deze boodschap wel uitdragen.

De verhaallijnen die morele reflecties met betrekking tot vriendschap oproepen hebben te maken met het beschermen van vrienden, vriendelijke omgangsvormen en vertrouwen. De morele reflecties zijn voornamelijk gedaan door middel van interpreterende reflectie en de meeste reflecties haken daarmee in op wat er in de aflevering gebeurt. Opvallend is wel dat het morele thema vriendschap in de morele reflecties ook wordt opgeroepen door een ander onderwerp, namelijk het onderwerp relaties, die in de volgende paragraaf wordt toegelicht.

4.3.3 Relaties

Naast de morele thema's leugens en vriendschap komt in de afleveringen van *PLL* het potentiële morele thema relaties naar voren. Dit potentiële morele thema roept morele reflecties op met betrekking tot twee verschillende morele thema's; liefde en vriendschap. De kijkers van *PLL* herkennen in het onderwerp relaties dus twee verschillende morele kwesties waarop zij reflecteren (Johnson, 1993; Krijnen, 2011). Terwijl het onderwerp relaties in de afleveringen van *PLL* geen moreel thema was, roept het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL* wel de meeste morele reflecties op, namelijk 175 Tweets. Dit houdt in dat het onderwerp relaties 42,3% van alle morele reflecties oproept. Van de 175 Tweets wordt er in 55,4% van de morele reflecties gereflecteerd op vriendschap en in 44,6% op liefde. Ook in het onderzoek van Krijnen (2007) roepen zowel het morele thema vriendschap als het morele thema liefde morele reflecties op.

55,4% van de morele reflecties die worden opgeroepen door het onderwerp relaties zijn gericht op het morele thema vriendschap. De boodschap die in deze Tweets naar voren komt is duidelijk "date niet met een ex van je beste vriendin". Een voorbeeld van een reflectie waarin deze boodschap naar voren komt is: "Never date your best friends ex's! ???? don't care how many years ago it was. #PrettyLittleLiars". Volgens de kijkers van *PLL* is het moreel onjuist om een relatie te hebben met een ex van je beste vriendin. Deze boodschap is het gevolg van morele reflecties vanuit het *ethics of justice* perspectief waarbij de kijkers van *PLL* vanuit principes en regels vinden dat je geen relatie mag hebben met een ex van je beste vriendin (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011).

Net als op de boodschap "vriendschap is belangrijk" reflecteren niet alle kijkers van *PLL* op de boodschap "date niet met een ex van je beste vriendin" vanuit het *ethics of justice* perspectief, maar reflecteren een aantal kijkers vanuit het *ethics of care* perspectief. Opvallend is dat deze tegengeluiden de boodschap "date niet met een ex van je beste vriendin" echt verwerpen, terwijl de tegengeluiden die door de morele thema's leugens en vriendschap worden opgeroepen alleen een ander perspectief op de dominante boodschap laten zien. Zo twittert iemand bijvoorbeeld: "You can't help who you fall in love with... Poor Spencer?? #PrettyLittleLiars". In deze tweet wordt niet alleen de boodschap "date niet met een ex van je beste vriendin" verworpen, maar wordt ook meer vanuit het gevoel gereflecteerd.

Dat er discussie ontstaat over de boodschap van het morele thema vriendschap heeft waarschijnlijk 2 oorzaken. Ten eerste kunnen kijkers zich een situatie voorstellen waarin een vriend(in) een relatie heeft met hun ex of waarin zichzelf een relatie hebben met een ex van een vriendin. Uit onderzoek blijkt namelijk, zoals in het theoretisch kader aan bod komt dat kijkers moreel reflecteren op thema's die voor hen relevant of interessant zijn en thema's die een bepaalde snaar raken (Bird, 2003; Cooper, 1991; Krijnen, 2007;

Krijnen, 2011). Het daten van een ex van je beste vriendin behoort dus tot een, voor de kijker van *PLL*, relevant of interessant thema. Ten tweede heeft het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL* een vrij open karakter waardoor het meer morele reflecties kan oproepen dan wanneer er sprake is van een onderwerp of narratief met een gesloten karakter (Krijnen, 2011). Door de open verhaallijn biedt het narratief een veelzijdigheid aan perspectieven waardoor het narratief ook meerdere morele reflecties kan oproepen (Johnson, 1993).

Naast het morele thema vriendschap wordt het morele thema liefde opgeroepen door het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL*. 44,6% van de morele reflecties die zijn opgeroepen door het onderwerp relaties gaan over het morele thema liefde. Ook Krijnen (2011) stelt dat het televisiepubliek reflecteert op het morele thema liefde en dan voornamelijk op de vraag wat echte liefde is en hoe je met elkaar omgaat in een relatie. Daarnaast wordt er in het onderzoek van Krijnen (2007) in 14% van de gevallen gereflecteerd op het thema liefde. De boodschap “vreemdgaan is slecht” komt in de reflecties van de *PLL*-kijkers op het morele thema liefde het meest naar voren, zoals in de volgende Tweet: “Why would Caleb do that to Spencer?! #PrettyLittleLiars”. Deze Tweet haakt in op het feit dat Caleb en Hanna zoenen, terwijl Caleb een relatie heeft met Spencer en Hanna een relatie met Jordan. Ook de morele reflecties, zoals die uit het voorbeeld, waarin de boodschap “vreemdgaan is slecht” naar voren komt zijn gedaan vanuit het *ethics of justice* perspectief. De morele reflecties zijn namelijk gedaan vanuit regels en principes die voor iedereen en overal gelden (Gilligan & Attanucci, 1988).

Daarentegen zijn er ook een aantal reflecties op het morele thema liefde die de boodschap “vreemdgaan is slecht” niet helemaal ondersteunen, deze morele reflecties keuren vreemdgaan niet direct goed maar keuren vreemdgaan in bepaalde situaties ook niet direct af. Over de verhaallijn waarin Hanna en Caleb zoenen wordt bijvoorbeeld getwitterd: “I don't condone cheating, it's the worst possible, but Damn am I happy right now #PLL #pllfinale #PrettyLittleLiars”. Dit soort morele reflecties keuren vreemdgaan niet goed, maar de specifieke situatie waarin het vreemdgaan plaatsvindt wordt niet als heel erg kwalijk beschouwd. Dit soort tegengeluiden zijn waarschijnlijk het gevolg van het feit dat een aantal kijkers blij werden dat hun favoriete koppel uit *PLL*, zoals bijvoorbeeld Hanna en Caleb, misschien weer bij elkaar zou komen. Deze morele reflecties worden dan ook niet gedaan vanuit het *ethics of justice* perspectief, maar vanuit het *ethics of care* perspectief omdat de kijkers meer vanuit hun gevoel en betrokkenheid reflecteren dan vanuit regels en principes (Gilligan & Attanucci, 1988). De verschillende morele reflecties op het morele thema liefde zijn dus het gevolg van de verschillende perspectieven van waaruit de kijkers van *PLL* reflecteren, maar waarschijnlijk ook het gevolg van het open karakter van het onderwerp relaties in de afleveringen van *PLL*.

Naast de boodschap “vreemdgaan is slecht” bestaat er nog een boodschap met betrekking tot het morele thema liefde. Volgens de kijkers van *PLL* is het namelijk belangrijk dat een relatie niet te snel gaat én dat vrienden en familie de verloofde of vriend(in) ook leren kennen. Wanneer Allison trouwt met Elliot, nadat zij maar een aantal maanden een relatie hebben wordt er bijvoorbeeld getwitterd “Alison shouldn't make impulse decisions #PrettyLittleLiars #PLL”. Een relatie tussen twee mensen moet dus niet te snel gaan, onder andere zodat familie en vrienden de persoon met wie je een relatie hebt kunnen leren kennen. De kijkers die deze boodschap ondersteunen reflecteren voornamelijk vanuit het *ethics of care* perspectief, omdat zij reflecteren vanuit hun gevoel (Gilligan & Attanucci, 1988).

Het onderwerp relaties roept dus morele reflecties op met betrekking tot de morele thema's vriendschap en liefde. Het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL* bestaat uit een aantal verhaallijnen die te maken hebben met relaties, exen, vreemdgaan en trouwen. De meeste morele reflecties haakten direct in op de verhaallijnen uit de afleveringen van *PLL*. Maar er zijn ook een aantal morele reflecties die niet inhaken op wat er gebeurt in de afleveringen van *PLL*, maar die inhaken op wat er gebeurt op Twitter. “You're all terrible people. Would you like to be in Spencer's shoes? Haleb dated in HIGH SCHOOL. Hanna should be over it. #PII” is een voorbeeld van een Tweet die niet alleen ingaat op de verhaallijn uit de aflevering, maar ook op eerdere Tweets over deze verhaallijn. Morele reflecties die niet alleen inhaken op wat er in de afleveringen gebeurt maar ook inhaken op wat er op Twitter gebeurt zijn waarschijnlijk het gevolg van de open verhaallijnen. Door het open karakter kunnen er meerdere perspectieven op het morele thema ontstaan dan wanneer de verhaallijn of het narratief gesloten is (Krijnen, 2011).

4.3.4 Verantwoordelijkheid

Het onderwerp verantwoordelijkheid is in de afleveringen van *PLL* een potentieel moreel thema, maar roept op Twitter wel degelijk morele reflecties op die betrekking hebben op het morele thema verantwoordelijkheid. Morele reflecties met betrekking tot het morele thema verantwoordelijkheid zijn nog niet in eerder onderzoek naar voren gekomen. Daarentegen gaat het in dit onderzoek ook maar om een klein aantal morele reflecties (3,6% van alle morele reflecties) die zijn gericht op het morele thema verantwoordelijkheid. Wel komt er een duidelijke boodschap naar voren in de morele reflecties, namelijk “voel je niet voor alles en iedereen verantwoordelijk”. Zo wordt er bijvoorbeeld getwitterd “Alison don't blame yourself for what happen #PLLCHAT #PLL”. Allison voelt zich namelijk verantwoordelijkheid voor het feit dat Charlotte de avond van haar moord naar buiten is gegaan nadat Allison Charlotte had verteld dat zij een relatie heeft met Elliot. Allison heeft dus het gevoel dat zij Charlotte naar haar moordenaar heeft

geleid, maar de kijkers van *PLL* zijn het niet eens met Allison. De morele reflecties die de boodschap “voel je niet voor alles en iedereen verantwoordelijk” bevestigen zijn gedaan vanuit het *ethics of care* perspectief, omdat de kijkers van *PLL* reflecteren vanuit hun gevoel (Gilligan & Attanucci, 1988). Daarnaast wordt duidelijk dat de kijkers van *PLL* reflecteren vanuit het *ethics of care* perspectief, omdat de betrokkenheid en het empathie van de kijkers van *PLL* naar voren komt in de morele reflecties (Botes, 2000).

De boodschap “voel je niet voor alles en iedereen verantwoordelijk” komt terug in twee verschillende verhaallijnen. Niet alleen in de verhaallijn van Allison en haar schuldgevoel ten opzichte van Charlotte, maar ook in een verhaallijn van Ezra en zijn schuldgevoel met betrekking tot de verdwijning van Nicole, zijn toenmalige vriendin. De morele reflecties die deze twee verhaallijnen oproepen zijn reflecties die direct inhaken op wat er gebeurt tijdens de aflevering. Dit komt voornamelijk omdat de kijkers van *PLL* op verantwoordelijkheid reflecteren vanuit het *ethics of care* perspectief, wat betekent dat zij vanuit hun gevoel, empathie en hun betrokkenheid reflecteren en dus meeleven met de personages (Botes, 2000; Gilligan & Attanucci, 1988).

4.3.5 Assertiviteit

Ook het potentieel morele thema assertiviteit roept morele reflecties op. 2,7% van alle morele reflecties van de *PLL*-kijkers wordt opgeroepen door dit onderwerp en de inhoud van deze morele reflecties heeft te maken met het morele thema assertiviteit. De morele reflecties hebben als belangrijkste boodschap “kom op voor jezelf”. Deze boodschap komt bijvoorbeeld terug in de volgende Tweet van een kijker van *PLL*: “Go Hanna way to stand up for yourself! #PrettyLittleLiars”. Hanna heeft een hele moeilijke baas, Claudia, die veel eisen stelt en er van uitgaat dat Hanna alles oplost. Wanneer Hanna hier genoeg van heeft spreekt zij Claudia voor het eerst tegen en neemt zelfs ontslag. Net als de morele reflecties op het morele thema verantwoordelijkheid zijn de reflecties op het morele thema assertiviteit gedaan vanuit het *ethics of care perspectief* (Gilligan & Attanucci, 1988). Kijkers reflecteren ook hier niet vanuit bepaalde regels of principes, want dat zou betekenen dat er regels of principes bestaan die er vanuit gaan dat je altijd tegen een autoritair persoon in moet gaan. In plaats daarvan reflecteren de kijkers van *PLL* vanuit hun gevoel en empathie voor Hanna en vanuit het feit dat de kijkers van *PLL* geen empathie hebben voor Claudia (Botes, 2000). Ook zorgt de betrokkenheid van de kijkers van *PLL* er voor dat zij meeleven met de personages Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison en dus reflecteren vanuit het *ethics of care* perspectief (Botes, 2000).

Het potentieel morele thema assertiviteit roept niet heel veel morele reflecties op en dus zijn de reflecties gericht op 3 verschillende verhaallijnen. De eerste verhaallijn heeft te maken met assertiviteit op de werkvloer en de overige twee verhaallijnen hebben

te maken met de politie en ouders. De boodschap “kom op voor jezelf” wordt dus vooral gerelateerd aan het opkomen voor jezelf ten opzichte van een autoritair persoon (de politie, je baas of ouders). De boodschap wordt voornamelijk geformuleerd in morele reflecties die direct inhaken op de verhaallijn in de afleveringen van *PLL*. Wel verschillen de morele reflecties in het feit dat sommige kijkers van *PLL* de situatie op zichzelf betrekken, terwijl andere kijkers reflecteren op de situatie van het personage.

4.3.6 Overig

Naast de morele reflecties die zijn opgeroepen door een (potentieel) moreel thema uit de afleveringen van *PLL* zijn er een aantal morele reflecties die worden opgeroepen door verhaallijnen die niet vallen onder een (potentieel) moreel thema. Zo is de inhoud van een aantal morele reflecties gericht op het morele thema omgangsvormen. Dit morele thema komt dus niet voor in de afleveringen van *PLL* maar wordt wel opgeroepen door een aantal verhaallijnen. 2,9% van de morele reflecties hebben te maken met het morele thema omgangsvormen. Uit eerder onderzoek blijkt dat het morele thema omgangsvormen terugkomt in televisieprogramma's (Krijnen & Meijer, 2007), maar eerder onderzoek heeft (nog) niet uitgewezen dat het televisiepubliek daar ook op reflecteert. Krijnen en Meijer (2007) koppelen het morele thema omgangsvormen in televisieprogramma's aan het omgangsvormenethos. Het omgangsvormenethos wordt gedefinieerd als de kwestie waarop mensen met elkaar om zouden moeten gaan én hoe mensen meningsverschillen en conflicten zouden moeten oplossen (Krijnen & Meijer, 2007). Dit soort kwesties zijn ook de onderwerpen waarop de kijkers van *PLL* reflecteren met betrekking tot het morele thema omgangsvormen. De boodschap die met deze morele reflecties wordt overgebracht luidt “ga respectvol om met een ander”. Deze boodschap komt bijvoorbeeld terug in de volgende Tweet: “I wish they would just leave Mona alone...they assume that she is always going to be a bad person #PLL”. Emily, Spencer en Aria denken dat Mona iets te maken heeft met de moord op Charlotte en willen Mona daarom extra in de gaten gaan houden. De kijker vindt dat Emily, Spencer en Aria beter met Mona moeten omgaan en haar met rust moeten laten in plaats van haar te beschuldigen van moord. De Tweet is een voorbeeld waarin naar voren komt dat je een ander met respect moet behandelen. Volgens de kijkers van *PLL* hoort hier ook bij dat je iemand soms met rust moet laten. Deze morele reflecties zijn gedaan vanuit het *ethics of justice* perspectief, omdat de reflecties te maken hebben met hoe je respectvol met iemand omgaat wat weer te maken heeft met regels en principes die voor iedereen en overal gelden (Gilligan & Attanucci). Daarnaast draait het bij deze morele reflecties om zaken als eerlijkheid, objectiviteit en onpartijdigheid (Botes, 2000). Dit zijn allemaal kenmerken van het *ethics of justice* perspectief.

Naast de morele reflecties vanuit het *ethics of justice* perspectief die de boodschap “ga respectvol om met een ander” ondersteunen zijn er ook enkele morele reflecties die tegen de dominante boodschap ingaan. Zo wordt er bijvoorbeeld getwitterd: “I wish Caleb would have socked Toby back I really wanted to see a fight #PLL”. Deze Tweet wordt verstuurd naar aanleiding van de verhaallijn waarin Caleb een klap krijgt van Toby. Iemand, en vooral een van je beste vrienden slaan, komt niet overeen met de boodschap “ga respectvol om met een ander” en vormt daarom een tegengeluid op het morele thema omgangsvormen. Opvallend is dat de morele reflecties waarin het tegengeluid naar voren komt niet zijn gedaan vanuit het *ethics of care* of het *ethics of justice* perspectief, omdat de reflecties niet gaan om de zorg voor anderen en het behoud van relaties zoals bij het *ethics of care* perspectief, maar ook niet om universele regels en plichten die altijd en overal geldig zijn zoals bij het *ethics of justice* perspectief.

De verhaallijnen die de reflecties met betrekking tot het morele thema omgangsvormen oproepen hebben te maken met de omgang met familie en vrienden, geweld en omgangsvormen in de politiek. Net als de meeste morele reflecties die in de vorige subparagrafen zijn besproken haken de kijkers van *PLL* met het morele thema omgangsvormen direct in op de verhaallijnen uit de afleveringen van *PLL*.

Naast de morele reflecties met betrekking tot omgangsvormen zijn er morele reflecties die niet vallen onder een specifiek moreel thema en die ook niet worden opgeroepen door (potentiële) morele thema's. Het gaat hier om 23 tweets, 5,6% van alle morele reflecties en deze Tweets zijn de reacties op verschillende verhaallijnen. In een aantal van deze morele reflecties komt de boodschap “Breng jezelf niet onnodig in gevaar” aan bod, zoals in de Tweet: “Emily should have went with somebody for protection #PLL #PrettyLittleLiars”. Deze Tweet is gericht op een verhaallijn waarin Emily op zoek gaat naar de dader die haar bijna heeft aangereden. Emily wil weten wie er achter het stuur zat en of de bestuurder ‘A’ is of de moordenaar van Charlotte. Om hier achter te komen gaat Emily alleen op onderzoek uit. De Tweets die op deze verhaallijn volgden hebben allemaal dezelfde boodschap: “Breng jezelf niet onnodig in gevaar” en zijn gedaan vanuit het *ethics of care* perspectief, omdat de kijkers bezorgd zijn om de veiligheid van Emily en dus wordt er gereflecteerd vanuit het gevoel en de betrokkenheid bij het personage (Gilligan & Attanucci, 1988).

De overige Tweets die niet worden opgeroepen door en niet vallen onder een (potentieel) moreel thema zijn gericht op verschillende verhaallijnen die te maken hebben met een opname in een psychiatrische inrichting, angst voor zwangerschap, co-auteurschap en motieven. Wat deze verhaallijnen met elkaar gemeen hebben is dat de morele reflecties op deze verhaallijnen allemaal direct inhaakten op wat er gebeurde in de afleveringen van *PLL*. Daarnaast hebben deze morele reflecties met elkaar gemeen dat er

is gereflecteerd vanuit het *ethics of care* perspectief (Gilligan & Attanucci, 1988). Vooral de betrokkenheid bij de personages zorgt er bij deze morele reflecties voor dat de kijkers van *PLL* reflecteren vanuit het *ethics of care* perspectief (Botes, 2000). De kijkers zijn namelijk zeer betrokken bij wat alles wat er gebeurt met Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison.

4.4 Overeenkomsten en verschillen tussen de afleveringen en morele reflecties

De tweede deelvraag van dit onderzoek luidde: *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?* Uit de resultaten van de Twitteranalyse, die zijn besproken in paragraaf 4.2 en 4.3, blijkt dat de kijkers van *PLL* reflecteren op de morele thema's leugens, vriendschap, liefde, verantwoordelijkheid, omgangsvormen en assertiviteit. Deze morele thema's worden opgeroepen door de morele thema's leugens en vriendschap, de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en omgangsvormen, en een aantal losse verhaallijnen uit de afleveringen van *PLL*. De morele thema's leugens en vriendschap uit de afleveringen van *PLL* roepen 42,3% van alle morele reflecties op, terwijl meer dan de helft (57,7%) van de morele reflecties wordt opgeroepen door onderwerpen of verhaallijnen die in de afleveringen van *PLL* niet als moreel thema worden gepresenteerd. De kijkers van *PLL* reflecteren dus op meer onderwerpen of morele thema's dan de makers van *PLL* aanbieden aan hun kijkers. Dat er een verschil bestaat tussen de morele thema's gedefinieerd door de makers van *PLL* en de morele thema's gedefinieerd door de kijkers van der serie heeft te maken met het definiëren van moraal. Volgens Krijnen en Verboord (2011) gaat moraal ook niet over van tevoren gedefinieerde onderwerpen, maar over onderwerpen die door een individu als morele kwestie wordt geïdentificeerd. De makers van *PLL* definiëren namelijk alleen leugens en vriendschap als een moreel thema terwijl de kijkers van *PLL* ook nog liefde, verantwoordelijkheid, omgangsvormen en assertiviteit definiëren als morele thema's.

De boodschap die de makers van *PLL* willen overbrengen met de morele thema's leugens en vriendschap komen gedeeltelijk overeen met de boodschap die door de kijkers van *PLL* wordt geformuleerd in de morele reflecties via Twitter. Zowel de makers van *PLL* als de kijkers van *PLL* stellen bij het morele thema leugens namelijk "liegen is slecht en kinderachtig". Daarentegen bestaan er op de boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" ook een aantal tegengeluiden. Deze tegengeluiden worden alleen opgeroepen wanneer de verhaallijn expliciet de relatie met familie, vrienden of geliefde centraal stelt. Daarnaast hebben de verhaallijnen, die de tegengeluiden oproepen, nog een redelijk open karakter omdat de gevolgen van de leugens nog niet helemaal duidelijk zijn.

Toch is het opvallend dat er veel wordt gereflecteerd op het morele thema leugens, omdat Krijnen (2011) stelt dat het televisiepubliek gesloten verhaallijnen afwijst en voornamelijk moreel reflecteert op open verhaallijnen. Daarnaast stelt Johnson (1993) dat narratieven alleen morele reflecties oproepen wanneer zij meerdere perspectieven laten zien. De verhaallijnen waarin het morele thema leugens naar voren komen zijn vrij gesloten, met uitzondering van de meeste verhaallijnen die een tegengeluid oproepen, en toch wordt er veel op gereflecteerd. De vele reflecties op het morele thema leugens hebben wellicht te maken met het feit dat liegen voor de meeste kijkers een relevant onderwerp is en omdat leugens het thema van de serie *PLL* is. Dat de boodschap uit de morele reflecties én de afleveringen van *PLL* over het thema leugens overeenkomen is niet erg verwonderlijk. Dit heeft 2 redenen, ten eerste worden leugens over het algemeen afgekeurd “liegen is slecht” is namelijk een regel of principe dat voor iedereen en overal geldt (Gilligan & Attanucci, 1988). Ten tweede worden de negatieve gevolgen van leugens duidelijk in de afleveringen van *PLL*, waardoor kijkers niet heel snel zullen discussiëren over de boodschap “liegen is slecht en kinderachtig”.

Bij het morele thema vriendschap uit de afleveringen van *PLL* luidt de boodschap “vriendschap is belangrijk” en deze boodschap komt ook terug in een aantal morele reflecties. Zowel het morele thema vriendschap als het onderwerp relaties uit de afleveringen van *PLL* roepen morele reflecties op die gericht zijn op het morele thema vriendschap. In de morele reflecties gericht op vriendschap komen daarom meerdere boodschappen naar voren. Niet alleen formuleren de kijkers van *PLL* de boodschap “vriendschap is belangrijk” die ook terugkomt in de afleveringen van *PLL*, maar de kijkers van *PLL* formuleren ook de boodschap “date niet met een ex van je beste vriendin”. Deze laatste boodschap roept heel veel morele reflecties op. De vele reflecties op de boodschap “date niet met een ex van je beste vriendin” zijn zowel het gevolg van het open karakter van de verhaallijnen als het gevolg van de relevantie van het onderwerp voor de kijkers van *PLL* (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). Zoals eerder in dit hoofdstuk is gesteld reflecteren mensen voornamelijk op onderwerpen die al belangrijk voor hen zijn én moet een narratief een open karakter hebben wil het morele reflecties oproepen (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). Het aantal morele reflecties die de boodschap “vriendschap is belangrijk” verkondigen, opgeroepen door gesloten verhaallijnen, is dan ook lager dan het aantal morele reflecties die stellen dat je geen relatie met een ex van je beste vriendin mag hebben, opgeroepen door een open verhaallijn.

Ook de onderwerpen verantwoordelijkheid en assertiviteit uit de afleveringen van *PLL* laten zien dat het feit dat de makers van *PLL* geen duidelijke boodschap aan deze onderwerpen verbinden er voor heeft gezorgd dat de verhaallijnen morele reflecties oproepen. Dit geldt ook voor de morele reflecties die niet zijn opgeroepen door morele

thema's of potentiële morele thema's uit de afleveringen van *PLL* zoals de reflecties op het morele thema omgangsvormen.

In de reflecties op de morele thema's leugens, vriendschap en liefde bestaan naast morele reflecties die de dominante boodschappen ondersteunen ook een aantal morele reflecties die een tegengeluid naar voren brengen. Deze discussie is het gevolg van het feit dat de morele reflecties vanuit twee verschillende perspectieven zijn gedaan, namelijk vanuit het *ethics of justice* of het *ethics of care* perspectief (Gilligan & Attanucci, 1988). De dominante boodschap in de morele reflecties gericht op leugens, vriendschap en liefde zijn gedaan vanuit het *ethics of justice* perspectief, waarbij de morele reflecties zijn gedaan vanuit de plichten en verantwoordelijkheden die men heeft ten opzichte van elkaar en vanuit universele regels en principes (Gilligan & Attanucci, 1988; Krijnen, 2011). Hierbij gaat het om gelijkheid en autonomie, objectiviteit en onpartijdigheid en wat wel of niet eerlijk is (Botes, 2000). De tegengeluiden die in de morele reflecties gericht op leugens, vriendschap en liefde naar voren komen hebben daarentegen meer te maken met empathie, betrokkenheid en het behouden van harmonieuze relaties (Botes, 2000). De morele reflecties, die tegen de dominante boodschap binnen een thema ingaan, zijn gedaan vanuit het *ethics of care* perspectief, waarbij de kijkers van *PLL* meer reflecteerden vanuit hun gevoel en waarbij het meer gaat om morele overwegingen over hoe men beschaafd reageert en hoe kwetsbaarheid beschermd kan worden (Gilligan & Attanucci, 1988). De (potentiële) morele thema's en overige verhaallijnen uit de afleveringen van *PLL* roepen dus niet alleen morele reflecties op, maar roepen ook morele reflecties vanuit verschillende perspectieven op. Deze verschillende perspectieven zijn voornamelijk het gevolg van het feit dat *PLL* naast een aantal gesloten verhaallijnen ook uit heel veel open verhaallijnen bestaat.

H5: Conclusie

Tijdens dit onderzoek stond de volgende vraag centraal: *Hoe reflecteren de Amerikaanse kijkers van *Pretty Little Liars* via Twitter op de morele thematiek uit de serie?* Nu de resultaten van zowel de narratieve analyse als de Twitteranalyse zijn geformuleerd kan deze hoofdvraag beantwoord worden. De kijkers van *PLL* reflecteren op veel meer morele thema's dan er door de serie wordt aangeboden wat overeenkomt met wat Krijnen en Verboord (2011) stellen over moraal. Volgens hen gaat moraal niet over van tevoren gedefinieerde onderwerpen, maar over onderwerpen die door een individu als morele kwestie wordt geïdentificeerd (Krijnen & Verboord, 2011). De morele reflecties van de kijkers van *PLL* worden daarom ook niet alleen opgeroepen door morele thema's uit de afleveringen van *PLL*, maar ook door onderwerpen en verhaallijnen die geen moreel thema zijn omdat de makers van *PLL* geen boodschap of moreel besluit aan het onderwerp hebben gekoppeld. De verhaallijnen waar geen boodschap of moreel besluit aan is gekoppeld, de verhaallijnen met een open karakter, roepen in totaal meer morele reflecties op dan de morele thema's uit de afleveringen van *PLL*. Het feit dat er meer gereflecteerd wordt op onderwerpen en verhaallijnen uit *PLL* dan op de morele thema's uit *PLL* komt overeen met wat Krijnen (2011) stelt over het open karakter van het narratief. Volgens Krijnen (2011) moet een narratief namelijk een open karakter hebben om morele reflecties te kunnen oproepen. Ook komt dit overeen met wat Johnson (1993) stelt over het narratief en morele reflecties. Volgens Johnson (1993) stimuleert een narratief namelijk morele reflectie wanneer het meerdere perspectieven laat zien. Daarnaast reflecteren kijkers van televisieprogramma's alleen op onderwerpen die al belangrijk voor hen zijn (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). In het geval van *PLL* vinden de kijkers niet alleen de onderwerpen belangrijk die de makers van *PLL* definiëren als moreel thema, maar vinden de *PLL*-kijkers vooral de onderwerpen die niet als moreel thema aan bod komen in de afleveringen van *PLL* belangrijk of interessant.

Het televisiepubliek reflecteert niet alleen op onderwerpen die zij al belangrijk vinden, maar het televisiepubliek reflecteert ook alleen als zij daar zin in heeft (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). Van de ongeveer 20.000 Tweets per aflevering die kijkers tijdens de geanalyseerde afleveringen hebben verstuurd zijn er maar 414 Tweets waarin moreel gereflecteerd wordt. Dit betekent dat er in minder dan 1% van alle Tweets met #PrettyLittleLiars of #PLL moreel gereflecteerd wordt. De kijkers van *PLL* hebben dus over het algemeen niet zo veel zin om moreel te reflecteren op onderwerpen of thema's uit de afleveringen van *PLL* en de serie bepaalt dus ook niet direct waar de kijkers van *PLL* over nadenken (Krijnen, 2007). Ook dit komt overeen met eerder onderzoek, want

volgens Krijnen (2007) is het televisiepubliek vrij lui. De meeste Tweets die zijn verstuurd tijdens de afleveringen van *PLL* bestaan ook niet uit morele reflecties maar uit Retweets, Tweets van acteurs van *PLL*, Tweets van de makers van *PLL*, reacties op Tweets van de *PLL*-acteurs et cetera. Daarentegen betekent dit niet dat de kijkers van *PLL* alleen maar televisiekijken. De kijkers van *PLL* zijn, zoals in paragraaf 2.1 al werd gesteld, niet alleen actief maar ook interactief (Cloïn et al., 2013; Livingstone, 2004). Naast televisiekijken zijn de *PLL*-kijkers namelijk bezig met twitteren over de aflevering van *PLL*, zoals blijkt uit het totaal aantal Tweets die een aflevering van *PLL* oproept. Ondanks het feit dat er dus niet heel veel moreel gereflecteerd wordt via Twitter geven de Tweets waarin wel moreel gereflecteerd wordt door de kijkers van *PLL* een goede indruk van waar de kijkers van *PLL* op reflecteren en hoe zij reflecteren. Hierdoor draagt dit onderzoek toch een bescheiden steentje bij aan wetenschappelijk onderzoek naar morele reflecties op televisieprogramma's.

Voordat de hoofdvraag beantwoord kon worden zijn er twee deelvragen beantwoord. De eerste deelvraag, *Welke morele thematiek komt terug in de afleveringen van PLL?*, is beantwoord door middel van een narratieve analyse. Uit deze narratieve analyse blijkt dat in de afleveringen van *PLL* 2 morele thema's naar voren komen; leugens en vriendschap. De morele thema's uit dit onderzoek, leugens en vriendschap, komen ook terug in het onderzoek van Krijnen en Meijer (2005) en Krijnen (2007). Daarnaast stelt Krijnen (2007) dat fictieve genres meer aandacht besteden aan morele thema's uit de private omgeving, zoals liefde en vriendschap, in plaats van aan thema's uit de publieke omgeving, zoals politiek. *PLL* is fictie en dus is het niet verwonderlijk dat de morele thema's uit *PLL* vriendschap en leugens zijn, omdat deze thema's behoren tot de private omgeving.

De tweede deelvraag uit dit onderzoek, *Op welke aspecten uit de afleveringen van PLL reflecteren de kijkers van PLL wel én op welke aspecten reflecteren de kijkers van PLL niet?*, is beantwoord met behulp van een Twitteranalyse. Uit deze Twitteranalyse blijkt dat de kijkers van *PLL* reflecteren op 6 morele thema's; leugens, vriendschap, liefde, verantwoordelijkheid, omgangsvormen en assertiviteit. Deze 6 morele thema's worden opgeroepen door de 2 morele thema's leugens en vriendschap én de onderwerpen relaties, verantwoordelijkheid en omgangsvormen, uit de afleveringen van *PLL*. Daarnaast worden de morele reflecties opgeroepen door een aantal losse verhaallijnen. Net als in dit onderzoek blijkt uit onderzoek van Krijnen (2011) en Krijnen (2007) dat het televisiepubliek reflecteert op de morele thema's vriendschap en liefde (Krijnen, 2007; Krijnen, 2011). Daarentegen is nog niet in eerder onderzoek naar voren gekomen dat het televisiepubliek reflecteert op de morele thema's leugens, verantwoordelijkheid, omgangsvormen en assertiviteit. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen of kijkers vaker

moreel reflecteren op dit soort thema's of dat deze morele thema's specifiek zijn voor de morele reflecties die worden opgeroepen door de verhaallijnen in *PLL*. Wel blijkt uit eerder onderzoek dat, net als dat fictieve genres zich voornamelijk richten op morele thematiek in de private omgeving, vrouwen meer op morele thema's uit de private sfeer reflecteren dan op morele thema's uit de publieke sfeer (Krijnen, 2007). Dat de kijkers van *PLL* vooral reflecteerden op morele thema's als leugens, liefde en vriendschap is daarom niet verwonderlijk, het publiek van *PLL* bestaat namelijk vooral uit vrouwen.

De boodschap die de makers van *PLL* met de 2 morele thema's, leugens en vriendschap, willen overbrengen komen gedeeltelijk overeen met de boodschap die in de morele reflecties naar voren komt. Over het algemeen hebben de makers én kijkers van *PLL* dezelfde boodschap met betrekking tot liegen, namelijk "liegen is slecht en kinderachtig". Deze overeenkomst is waarschijnlijk het gevolg van de gesloten verhaallijnen uit de afleveringen van *PLL* en het feit dat liegen niet een heel controversieel onderwerp is. Daarentegen gaan een aantal morele reflecties tegen de boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" in. Het ontstaan van deze tegengeluiden is het gevolg van 3 dingen. Ten eerste zijn de morele reflecties, waarin het tegengeluid naar voren komt, gedaan vanuit het *ethics of care* perspectief, terwijl de morele reflecties die de boodschap "liegen is slecht en kinderachtig" ondersteunen gedaan zijn vanuit het *ethics of justice* perspectief. Ten tweede hebben verhaallijnen die het tegengeluid oproepen een open karakter waarbij de gevolgen van de leugens (nog) niet helemaal duidelijk zijn. Ten derde stellen de verhaallijnen die het tegengeluid oproepen expliciet de relatie met familie, vrienden of geliefde centraal waarin liegen wel geaccepteerd wordt.

Het morele thema vriendschap uit de afleveringen van *PLL* roept een stuk minder morele reflecties op dan het morele thema leugens. De bijbehorende boodschap "vriendschap is belangrijk" komt zowel in de morele reflecties als het morele thema in de afleveringen van *PLL* voor. Maar ook op deze boodschap wordt gereflecteerd door middel van een tegengeluid. De tegengeluiden op de boodschap "vriendschap is belangrijk" komen, net als bij de tegengeluiden op "liegen is slecht en kinderachtig" voort uit de verschillende perspectieven waaruit moreel gereflecteerd wordt.

Niet alleen de morele thema's leugens en vriendschap uit de afleveringen van *PLL*, maar ook het onderwerp relaties roept naast morele reflecties met een dominante boodschap ook morele reflecties op waarin een tegengeluid op die boodschap naar voren komt. Ook het onderwerp relaties roept namelijk morele reflecties op vanuit het *ethics of justice* én het *ethics of care* perspectief. Opvallend is hierbij wel dat er geen onenigheid bestaat tussen de kijkers van *PLL* over wanneer zij reflecteren vanuit het *ethics of justice* perspectief en wanneer zij reflecteren vanuit het *ethics of care* perspectief. Omdat de tegengeluiden op de dominante boodschappen in de morele reflecties vaak door een

aantal duidelijke verhaallijnen worden opgeroepen. Daarnaast gaat het bij de morele thema's leugens en vriendschap uit de afleveringen van *PLL* niet echt om controversiële onderwerpen. Het onderwerp relatie in de afleveringen daarentegen behandelt een controversiëler onderwerp. Dit onderwerp roept niet alleen maar morele reflecties op vanuit de 2 perspectieven, maar het onderwerp relaties is ook een van de weinige onderwerpen die morele reflecties oproept waarin niet alleen wordt ingehaakt op wat er gebeurt in de aflevering van *PLL*, maar waarin de kijkers van *PLL* ook inhaken op wat er op Twitter gebeurt.

Dat de meeste kijkers van *PLL* met hun morele reflecties direct inhaakten op wat er tijdens de afleveringen van *PLL* gebeurt heeft te maken met het feit de meeste *PLL*-kijkers reflecteren op de morele thema's en onderwerpen uit de serie door middel van interpreterende reflectie en in mindere mate door middel van aanvullende reflectie. Daarnaast wordt er nauwelijks gereflecteerd met behulp van associatieve reflectie. Dat er voornamelijk sprake is van interpreterende reflectie kan het gevolg zijn van het feit dat de morele reflecties via Twitter zijn onderzocht. Kijkers zitten bij het gebruik maken van Twitter namelijk vast aan een maximaal aantal tekens die zij kunnen gebruiken bij het versturen van hun Tweets. Vervolgonderzoek zou moeten uitwijzen of de manier van reflecteren anders is wanneer kijkers meer ruimte hebben om te reflecteren, bijvoorbeeld tijdens interviews. Daarentegen blijkt uit onderzoek van Krijnen (2011), dat is gedaan met behulp van interviews, dat het merendeel van de respondenten ook hier de interpreterende reflectie toepast en in mindere mate de aanvullende of associatieve manier van reflecteren. De kans bestaat dus dat wanneer de kijkers van *PLL* zouden worden geïnterviewd ook de interpreterende manier van reflecteren dominant is.

Het feit dat in dit onderzoek de morele reflecties van het televisiepubliek zijn onderzocht door middel van een Twitteranalyse in plaats van interviews kan invloed hebben gehad op de manier van reflecteren, maar het betekent wel dat de morele reflecties via Twitter de directe reacties zijn van de kijkers van *PLL*. De morele reflecties van de kijkers van *PLL* via Twitter zijn tot stand gekomen zonder tussenkomst van een onderzoeker. Dit betekent dat dit onderzoek voldoet aan een van de belangrijkste aspecten van kwalitatief onderzoek volgens Christians en Carey (1989), namelijk dat mensen direct onderzocht moeten worden. In dit onderzoek heeft de onderzoeker zo min mogelijk invloed gehad op datgene dat onderzocht is, de kijkers van *PLL*. Daarnaast heeft de Twitteranalyse laten zien dat het televisieprogramma niet direct bepaalt waar de kijkers het over hebben of waar de kijkers over discussiëren, omdat de morele reflecties op veel meer morele thema's zijn gericht dan er door *PLL* wordt aangeboden (Deller, 2011).

Dit onderzoek draagt ook bij aan de bestaande literatuur met betrekking tot televisie en publieke moraliteit en de maatschappelijke zorgen hierover zoals in paragraaf

1.1.2 is besproken. Al sinds de komst van televisie wordt het medium namelijk gekoppeld aan publieke moraliteit en de maatschappelijke zorgen hierover (Krijnen, 2011; Krijnen & Meijer, 2005). Zo zou het publieke debat suggereren dat televisiekijken op een negatieve manier bijdraagt aan het seksuele gedrag van tieners (Krijnen & Meijer, 2005). Maar net als eerder onderzoek van onder andere Collins et al. (2004) en Krijnen en Meijer (2005) blijkt ook uit dit onderzoek dat televisie niet zo veel invloed heeft op het gedrag of de denkwijze van kijkers. "Vreemdgaan is slecht" is bijvoorbeeld een boodschap die door de kijkers van *PLL* wordt verkondigd via Twitter, terwijl het onderwerp vreemdgaan in de afleveringen van *PLL* niet direct als slecht wordt bestempeld. Volgens Van Damme (2010) kunnen series, gericht op een jonger publiek, kennis van die jongeren over de maatschappij en seks uitbreiden. Maar dit betekent dus niet dat een onderwerp als vreemdgaan door die jongeren wordt geaccepteerd en als normaal wordt gezien. Daarnaast zijn de kijkers van *PLL* ook fel tegen liegen, ondanks alle leugens die door de personages uit *PLL* worden verteld. Dat uit dit onderzoek blijkt dat televisie niet direct de publieke moraliteit aantast of een negatieve invloed heeft op het gedrag van de kijkers maakt dit onderzoek maatschappelijk relevant. Daarnaast geven de boodschappen die naar voren komen in de morele reflecties inzicht in hoe de kijkers van *PLL* de wereld om zich heen begrijpelijk maken met betrekking tot morele thema's als leugens, vriendschap, liefde, verantwoordelijkheid, omgangsvormen en assertiviteit (Harrington et al., 2013).

Omdat dit onderzoek explorierend van aard is, is het inzicht dat dit onderzoek geeft in hoe de kijkers van *PLL* de wereld om zich heen begrijpelijk maken beperkt. Toekomstig onderzoek zal zich nog meer bezig moeten houden met morele reflectie op televisieprogramma's (via Twitter). Daarbij is het interessant om na te gaan of het genre wellicht invloed heeft op het aantal morele reflecties via Twitter. Ook worden de kijkers van *PLL* erg gestimuleerd Twitter te gebruiken om de conversatie over de serie te houden via Twitter en is het de vraag of soortgelijke series waarbij de Twitterconversatie minder wordt gestimuleerd minder of andere morele reflecties oproepen.

Het blijft voor toekomstig onderzoek wel interessant om zowel de inhoud van een televisieprogramma als de morele reflecties die het programma oproept te onderzoeken, zoals in dit onderzoek gedaan is. Het is hierbij wellicht wel beter om het methodologische model van Krijnen (2007), dat tijdens de narratieve analyse van dit onderzoek is gebruikt, iets aan te passen. Het methodologische model van Krijnen (2007) is namelijk gericht op wat er letterlijk wordt gezegd in een televisieprogramma, het tekstuele aspect, en is niet zo zeer gericht op wat de kijker ziet, het visuele aspect. Tijdens de narratieve analyse in dit onderzoek bleek dat visuele aspecten uit de afleveringen van *PLL* soms bepaalde boodschappen suggereerden waardoor het voelde alsof er meer morele thema's aan bod kwamen dan er nu zijn gevonden. Omdat het methodologische model van Krijnen (2007)

de visuele aspecten niet meeneemt in de analyse zijn er wellicht minder morele thema's in de afleveringen van *PLL* gevonden dan er in werkelijkheid zijn. Daarbij komt dat de morele reflecties van de kijkers van *PLL* voornamelijk zijn opgeroepen door de onderwerpen met morele potentie dan door de morele thema's zelf. Daarentegen zitten er wel haken en ogen aan het meenemen van het visuele aspect tijdens de narratieve analyse. De onderzoeker kan een visueel aspect uit een televisieprogramma gemakkelijk verkeerd interpreteren, waardoor de onderzoeker morele thema's kan formuleren die de televisiemaker helemaal niet zo bedoeld heeft.

Naast de narratieve analyse zou de Twitteranalyse in toekomstig onderzoek kunnen worden aangevuld met interviews om zo een nog beter beeld te krijgen van de morele reflecties van het televisiepubliek. In dit geval zou de onderzoeker naar aanleiding van morele reflecties via Twitter een aantal kijkers kunnen interviewen. Op deze manier kan de onderzoeker meer informatie krijgen over hoe de kijker de wereld om zich heen begrijpelijk maakt en zou de onderzoeker kunnen voorkomen dat hij of zij de Tweets verkeerd interpreteert. In het geval van dit onderzoek is er alleen gekeken naar de morele reflecties via Twitter en doordat de kijkers van *PLL* gebruik maakten van Twitter zaten zij vast aan een maximaal aantal tekens. Doordat de morele reflecties via Twitter zo kort zijn kan het zijn dat reflecties verkeerd zijn geïnterpreteerd door de onderzoeker. Het achteraf interviewen van het televisiepubliek kan de kans op verkeerde interpretatie verkleinen. Daarentegen kan achteraf interviewen de kans vergroten dat de antwoorden van de kijker tijdens het afnemen van het interview worden beïnvloed door de onderzoeker.

Dit onderzoek geeft een goed beeld van de morele thema's in de tienerdramaserie *PLL* én van de morele reflecties van de kijkers van deze serie. Maar zoals uit de vorige alinea's blijkt zijn er ook aspecten met betrekking tot morele thematiek en televisie die anders onderzocht hadden kunnen worden of die nog verder onderzocht moeten worden. Door de komst van nieuwe media gebruiken televisieprogramma's steeds vaker Twitter om de discussie tussen kijkers aan te moedigen en om fans te stimuleren het programma live via televisie te volgen (Deller, 2011). Dit betekent dat publieksonderzoek door middel van sociale media steeds meer mogelijkheden biedt én steeds meer en rijkere data opleveren. Het is voor toekomstig onderzoek wel belangrijk dat de onderzoeker op de hoogte is van het feit dat kijkers voornamelijk moreel reflecteren op onderwerpen die al belangrijk voor hen zijn én dat zij alleen reflecteren als zij er zin in hebben (Krijnen, 2007). De vraag blijft dus of televisie veel invloed heeft op de onderwerpen waarop het televisiepubliek moreel reflecteert.

Literatuurlijst

- Ang, I. (1985). *Het geval Dallas*. Amsterdam: Uitgeverij Sua.
- Baym, N. (2000). *Tune in, log on. Soaps, fandom and online community*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Berger, A. A. (1997). *Narratives in popular culture, media and everyday life*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Bindig, L. (2008). *Dawson's Creek. A critical understanding*. Lanham/Londen: Lexington Books.
- Bird, E. (2003). *The audience in everyday life. Living in a media world*. New York/Londen: Routledge.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Bordwell, D., & Thompson, K. (2001). *Film art. An introduction* (6de druk). New York: McGraw-Hill Companies.
- Botes, A. (2000). A comparison between the ethics of justice and the ethics of care. *Journal of Advanced Nursing*, 32(5), 1071-1075. doi: 10.1046/j.1365-2648.2000.01576.x
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2008). Social network sites. Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. doi: 10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x
- Bruckman, A. (2002). Ethical guidelines for research online [web document]. Geraadpleegd op 13 mei 2016 via: www.cc.gatech.edu/~asb/ethics/
- Bryman, A. (2004). *Social research methods* (2de druk). Oxford: Oxford University Press.
- Bryman, A. (2006). Integrating quantitative and qualitative research. How is it done? *Qualitative Research*, 6(11), 97-113. doi: 10.1177/1468794106058877
- Cavender, G., & Deutsch, S. K. (2007). CSI and moral authority. The police and science. *Crime Media Culture*, 3(1), 67-81. doi: 10.1177/1741659007074449
- Christians, C. G., & Carey, J. W. (1989). The logic and aims of qualitative research. In G. H. I. Stempel & B. H. Westleys (Eds.), *Research methods in mass communication* (pp. 354-374). Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Cloïn, M., Van den Broek, A., Van den Dool, R., De Haan, J., De Hart, J., Van Houwelingen, P., Tiessen-Raaphorst, A., Sonck, N., & Spit, J. (2013). *Met het oog op de tijd. Een blik op de tijdsbesteding van Nederlanders* (SCP, 26-11-2013). Den Haag: SCP.

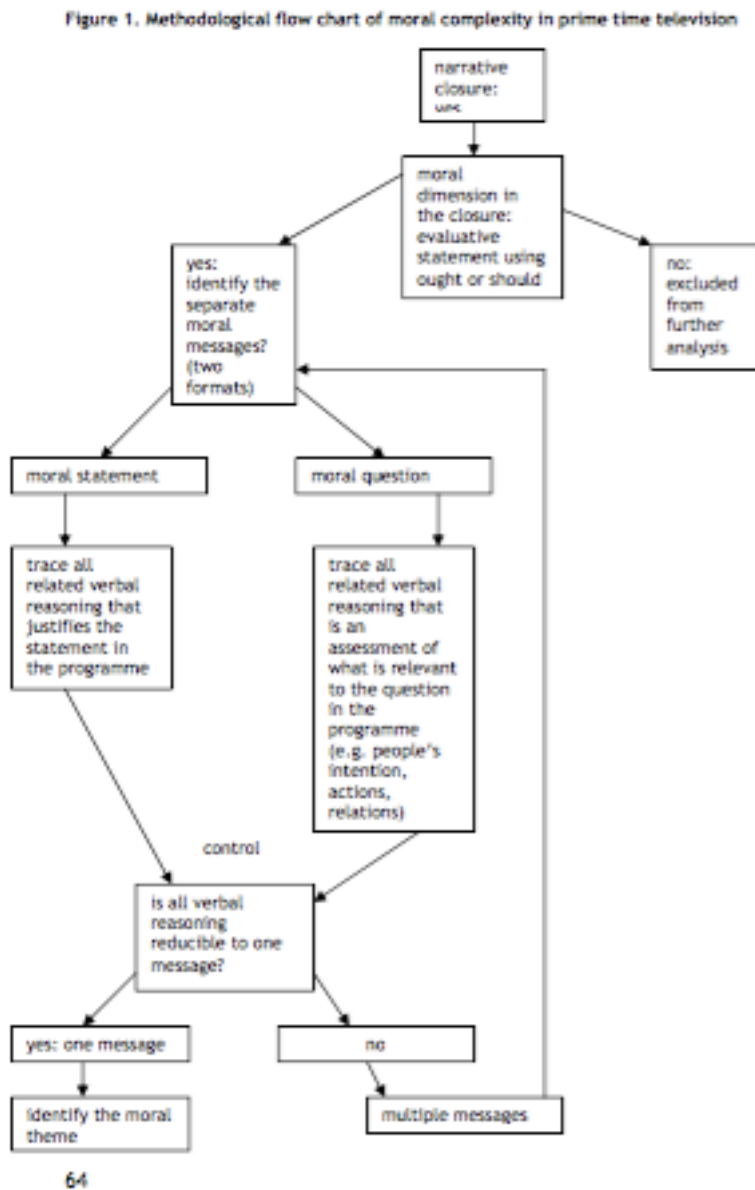
- Collins, R. L., Elliot, M. N., Berry, S. H., Kanouse, D. E., Kunkel, D., Hunter, S. B., & Miu, S. (2004). Watching sex on television predicts adolescent initiation of sexual behavior. *Pediatrics*, 114(3), 280–289. Verkregen via <http://pediatrics.aappublications.org/content/114/3/e280.full>
- Cooper, B. (1999). The relevancy and gender identity in spectators' interpretations of *Thelma & Louise*. *Critical Studies in Mass Communication*, 16(1), 20-41. doi: 10.1080/15295039909367070
- Creeber, G. (2001). *The television genre book* (3de druk). Londen: The British Film Institute.
- Creeber, G. (2004). Serial television. Big drama on the small screen. Londen: The British Film Institute.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design. Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2e druk). Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Deller, R. (2011). Twittering on: Audience research and participation using Twitter. *Journal of Audience & Reception Studies*, 8(1), 216-245. Verkregen via http://www.didatticacoris.uniroma1.it/materiali/15.40.28_Twittering_on.pdf
- Esterberg, K. (2002). *Qualitative methods in social research*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Gilbert, N. (2008). *Researching social life*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Gilligan, C., & Attanucci, J. (1988). Two moral orientations. In J. Hermes, *Re-Reading popular culture* (pp. 412-426). Malden/Oxford/Carlton: Blackwell Publishing.
- Hakemulder, J. (2000). *The moral laboratory. Experiments examining the effects of reading literature on social perception and moral self-concept*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Hall, S. (1980). Encoding/Decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, media, language. Working papers in cultural studies 1972–1979* (pp. 128-138). New York/Londen: Routledge.
- Harrington, S., Highfield, T., & Bruns, A. (2013). More than a backchannel: Twitter and television. *Participations. Journal of Audience & Reception Studies*, 10(1), 405-409. Verkregen via <http://www.participations.org/Volume%2010/Issue%201/30%20Harrington%20et%20al%2010.1.pdf>
- Hermes, J. & Reesink, M. (2003). *Inleiding televisiestudies*. Amsterdam: Boom uitgevers Amsterdam.
- Hill, A. (2007). *Restyling factual TV. Audiences and news, documentary and reality genres*. New York/Londen: Routledge.

- Jenkins, H. (2006). *Fans, bloggers and gamers. Exploring participatory culture*. New York/Londen: New York University Press.
- Jhally, S., & Lewis, J. (1992). *Enlightened racism. The Cosby show, audiences, and the American dream*. New York/Toronto/Londen: Westview Press.
- Johnson, M. (1993). *Moral imagination. Implications of cognitive science for ethics*. Chicago/Londen: The University of Chicago Press.
- Kellner, D. (1995). Cultural studies, multiculturalism and media culture. In G. Dines & J. M. Humez (Eds.), *Gender, race and class in media* (pp. 5-17). Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- King, I.M. [I. Marlene King]. (2016, 12 januari). Who wants to help me break twitter tonight? #PLLArmy [Tweet]. Verkregen via <https://twitter.com/imarleneking/status/686993595648217088>
- Krijnen, T. (2007). There is more(s) in television. Studying the relationship between television and moral imagination (PhD thesis). Verkregen via <http://hdl.handle.net/11245/2.143751>
- Krijnen, T. (2011). Engaging the moral imagination by watching television: different modes of moral reflection. *Journal of Audience & Reception Studies*, 8(2), 52-73. Verkregen via <http://www.participations.org/Volume%208/Issue%202/1c%20Krijnen.pdf>
- Krijnen, T., & Meijer, I. C. (2005). The moral imagination in primetime television. *International Journal of Cultural Studies*, 8(3), 353-374. doi: 10.1177/1367877905055682
- Krijnen, T., & Meijer, I. C. (2007). De moraal van televisie. Een empirisch onderzoek naar de lessen van een populair medium. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 35(1), 3-22.
- Krijnen, T., & Verboord, M. (2011). De televisie als morele oefenruimte. Een kwantitatieve exploratie van morele reflectie naar aanleiding van televisieverhalen. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 39(2), 57-76. Verkregen via <http://hdl.handle.net/1765/26093>
- Lankston, C. (2015, 25 augustus). 'This is an abomination': Official Twitter account for hit ABC show *Pretty Little Liars* slammed by viewers after referring to transgender character as 'he, she, it' [Blog post]. Verkregen via <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3209623/This-abomination-Official-Twitter-account-hit-ABC-Pretty-Little-Liars-slammed-viewers-referring-transgender-character-it.html>
- Liebes, T. & Katz, E. (1993). *The export of meaning*. Oxford: Oxford University Press.

- Livingstone, S. (1991). Audience reception. The role of the viewer in retelling romantic drama. In J. Curran & M. Gurevitch (Eds.), *Mass media and society* (pp. 2-24). Verkregen via <http://eprints.lse.ac.uk/999/>
- Livingstone, S. (1998). *Making sense of television. The psychology of audience interpretation*. Verkregen via https://books.google.nl/books?id=SxU6Vlv8TEUC&hl=nl&source=gbs_navlinks_s
- Livingstone, S. (2004). The challenge of changing audiences. Or, what is the audience researcher to do in the age of the internet? *European Journal of Communication*, 19(1), 75-86. doi: 10.1177/0267323104040695
- Mobe, K. (n.d.). ABC Family's *Pretty Little Liars* has mastered the social media game [Blog post]. Verkregen via <https://www.capstrat.com/posts/abc-familys-pretty-little-liars-has-mastered-social-media-game/>
- Morgan, M. (2007). What do young people learn about the world from watching television? In S. R. Mazzarella (Ed.), *20 questions about youth and the media* (pp. 153-166). New York: Peter Lang.
- Nielsen Social. (2016). Weekly Top Ten [Blog post]. Geraadpleegd op 20 januari 2016 via <http://www.nielsensocial.com/nielsentwittertratings/weekly/>
- Porter Abbott, H. (2002). *The Cambridge introduction to narrative*. Cambridge: Cambridge University Press.
- "Pretty Little Liars (Televisieserie)". (n.d.). In *Wikipedia*. Verkregen op 23 januari, 2016, via [https://nl.wikipedia.org/wiki/Pretty_Little_Liars_\(televisieserie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Pretty_Little_Liars_(televisieserie))
- Rachels, J. (2003). *The elements of moral philosophy* (4^e druk). New York: McGraw-Hill Companies.
- Ross, S. M. (2008). *Beyond the box. Television and the internet*. Malden/Oxford/Carlton: Blackwell Publishing.
- Signorielli, N. (2007). How are children and adolescents portrayed on prime-time television. In S. R. Mazzarella (Ed.), *20 questions about youth and the media* (pp.167-178). New York: Peter Lang.
- Silverstone, R. (2007). *Media and morality. On the rise of the mediapolis*. Cambridge/Malden: Polity Press.
- Stransky, T. (2013, maart). Pretty little phenom. *Entertainment Weekly* (1 maart 2013), pp. 28-33.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology. Combining qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.

- The Deadline Team (2014, 8 januari). 'Pretty Little Liars' Winter debut most tweeted season premiere in TV history; Ratings so-so [Blog post]. Verkregen via <http://deadline.com/2014/01/pretty-little-liars-winter-debut-most-tweeted-season-premiere-in-tv-history-660722/>
- Thwaites, T., Davis, L., & Mules, W. (2002). *Introducing cultural and media studies. A semiotic approach*. Londen: Palgrave Macmillan.
- Turner, G. (2001). Genre, hybridity and mutation. In G. Creeber (Ed.), *The television genre book* (pp. 9-11). Londen: The British Film Institute.
- The Twitter User Agreement (n.d.). The Twitter User Agreement [gebruikersvoorwaarden]. Verkregen op 30 mei 2016 via https://g.twimg.com/policies/TheTwitterUserAgreement_1.pdf
- Van Damme, E. (2010). Gender and sexual scripts in popular US teen series. A study on the gendered discourses in *One Tree Hill* and *Gossip Girl*. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 2 (1), 77-92. doi: 10.1386/cjcs.2.1.77_1
- Van Zoonen, L. (2002). *Media, cultuur en burgerschap. Een inleiding*. Amsterdam: Aksant Uitgeverij.
- Wester, F., & Weijers, A. (2006). Narratieve analyse en transcriptie. Culturele thema's in de sitcom. In F. Wester (Red.), *Inhoudsanalyse. Theorie en praktijk* (pp. 186 – 189). Alphen aan den Rijn/Deventer: Kluwer.
- Widdershoven, G. A. M. (1993). The story of life. Hermeneutic perspectives on the relationship between narrative and life history. In R. Josselson, & A. Lieblich (Eds.), *The narrative study of lives* (pp.1-20). Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.
- Wilson, C. (2000). *Cop Knowledge. Police power and cultural narrative in twentieth century America*. Londen/Chicago: University of Chicago Press.
- Wittebols, J. (2004). *The Soap opera paradigm. Television programming and corporate priorities*. Lanham/Plymouth: Rowman & Littlefield.
- Wykes, M., & Gunter, B. (2005). *The media and body image. If looks could kill*. Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications.

Bijlage A: Methodologische model Krijnen (2007)

Krijnen, T. (2007). Methodological flow chart of moral complexity in prime time television [methodologisch model]. In There is more(s) in television: Studying the relationship between television and moral imagination (PhD thesis). Verkregen via <http://hdl.handle.net/11245/2.143751>

Bijlage B: Narratieve structuur

Datum: 09-02-2016
Aflevering: 15 seizoen 6 "Do not disturb."
Duur: 41 minuten en 48 seconden

Aria komt binnen in haar ouderlijk huis en schrikt van haar vader die daar in het donker zit. Aria, Emily, Spencer en Hanna verdenken Byron (Aria's vader) ervan Charlotte te hebben vermoord. Aria denkt dat haar vader de moord op Charlotte gaat bekennen, maar Byron laat Aria weten dat hij een vriendin heeft. Die vriendin is Aria's moeder (Ella), zij waren in het vorige seizoen gescheiden. Aria's ouders zijn zenuwachtig hun dochter het nieuws van hun verloving te vertellen. Aria is niet zo zeer blij of verdrietig over het feit dat haar ouders opnieuw gaan trouwen, maar Aria is nog steeds bezig met de verdenking van haar vader.

Theme song

Hanna krijgt een sms van de nieuwe 'A', ze moet de bewakingsbeelden van het hotel, waarin Emily, Hanna, Spencer en Aria verbleven de nacht van de moord, overhandigen aan 'A'. Doen zij dit niet dan zorgt 'A' er voor dat Hanna's hart wordt gebroken. Door de sms moet Hanna liegen tegen haar verloofde Jordan die niet weet dat Hanna en haar vriendinnen weer sms'jes krijgen van 'A'. Jordan merkt niets van Hanna's leugen en gaat weg terwijl Emily aankomt.

Caleb zegt Spencer dat zij, Emily, Hanna en Aria naar de politie moeten gaan vanwege de sms'jes van 'A'. De meiden en Caleb weten namelijk niet wie die sms-berichten verstuurd. Het enige dat zij weten is dat 'A' deze keer niet Charlotte is, want die is vermoord. Spencer en Caleb bespreken wie de nieuwe 'A' zou kunnen zijn en komen uit op Sara Harvey. Ook denkt Caleb dat ze Toby erbij moeten betrekken, maar Spencer is hier op tegen omdat Toby nu eindelijk gelukkig is. Caleb heeft het ook nog over Byron als mogelijke dader en dat als hij Charlotte heeft gedood Byron dit heeft gedaan ter bescherming van zijn dochter.

Hanna vraagt welke smoes Emily heeft gebruikt om niets tegen haar moeder te hoeven zeggen over de eiceldonatie. Hanna moet de telefoon aannemen omdat haar baas, Claudia, belt vanuit New York. Claudia stelt belachelijke eisen die Hanna moet regelen.

Aria heeft het met Ella over het huwelijk van Ella en Byron. Ella denkt dat Aria niet blij is met het huwelijk. Aria vraagt aan haar moeder waar zij was de avond van de moord op Charlotte en Ella vertelt dat ze met Byron in haar appartement was. Hierdoor weet Aria dat haar vader Charlotte niet vermoord heeft.

Hanna vraagt haar moeder (Ashley) of zij iets te maken heeft met de vermiste bewakingsvideo van het Radley hotel waar Emily, Hanna, Spencer en Aria verbleven en waar Ashley werkt als manager. Ashley zegt niet direct dat hij weg is maar laat wel doorschemeren dat zij niet gaat vertellen waar de beelden zijn of wat zij er wel/niet mee gedaan heeft. Als Ashley weggaat sluipen Hanna en Aria terug het huis in om op zoek te gaan naar de bewakingsvideo, maar vinden niets. Hanna verdenkt Sara Harvey ervan de nieuwe 'A' te zijn.

Emily vertelt Elliot dat zij Allison niet wil zien/spreken. Volgens Elliot wil Allison alleen haar excuses maken. Elliot ziet de brief van de vruchtbaarheidskliniek en Emily vraagt Elliot dit niet door te vertellen en stuurt hem weg.

Spencer gaat lunchen met Yvonne, maar Spencer weet niet wie die lunch geregeld heeft. Yvonne gaat er vanuit dat Spencer dit heeft geregeld en Spencer speelt dit mee.

Elliot en Allison bespreken het feit dat Emily, Hanna, Aria en Spencer Allison niet willen zien of spreken. Allison gaat proberen haar normale leven op te pakken. Sara Harvey ziet Allison.

Spencer en Yvonne bespreken hoe je mensen moet vertrouwen als je werkt in de politiek. Spencer ziet dat Yvonne haar telefoon heeft laten liggen en twijfelt wat zij er mee zal doen, maar besluit de telefoon mee te nemen om er achter te komen wie de lunch tussen haar en Yvonne heeft opgezet.

Sara Harvey komt het klaslokaal van Allison binnen en vertelt Allison dat ze naar haar ongeluk zelfs met eten geholpen moest worden. Ze wil Allison condoleren met de dood van haar zus Charlotte en Sara verontschuldigt zich voor de leugens die zij heeft verteld over Charlotte aan de rechter. Sara zegt dat ze bang was en alles probeerde om zichzelf te beschermen en dat ze daarom heeft gelogen. Allison geeft aan dat ze heeft geprobeerd zo veel mogelijk tijd door te brengen met Charlotte. Sara wil daarom graag met Allison over Charlotte praten, omdat zij ook een goede relatie had met Charlotte. Allison loopt weg en Sara glimlacht mysterieus.

Hanna is bij Caleb als Spencer binnenloopt. Hanna wil meteen weggaan en er hangt een ongemakkelijke sfeer. Caleb vindt het goed dat Spencer de telefoon van Yvonne heeft meegenomen, omdat Caleb denkt zo dichtbij 'A' te kunnen komen. Hanna wordt weer gebeld door haar baas Claudia uit New York. Hanna gaat weg en kijkt nog eens naar Spencer en Caleb die dichtbij elkaar zitten.

Allison komt langs bij Emily. Emily laat Allison toch binnen, ondanks het feit dat Emily geen contact wilde met Allison, en Allison vertelt over Sara die bij haar langskwam. Allison laat Emily weten dat zij denkt dat Charlotte en Sara toch redelijk close waren. Emily vertelt per ongeluk dat ze haar eicellen gaat doneren.

Aria is in het hotel waar Sara verblijft.

Spencer brengt de telefoon terug naar het restaurant als Mona haar tegemoet komt. Mona zegt dat ze die telefoon al zocht en dat ze Yvonne niet zal vertellen dat Spencer de telefoon heeft meegenomen. Spencer verdenkt Mona ervan de lunch te hebben geregeld om voor drama te zorgen. Mona ontkent en vindt dat liegen en het stelen van iemand zijn telefoon meer past bij iemand die nog op de middelbare school zit.

Hanna laat de neppe bewakingsbeelden achter bij een vuilnisbak voor 'A' en stuurt een bericht naar 'A' waar hij/zij de videotape kan vinden.

Alisson gaat met Emily mee naar het ziekenhuis voor de eiceldonatie. Emily legt uit waarom ze haar eicellen doneert. Emily heeft namelijk een studieschuld en door haar eicellen te doneren verdient zij geld om haar studieschuld te kunnen aflossen.

Aria hoort Sara ruziën met Ashley in het hotel.

Emily lijkt te worden geïnjecteerd door Sara Harvey, maar het is niet duidelijk of Emily hallucineert of dat het echt gebeurd. Emily is in paniek en Allison komt binnen die Emily geruststelt door te zeggen dat er niemand is geweest.

Spencer en Aria breken gaan de hotelkamer van Sara Harvey binnen door in te breken via het balkon, omdat zij denken dat de golfclub waarmee Charlotte zou zijn vermoord in Sara's kamer ligt. Spencer en Aria denken dat Sara die golfclub wil gebruiken om Byron verdacht te maken.

De arts vertelt Emily dat het koppel aan wie Emily haar eicellen zou doneren zich heeft teruggetrokken omdat het koppel zwanger is. Emily moet nu kiezen wat er met haar eicellen gaat gebeuren. Bewaren, maar dit kost geld en geld heeft Emily niet. Of ze kunnen vernietigt worden, maar dit wil Emily ook niet. Uiteindelijk besluit Emily haar eicellen te doneren aan een kliniek die donaties accepteert om zo alsnog een koppel te helpen.

Hanna is naar haar baas in New York. In New York krijgt Hanna ruzie met haar baas en zegt zij dat de manier waarop Claudia met haar werknemers omgaat niet normaal is. Claudia wordt boos dat Hanna haar tegenspreekt maar Hanna laat zich niet meer commanderen en neemt ontslag.

Spencer en Aria gaan op zoek naar de golfclub.

Caleb is de bestanden van de telefoon van Yvonne aan het doorzoeken en vindt een onderzoeksrapport over Spencers familie.

Hanna zit in de auto met Jordan en heeft spijt van haar ruzie met haar Claudia en haar ontslag, omdat ze nu geen werk meer heeft en omdat Hanna denkt dat zij haar kansen in de mode-industrie heeft vergooid. Jordan is juist trots op Hanna.

Spencer komt er achter dat Sara's hotelkamer vroeger de kamer van Charlotte was toen Charlotte nog in Radley, een psychiatrische inrichting, zat. Aria komt achter een geheime doorgang in Sara's kamer.

Emily krijgt een pakket van 'A' waarin hij/zij zegt dat ze de moordenaar moet geven anders doet 'A' iets met haar eicellen. De aflevering eindigt met de scène waarin 'A' de neppe bewakingstape binnen krijgt die er voor zorgt dat zijn/haar computer crasht.

Verhaallijnen:

- De verdenking van Byron als de moordenaar van Charlotte. Deze verhaallijn wordt afgesloten, omdat Byron door Emily, Hanna, Spencer en Aria niet meer wordt verdacht.
- Sara Harvey wordt door Emily, Hanna, Spencer en Aria er van verdacht dat Sara de nieuwe 'A' is en de sms-berichten verstuurd.
- De sms'jes van 'A' staan vol met bedreigingen en opdrachten die Emily, Hanna, Spencer en Aria moeten doen. Uit de sms'jes van 'A' blijkt dat hij/zij denkt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria weten wie de moordenaar van Charlotte is.
- Door de sms'jes moeten Emily, Aria, Spencer en Hanna vaak liegen tegen familie, vrienden en geliefden.
- Caleb vindt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria naar de politie moeten gaan met de sms'jes. Wanneer Caleb dit aan Spencer laat weten is Spencer hier op tegen.
- Eiceldonatie van Emily
- De relatie tussen Spencer en Caleb.
- De carrière van Hanna in de mode-industrie.
- De vriendschap tussen Allison en Emily, Hanna, Spencer en Aria.

Datum: 16-02-2016

Aflevering: 16 seizoen 6 "Where somebody waits for me."

Duur: 42 minuten en 4 seconden

Hanna en Jordan zijn na Hanna's ontslag doorgereden en liggen nu in bed in een hotel. Hanna voelt zich al beter.

Spencer en Aria zijn de geheime doorgang van Sara's hotelkamer binnengestapt. Spencer denkt dat de gang waarin ze lopen niet bekend is bij het hotel en dat de psychiatrische inrichting Radley het expres ommuurd heeft om zo de experimenten die zij daar uitvoerden in het verleden niet te hoeven laten zien aan de buitenwereld. Spencer en Aria denken dat Sara op de hoogte is van de ruimte doordat Charlotte haar dit verteld heeft. De ruimte blijkt ook een doorgang te zijn naar buiten. Zo kan Sara ongezien het hotel verlaten volgens Aria en Spencer.

Theme song

Spencer vertelt Caleb wat zij en Aria gezien hebben in het Radley en Sara's kamer. Caleb vertelt Spencer dat hij een medisch dossier van Spencers moeder, Veronica, heeft

gevonden op de telefoon van Yvonne. Het blijken medische gegevens te zijn die zijn gefotografeerd met een telefoon. Volgens Spencer is dit schending van privacy. Uit de medische gegevens blijkt dat Spencers moeder 8 maanden geleden behandeld is voor kanker, terwijl Spencer dacht dat haar moeder al lang beter was.

Inspecteur Tanner komt langs bij Allison en Elliot. Tanner vertelt wat er met Charlotte is gebeurd en hoe ze om het leven is gekomen. Tanner vraagt Allison of ze een bepaald restaurant kent, Elliot wil weten wat er met dat restaurant is. Tanner vertelt dat er iemand vanuit dat restaurant naar het huis van Allison heeft gebeld. Waarschijnlijk heeft Charlotte met die persoon gesproken.

Spencer en Aria vertellen Emily wat ze hebben gevonden in Sara's hotelkamer in het Radley. Emily vraagt zich af of ze dit moeten vertellen aan Ashley, de manager van het Radley hotel en Hanna's moeder. Aria vindt van niet, omdat Sara dan uit het hotel wordt gegooid waardoor ze niet meer kunnen ontdekken of Sara achter de sms'jes zit of wat Sara weet over de moord van Charlotte. Emily geeft aan dat zij bang is dat Sara echt bij haar langs is geweest in het ziekenhuis en dat dit geen hallucinatie was. En Emily vindt dat aan Allison moeten vertellen wat zij weten of Sara. Spencer geeft aan dat ze het misschien aan Allison moeten vertellen, maar dat de kans groot is dat Allison meteen naar de politie gaat. Aria denkt dat het misschien wel goed is om naar de politie te gaan. Spencer gaat weg en Aria vraagt Emily of ze niet mee moet naar de kliniek. Emily wil juist alleen gaan.

Aria ziet haar vriend, Liam, in het café en vraagt waarom hij in Rosewood is. Emily en Liam ontmoeten elkaar en Emily gaat op weg naar de kliniek. Liam wil met Aria praten over het boek van Ezra.

Spencer is in het hoofdkwartier van haar moeders (Veronica) politieke campagne. Spencer en Veronica hebben het over Veronica's drukke schema van die dag.

Emily gaat naar de kliniek maar die blijkt gesloten vanwege een storing waarbij de eicellen van Emily en van 30 andere vrouwen zijn vergaan. De zuster is emotioneel, omdat alles is uitgevallen terwijl er veel back-ups zijn en omdat zij nu alle betrokkenen op de hoogte moet stellen.

Hanna is nog steeds in het hotel samen met Jordan en ziet dat ze heel veel berichten van Emily, Spencer en Aria heeft gemist. Jordan is de kamer uit en wanneer hij terugkomt is Hanna overstuur omdat hij niet heeft gezegd waar hij naar toe ging. Hanna wil meteen terug naar Rosewood, maar zegt niet tegen Jordan waarom. Er is een ontbijt geleverd die Hanna en Jordan niet hebben besteld, bij het ontbijt zit een kaartje met daarin de tekst dat de wittebroodsweken voorbij zijn en een bord waarop staat "arme Jordan". Hanna weet dat dit van 'A' is.

Spencer en Emily vertellen Allison over de sms'jes van 'A'. Spencer vertelt Allison dat 'A' denkt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria weten wie Charlotte vermoord heeft. Volgens 'A' is het moordwapen een golfclub, terwijl dit niet overeenkomt met wat Tanner tegen Allison heeft verteld over het moordwapen. Emily twijfelt of 'A' niet gewoon een grappenmaker is. Spencer denkt van niet. Allison vraagt of Spencer of Emily van het restaurant gehoord heeft.

Liam vraagt Aria of zij contact met Ezra heeft, Aria zegt dat het voornamelijk eenrichtingsverkeer is en dat zij hem vooral berichten stuurt maar geen gehoor krijgt. Liam vraagt of Ezra nog meer van zijn boek heeft gestuurd omdat hun baas enthousiast is. Aria liegt en zegt dat hij dat inderdaad heeft gestuurd.

Hanna en Jordan zijn weer terug in Rosewood en Emily vertelt Hanna wat er is gebeurd met haar eicellen. Hanna zegt dat Emily in het appartement moet blijven zodat ze niet nog meer hoeft te liegen tegen haar moeder en Hanna vertelt Emily dat ze niet begrijpt waarom zij en de andere meiden steeds weer terug komen naar Rosewood en wat 'A' nou van hen wil. Emily zegt dat 'A' wil dat zij hem/haar leiden naar de moordenaar van Charlotte, omdat Emily, Hanna, Spencer en Aria Charlotte dood wilden. Iedereen die Charlotte zou kunnen vermoorden heeft dat misschien gedaan omdat hij/zij dacht dat dat is wat Emily, Hanna, Spencer en Aria wilden. Hanna vraagt zich af welke idioot zo iets gedacht kan hebben

Spencer komt Mona weer tegen en vraagt haar of zij Yvonne heeft gevraagd de telefoon te laten liggen. Mona zegt ja en geeft aan dat zij Yvonne heeft gezegd dat Yvonne haar telefoon moest laten liggen om er zo achter te komen of Spencer te vertrouwen is. Later blijkt dat Mona opdracht heeft gegeven om de telefoon te laten liggen om zo stiekem campagne informatie te delen met Spencer. Mona zegt dat ze het erg vindt van Veronica's ziekte. Mona heeft Spencer laten weten dat het campagne team van Christine het medische dossier van Veronica heeft, omdat Mona vindt dat het slecht is wat het campagne team wil doen met de medische gegevens van Veronica. Mona denkt niet dat Yvonne op de hoogte is van dat plan. Mona wist niet dat Spencer niet wist dat Veronica ziek was en verontschuldigt zich.

Jordan denkt dat Hanna en Emily denken dat er meer achter de mechanische storing in de kliniek zat, omdat hij en Hanna zo snel naar Rosewood moesten. Hanna liegt en maakt ruzie met Jordan. Jordan denkt dat Hanna complotten ziet vanwege haar verleden met 'A', Hanna vertelt niet dat ze weer wordt bedreigd door een onbekend persoon. Jordan vraagt Hanna mee te gaan naar NY maar Hanna zegt dat ze in Rosewood moet blijven voor Emily.

Liam leest de hoofdstukken van Ezra's boek en vertelt Aria dat hij het mooi vindt, maar dat hij weet dat Aria een groot deel heeft geschreven en niet Ezra. Liam weet niet

dat Ezra Aria's ex-vriend is. Liam vraagt of Ezra wel in de stad is en of Ezra weet dat Aria de hoofdstukken heeft geschreven en opgestuurd. Ook vraagt hij zich af of Aria zelf wel weet wat ze aan het doen is.

Spencer en Caleb bespreken wat Mona heeft verteld en of ze haar geloven. Spencer gelooft wat Mona zegt maar weet niet of ze gelooft waarom Mona het heeft gedaan. Spencer vraagt Caleb of ze het medische rapport van haar moeder niet kan wissen, omdat het campagneteam van Christine het medische dossier helemaal niet zou mogen hebben. Caleb gaat dit niet doen, omdat hij al de wet overtreedt door alleen maar in te breken in de telefoon van Yvonne en de documenten op die telefoon. Caleb zegt dat Veronica zelf moet melden dat zij ziek is zodat de tegenpartij het niet tegen haar kan gebruiken. Spencer zegt dat het niet haar geheim is om te vertellen, maar Caleb geeft aan dat hoe het ook gaat het medische dossier van Veronica niet langer een geheim zal blijven. Caleb krijgt een sms van Hanna die vraagt of hij wat wil komen drinken. Hij zegt dit niet tegen Spencer.

Aria legt Liam uit waarom zij de hoofdstukken van Ezra verder is gaan schrijven. Aria wilde haar baas namelijk geïnteresseerd houden, omdat Ezra zelf niets schreef. Liam zegt dat Aria het hoofdstuk moet afmaken en dat wanneer Ezra terug is Aria moet vertellen dat zij de hoofdstukken heeft geschreven. Liam vraagt Aria hoe zij denkt dat Ezra het zou vinden dat Aria een deel van zijn boek heeft geschreven?

Caleb en Hanna drinken wat in het restaurant van Radley en Hanna vertelt dat zij zich schuldig voelt voor wat er met Emily haar eicellen is gebeurd. Caleb zegt dat hij en Hanna samen die nep videobeelden naar 'A' hebben verstuurd dus dat zij samen 'A' hebben opgestookt. Maar Caleb zegt dat het niet hun schuld is dat er een storing was in de kliniek, maar dat 'A' dit toch wel had gedaan. Caleb en Hanna hebben het over dat 'A' niet dezelfde persoon is maar Caleb zegt dat hij wel hetzelfde wil namelijk het leven tot een hel maken. Caleb stelt Hanna gerust door te zeggen dat ze ook nu weer 'A' zal verslaan. Caleb moet gaan en Hanna zegt dat het oké is als hij weg moet.

Hanna heeft een flashback naar de tijd waarin zij nog samen was met Caleb. Ze zijn op een feestje voor Hanna's werk voor een modeontwerpster en Caleb voelt zich niet op zijn gemak en zit buiten. Hanna en Caleb vragen elkaar wat ze willen, maar Hanna zegt dat ze wil dat ze dat niet aan elkaar hoeven te vragen. Caleb gaat weg van het feest terwijl Hanna blijft. Caleb zegt dat Hanna niet moet worden zoals die andere modeontwerpers.

Inspecteur Tanner spreekt Emily aan die in een café iets aan het drinken is. Tanner bedankt Emily dat zij Hanna, Spencer en Aria in Rosewood blijven voor het onderzoek. Tanner vraagt Emily of Rosewood is veranderd. Emily zegt dat het in sommige opzichten wel en in andere opzichten niet is veranderd. Tanner zegt dat de

moord op Charlotte de eerste moord in vijf jaar is, de tijd waarin Emily, Hanna, Spencer en Aria weg waren. Tanner vindt dat interessant, maar Emily wil vooral dat Allison antwoorden krijgt.

Allison komt langs bij Spencer en Spencer schrikt.

Caleb bedreigt Mona door te zeggen dat hij haar persoonlijk kapot zal maken als Mona Spencer ook maar iets aandoet. Mona reageert met de vraag wie beter zoent, Hanna, Spencer of Mona zelf.

Allison vertelt Spencer dat ze een relatie heeft met Elliot, de dokter van Charlotte. Spencer begrijpt het en Allison wil het niet meer geheim houden. Ze is klaar met geheimen.

Spencer gaat naar haar moeder. Ze hebben het over de verkiezingen. Spencer zegt dat ze zich zorgen om haar moeder maakt. Veronica zegt dat ze had gewild dat ze 10/20 jaar eerder aan de verkiezingen had meegedaan. Spencer en haar moeder denken dat Veronica gaat winnen.

Allison vertelt Elliot dat ze Spencer over hun relatie heeft verteld. Elliot is nog niet helemaal overtuigd van het feit dat zij hun relatie naar buiten kunnen brengen. Elliot wordt overtuigd door Allison.

Hanna en Aria zijn weer terug in de geheime ruimte van het Radley waar Sara gebruik van maakt. Ze denken dat ze Sara horen, maar het blijkt Emily te zijn. Emily verteld dat ze wilde zien of Sara haar eicellen ergens in het hotel heeft ondergebracht, maar dat ze niets heeft gezien waar haar eicellen in zouden zijn bewaard. Hanna zegt dat niemand van het hotel Sara heeft gezien sinds gister. Hanna zegt dat Emily zich niet meer druk moet maken over de verdwijning van haar eicellen, maar dat ze het geld heeft en moet gebruiken voor haar studie. Aria is het eens met Hanna en zegt dat het niet de schuld is van Emily dat de kliniek veel eicellen kwijt is. Hanna fantaseert over de toekomst waarin zijzelf, Emily, Spencer en Aria allemaal kinderen hebben.

Caleb komt thuis en zegt dat de tegenpartij van haar moeder zich misschien bedenkt omdat hun geweten zal opspelen. Caleb zegt niets over zijn bedreiging naar Mona.

Aria schrijft verder aan het boek van Ezra als hij terugkomt. Aria verontschuldigt zich dat zij Emily, Hanna en Spencer Ezra beschuldigde van de moord op Charlotte. Ezra blijkt niet te hebben gezegd waar hij naar toe ging de avond van de moord op Charlotte omdat hij Aria's ouders heeft gezien en Byron Ezra heeft gevraagd dit niet te vertellen aan Aria. Aria is boos dat Ezra dit niet zei toen hij werd beschuldigd en Ezra zegt dat hij zo boos was op Aria, omdat zij hem verdacht van moord dat hij is weggegaan. Ezra verontschuldigt zich. Aria vertelt over het huwelijk van haar ouders en Ezra zegt dat hij dat geheim in ieder geval niet voor niets heeft bewaard. Aria vraagt waar Ezra is geweest, hij

geeft aan dat hij verder is gaan schrijven aan zijn boek en wil dat Aria het eerst leest voordat ze naar haar baas gaan.

Spencer ziet dat Melissa's koffer kapot is en dat er een onderdeel mist die past bij de beschrijving van het moordwapen.

Verhaallijnen

- Aria en Spencer komen achter een geheime ruimte in het Radley hotel, wat waarschijnlijk een deel was van de psychiatrische inrichting Radley en waar Sara gebruik van maakt om naar buiten te komen. Ook Hanna en Emily worden hiervan op de hoogte gebracht. Ze vertellen het niet aan Ashley, de manager van het hotel, omdat ze bang zijn dat Sara eruit gegooid wordt en dat ze er dan niet meer achter kunnen komen waar Sara mee bezig is.
- De telefoon van Yvonne is doorzocht door Caleb en hij vindt een medisch dossier van Veronica, die de politieke tegenstander is van Christine (de moeder van Yvonne). De tegenpartij wil dit dossier waarschijnlijk laten lekken, om zo te suggereren dat Veronica ziek is en dit niet verteld heeft aan de kiezers. Spencer wil dat Caleb het dossier wist, zodat het campagne team van Christine het niet meer kan gebruiken, maar Caleb doet dit niet omdat dat illegaal is,
- Spencer wist niet dat haar moeder nog ziek was. In eerste instantie wilt Spencer niet vertellen aan haar moeder dat ze weet dat haar moeder ziek is, omdat ze dan moet uitleggen hoe ze van haar moeders ziekte weet.
- De staatspolitie, waaronder inspecteur Tanner, gaat zich bemoeien met de moord op Charlotte. De politie weet de vorm van het moordwapen. De politie komt er achter dat Charlotte op de avond van haar dood is gebeld door iemand vanuit een restaurant. Inspecteur Tanner vindt het zeer interessant dat er in de vijf jaar dat Emily, Hanna, Spencer en Aria weg waren uit Rosewood, geen moorden zijn gepleegd en sinds zij terug zijn weer wel. Tanner wil dat de vier meiden in Rosewood blijven tot de moord is opgelost.
- Spencer, Aria en Emily besluiten Allison in te lichten wat betreft de sms'jes van 'A' en Sara.
- Politie erbij halen. Emily, Aria en Spencer bespreken het idee om de politie in te lichten over Sara en de sms'jes van 'A'.
- De kliniek waar Emily haar eicellen heeft gedoneerd heeft een storing gehad waarbij de eicellen van Emily en die van 30 andere cliënten zijn vergaan. Emily voelt zich schuldig, want zij, Spencer en Aria gaan er vanuit dat 'A' er voor heeft gezorgd dat er een storing ontstond in de kliniek. Aria en Hanna zeggen dat Emily zich niet schuldig moet voelen en dat ze het geld moet gebruiken om haar studie

af te maken. Ook zeggen ze dat Emily in de toekomst nog een keer haar eicellen kan doneren.

- 'A' stuurt de meiden steeds berichten via de telefoon, maar ook door kaartjes aan de deur. Uit die bedreigingen blijkt dat 'A' denkt dat Spencer, Hanna, Aria en Emily weten wie Charlotte heeft vermoord. 'A' wil wraak nemen op die persoon. Emily denkt dat 'A' er vanuit gaat dat de persoon die Charlotte heeft vermoord dit gedaan heeft voor Emily, Hanna, Spencer en Aria omdat zij vieren een reden hebben om Charlotte dood te willen.
- Aria laat Liam, haar vriend en collega, de hoofdstukken zien van Ezra's boek. Maar omdat Ezra nergens te bekennen is en de uitgever waar Aria werkt vraagt om nieuwe hoofdstukken heeft aria een aantal hoofdstukken zelf geschreven. Dit verteld ze niet aan Liam, maar hij komt er uiteindelijk achter. Liam vindt dat Aria verder moet schrijven en als Ezra terug komt moet bekijken hoe ze het gaan oplossen. De vraag is hoe Ezra er op zal reageren.
- Mona heeft Yvonne verteld dat Yvonne haar telefoon tijdens de lunch met Spencer moet vergeten, om er zo achter te komen of Spencer te vertrouwen is. Mona zegt Spencer dat ze het eigenlijk heeft gedaan, omdat ze hoopte dat Spencer de telefoon mee zou nemen en achter het medische dossier van Veronica zou komen. Mona vindt het niet eerlijk van het politieke campagneteam van Christine dat zij dit medische dossier willen gebruiken tegen Veronica tijdens de verkiezingen. Spencer en Caleb weten niet of Mona de waarheid spreekt.
- Leugens. Aria heeft Liam niet vertelt dat Ezra haar ex is.
- Hanna voelt zich schuldig voor wat 'A' aanricht, omdat zij en Caleb de nep-bewakingsvideo hebben verstuurd.
- Hanna heeft een flashback naar de tijd waarin zij nog samen was met Caleb en waarin het niet heel goed ging.
- Caleb bedreigt Mona.
- Allison wil haar relatie met Elliot, die de arts van Charlotte was, niet meer geheim houden.
- Ezra vertelt dat hij eerst boos was op Aria. Maar dat hij later bedacht waarover hij allemaal had gelogen tegen haar en waar hij Aria allemaal in had meegenomen en dat die leugens altijd voor een goed doel waren dus dat hij begrijpt waarom Aria hem beschuldigde van de moord op Charlotte.
- De koffer van Melissa, de zus van Spencer, mist een onderdeel. Dit onderdeel voldoet aan de beschrijving van het moordwapen.

Datum: 23-02-2016

Aflevering: 17 seizoen 6 “We've All Got Baggage”

Duur: 41 minuten en 59 seconden

Hanna, Emily en Allison gaan Sara's hotelkamer binnen die heel erg rommelig is. Emily en Hanna willen Allison het gat in de muur laten zien, maar de geheime doorgang is verdwenen. Terwijl Emily, Hanna en Allison binnen zijn komt een schoonmaker binnen en moeten ze zich verstoppen in de kast. Hanna heeft namelijk haar moeders sleutel gebruikt om binnen te komen en daar mag niemand achter komen. Allison is er nog niet van overtuigd dat Sara de persoon achter 'A' is en Emily, Hanna, Spencer en Aria bedreigt. Emily, Allison en Hanna gaan de kamer uit en de schoonmaker blijkt iemand met een masker te zijn en dus geen echte schoonmaker.

Theme song

Caleb heeft het document met het medische dossier van Veronica beschadigd, waardoor de politieke tegenstanders het niet meer kunnen gebruiken. Caleb heeft er ook voor gezorgd dat ze er niet achter kunnen komen dat hij het heeft gedaan. Spencer is nog niet helemaal gerustgesteld dat het dossier niet tegen haar moeder wordt gebruikt. Maar Caleb zegt dat als Spencer het haar moeder wil vertellen zij ook moet vertellen hoe Spencer aan het dossier kwam.

Emily komt Spencers appartement binnen terwijl Spencer en Caleb zoenen. Emily wil Spencer vragen naar de geheime gang in het Radley te gaan om te kijken of Sara iets van plan is, maar Spencer vindt dit geen goed idee en zegt dat Sara misschien niets met de kliniek te maken heeft en dat 'A' Emily alleen maar bang wil maken. Emily is inderdaad bang. Spencer en Caleb vertellen Emily dat Melissa's koffer kapot is en dat het onderdeel dat mist lijkt op het moordwapen. Spencer wil haar zus niet beschuldigen en zegt dat Melissa er niet was op de avond van de moord op Charlotte. Emily twijfelt daaraan.

Aria en Liam bespreken het feit dat Aria de hoofdstukken van Ezra's boek heeft geschreven. Liam vindt dat Aria het Ezra moet vertellen maar Aria weet niet hoe. Aria is bang dat ze wordt ontslagen en Liam zegt dat ze misschien juist wel een boekcontract krijgt. Liam denkt dat Ezra zich misschien juist geveild voelt, maar Aria denkt dat Ezra woedend zal zijn. Aria besluit dat ze het die middag Ezra gaat vertellen.

Hanna heeft bruidsjurken voor Ella geregeld. Ella voelt zich schuldig tegenover Hanna, omdat Hanna nu dingen voor Ella's bruiloft regelt terwijl Hanna zelf ook gaat trouwen. Hanna vindt het niet erg en ziet het als werk, voor haar eigen bruiloft is toch nog geen datum. Ella vertelt Hanna over haar eerdere bruiloft en dat ze nu traditioneler wil trouwen. Ella is verbaasd dat Hanna nog geen trouwjurk voor zichzelf heeft uitgezocht.

Emily is bij de universiteit om zich in te schrijven en raakt aan de praat met een jongen, Damian, die eenzelfde vak gaat volgen. De jongen vraagt Emily mee naar een lezing die de professor van het vak 's avonds geeft.

Melissa is terug en Spencer vraagt waarom Melissa een andere koffer heeft. Melissa zegt dat die kapot is en dat ze die heeft weggegooid. Spencer zegt haar moeder dat ze Spencer had moeten vertellen dat de kanker terug was. Spencer zegt dat Veronica de vorige keer dat ze haar ziekte achterhield had beloofd dat nooit weer te doen. Veronica vond dat er geen reden was om iets te vertellen omdat de prognose goed was. Spencer is het daar niet mee eens. Spencer zegt niet hoe ze aan de informatie over Veronica's ziekte komt, maar waarschuwt haar moeder wel dat het andere politieke team het ook kan weten. Veronica wilde het Spencer en Melissa na de verkiezingen vertellen, omdat Gil (medewerker) had gesmeekt het niet te vertellen aan de kiezers. Spencer waarschuwt haar moeder voor de leugen, omdat het tegen Veronica kan worden gebruikt wanneer ze is gekozen. Veronica geeft Spencer gelijk en zegt dat haar kinderen betere mensen zijn dan zijzelf.

Allison krijgt een sms van 'A' met de vraag of Elliot weet waarom Charlotte de avond van haar moord het huis uit ging en dat 'A' dit wel weet.

Aria is aan het lunchen met haar vader. Byron vraagt of Aria hem en Ella wil trouwen. Aria wil dit in eerste instantie niet doen, omdat ze haar broer Mike niet wil buiten sluiten. Byron vertelt dat Mike niet komt naar de bruiloft, omdat Mike niet blij is met het feit dat zijn ouders gaan trouwen. Byron denkt dat hij niet blij is omdat Mike Byron nooit heeft vergeven voor het feit dat Byron en Ella uit elkaar gingen. Aria besluit toch haar ouders te trouwen.

Spencer vertelt Caleb dat Allison een sms'je heeft gekregen en Caleb vindt dat raar omdat 'A' dus denkt dat Allison ook iets verzwijgt over de moord op Charlotte. Spencer zegt dat als het Sara is, Sara waarschijnlijk boos is dat Allison weer met Emily, Hanna, Spencer en Aria omgaat. Spencer en Caleb zien Melissa in haar auto zitten en vinden dit raar. Spencer en Caleb vragen aan Melissa weer naar de kapotte koffer. Melissa liegt over de dag dat zij terugkwam en haar koffer kapot ging.

Aria heeft Ezra verteld dat zij de hoofdstukken heeft geschreven en naar de uitgever heeft gestuurd en verteld dat Jillian, haar baas, redelijk blij was met de hoofdstukken. Aria zegt dat ze het gaat opbiechten aan haar baas, maar Ezra zegt dat ze dan zal worden ontslagen. Ezra weet dat Aria het deed om hem te beschermen en dat het een daad uit liefde was dus is hij niet kwaad. Ezra wil Aria's hoofdstukken lezen.

Hanna heeft de goede jurk voor Ella gevonden. Aria komt binnen. Aria vindt het raar als Hanna komt, omdat ze geen vriendinnen heeft uitgenodigd. Aria zegt dat ze dacht dat Hanna het misschien niet fijn zou vinden om op een kleine bruiloft te zijn en te moeten

zitten naast Caleb en Spencer. Hanna zegt dat ze geen problemen heeft met de relatie tussen Caleb en Spencer. Aria lijkt niet helemaal overtuigd.

Allison vertelt Elliot over de avond van de moord op Charlotte en dat ze Charlotte heeft verteld over de relatie tussen Allison en Elliot. Allison zegt dat ze dacht dat Charlotte zich verraden voelde, maar Elliot zegt dat Charlotte zich waarschijnlijk meer verraden voelde door hem dan door Allison omdat hij haar dokter was. Maar Allison denkt dat Charlotte boos was op haar en daarom midden in de nacht wegging. Allison voelt zich schuldig dat Charlotte toen is vermoord. Elliot is het daar mee oneens en zegt dat hij Charlotte in de steek heeft gelaten.

Emily vertelt Hanna dat Melissa Charlotte misschien wel heeft vermoord. Damian videobelt Emily om te vragen of zij nog komt, Damian komt Hanna bekend voor. Er is een doos bezorgd voor Emily met allemaal babyboeken met een bericht van 'A' die zegt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria moeten gaan praten over de moordenaar van Charlotte.

Veronica verteld op televisie over haar diagnose. Spencer en Caleb kijken dit samen als Hanna binnenkomt en hen ziet zitten. Caleb en Spencer gaan iets uit elkaar zitten als ze Hanna zien. Hanna vertelt hen dat ze denkt dat Melissa Charlotte vermoord kan hebben. Hanna heeft Melissa een aantal jaren geleden namelijk gezien in Londen. In de flashback zie je Hanna en Melissa in een badkamer bij een fashionevent. Melissa vertelt dat haar vriend, Wren, bij haar weg is en nu iets heeft met Charlotte. Melissa is heel kwaad. Charlotte schijnt Wren informatie te hebben gegeven waardoor Wren denkt dat Melissa naar de gevangenis moet. Hanna vraagt of dat te maken heeft met Bethany Young. Melissa wil Charlotte bellen met Hanna's telefoon maar Hanna wil dit niet en wordt boos. Caleb vraagt waarom Hanna dit toen niet aan hem heeft verteld. Spencer begrijpt dat Hanna dit niet vertelt heeft, omdat Hanna niet wilde dat nog iemand zou zeggen dat zij niet over Charlotte heen was. Hanna vraagt of Spencer er achter wil komen of Melissa Charlotte vanuit het restaurant heeft gebeld de avond van de moord. Hanna vraagt nog hoe de jonge journalist heette die Spencer en Melissa bang wilde maken.

Emily en Damian zijn klaar bij de lezing en Damian vraagt Emily waarom ze terug is gekomen naar Rosewood. Hanna sms't Emily dat Damian een verslaggever is en dat hij Emily bespeelt.

Liam begroet Ezra in de hotellobby en stelt zich voor. Liam vertelt dat hij met Aria samenwerkt bij de uitgever van Ezra's boek. Ze hebben het over het boek. Ezra vertelt dat het personage uit het boek niet is gebaseerd op Aria en dat daar geen verwarring over hoeft te ontstaan, maar Liam wist niets van Ezra en Aria's relatie. Liam is boos dat hij nu pas weet dat Ezra en Aria een relatie hadden, Liam vraagt Aria of Ezra de reden is dat Aria in Rosewood wilde blijven. Liam gaat boos weg.

Aria probeert Liam te bellen en verontschuldigt zich.

Aria maakt Ella klaar voor de bruiloft. Hanna zegt dat Ella en Byron voorbestemd zijn en dat jeugdliefdes die bij elkaar horen een pauze kunnen nemen en dan weer terug kunnen keren naar hun jeugdliefde. Ella vertelt dat Byron niet haar eerste liefde was. Hanna neemt weer niet op als Jordan belt.

Allison wil 'A' terug sms'en met de vraag of het Sara is, maar dan komt Elliot en stopt ze met haar bericht. Elliot wil niet dat Allison hem ontloopt omdat zij zich onnodig schuldig voelt. Elliot zegt dat hij wil trouwen met Allison

Spencer komt de woonkamer binnen en ziet haar moeder en Melissa. Veronica vertelt dat wanneer zij haar speech aan het opnemen was er een verhaal over Christine is gelekt die vernietigend was voor haar tegenstander. Het verhaal kan er voor zorgen dat Veronica's goodwill voor niets was. Melissa vertelt dat het verhaal over Yvonne en de beëindiging van een ongewenste zwangerschap ging, terwijl Christine, de moeder van Yvonne, anti-abortus is. Het team van Christine denkt dat het dossier gelekt is vanuit Veronica's kantoor. Er is een onderzoek gestart en Melissa vraagt aan Spencer of zij een idee heeft wie het verhaal gepubliceerd heeft.

Emily belt met Hanna en loopt naar het restaurant waaruit Charlotte is gebeld de avond van de moord. Ze vertelt dat Damian haar vertelde dat Melissa al terug was voordat Charlotte vrijgelaten werd, Emily zegt dat Melissa degene kan zijn geweest die Charlotte heeft gebeld. Het restaurant lijkt gesloten en Emily hangt op, de telefoonverbinding is daar slecht. Uit het niets komt een auto die bijna Emily aanrijdt. Emily moet zich verstoppen voor de auto omdat die op haar af blijft rijden.

Aria trouwt haar ouders, Hanna is ook aanwezig. Ook Liam komt uiteindelijk opdagen.

Emily probeert Hanna te bellen, maar dat lukt niet en uiteindelijk valt haar telefoon en rijdt de auto er overheen. Emily klimt het dak van het restaurant op en daar ligt het onderdeel van de koffer die overeenkomt met het moordwapen.

Spencer en Caleb hebben het over de persoon die het verhaal over Yvonne gelekt kan hebben. Spencer denkt aan Mona, maar Caleb weet zeker dat zij het niet gedaan heeft. Veronica komt binnen en is boos omdat Christine, haar politieke tegenstander, een expert heeft ingehuurd om de bron te achterhalen van het verhaal over Yvonne. Het blijkt dat die bron teruggaat naar het IP-adres van Spencer haar laptop. Spencer heeft heel de dag de laptop niet gebruikt en begrijpt niet hoe dit gebeurd zou kunnen zijn. Veronica gelooft Spencer niet en denkt dat Caleb het systeem van Christine heeft gehackt en zo aan de informatie over Yvonne is gekomen en aan het medische dossier van Veronica. Caleb zegt dat hij het gedaan heeft. Spencer begrijpt niet waarom Caleb dat zegt, omdat het niet waar is. Veronica ontslaat Caleb als campagnemedewerker en zegt Caleb dat het verstandig is als hij vertrekt uit hun huis.

Emily wordt nog steeds aangevallen door de auto waardoor ze het onderdeel van de koffer laat vallen. De persoon in de auto neemt het onderdeel van de koffer mee.

Aria verontschuldigt zich ten opzichte van Liam voor het feit dat ze niet alles heeft verteld over haar verleden met Ezra. Liam wil weten waarom Aria het verzwegen. Aria denkt dat ze nog niet helemaal eerlijk tegen haar zelf was, omdat het redelijk verwarrend was. Aria laat weten dat zij kiest voor Liam.

Hanna komt thuis en belt Jordan terug en zegt hem dat ze eindelijk een trouwdatum heeft voor hun bruiloft, 17 mei.

Caleb gaat weg en zegt Spencer dat dit de waarheid is die Veronica nodig heeft om te winnen. Spencer wilt niet dat Caleb weggaat en de zondebok speelt. Caleb belooft er achter te komen wie daadwerkelijk het verhaal over Yvonne heeft gepubliceerd. Caleb zegt dat Spencer er achter moet komen wat Melissa deed tijdens de avond van de moord op Charlotte.

Emily komt terug bij Hanna en verteld wat er is gebeurd. Hanna denkt dat Sara Emily heeft aangevallen, maar volgens Emily was het niet Sara. Volgens Emily wilde de persoon die haar aanviel dat de moord niet wordt opgelost, terwijl Sara dat wel wil. Emily denkt dat er nu meer dan 1 persoon achter haarzelf, Hanna, Spencer en Aria aanzitten.

Elliot en Allison bellen bij Aria aan. Elliot en Allison willen trouwen en vragen Aria of zij hen wil trouwen. Aria is niet overtuigd.

Een onbekend persoon is een bruidstaart aan het proeven.

Verhaallijnen

- Emily, Hanna, Spencer en Aria proberen nog meer te weten te komen over Sara. Sara blijkt weg te zijn gegaan uit het Radley en de geheime doorgang in haar hotelkamer is verdwenen.
- Allison is nog niet overtuigd dat Sara achter de sms'jes zit.
- Caleb heeft het medische dossier vernietigd, zodat het campagne team van Christine het niet kan gebruiken tegen Veronica.
- Emily is bang dat Sara of de persoon die voor de storing in de kliniek heeft gezorgd iets met haar eicellen gaat doen.
- Melissa wordt nu verdacht van de moord op Charlotte, omdat haar koffer een onderdeel mist dat lijkt op het moordwapen. Daarnaast liegt Melissa over wanneer ze terug in Rosewood is gekomen en blijkt dat Melissa de avond van de moord op Charlotte wel in Rosewood was.
- Aria weet niet hoe ze Ezra moet vertellen dat zij zijn hoofdstukken heeft geschreven en naar haar baas heeft gestuurd. Liam vindt dat Aria Ezra juist heeft geholpen. Ezra wil niet dat Aria het haar baas vertelt, omdat Aria die hoofdstukken

heeft geschreven om Ezra te beschermen. Ezra wil graag Aria's hoofdstukken lezen.

- Hanna regelt de kleding van Ella's bruiloft en een aantal andere dingen. Hanna heeft over haar eigen bruiloft nauwelijks nagedacht. Uiteindelijk besluit ze wel dat ze een datum heeft voor haar bruiloft en belt Jordan.
- Emily komt in contact met een student, maar hij blijkt een journalist die Melissa en Spencer ook al heeft lastiggevallen.
- Spencer vertelt haar moeder dat ze weet dat haar moeder kanker heeft, maar vertelt niet hoe ze aan die informatie komt.
- Aria trouwt haar ouders, terwijl haar broer Mike niet naar de bruiloft komt. Mike heeft zijn vader nog niet vergeven voor het feit dat Byron de reden was dat Ella en Byron uit elkaar gingen.
- Ook Allison krijgt nu sms'jes van 'A'
- Aria probeert Hanna te beschermen door haar vriendinnen niet uit te nodigen voor de bruiloft van Byron en Ella. Hanna zegt dat ze het oké vindt dat Spencer en Caleb een relatie hebben.
- Allison voelt zich schuldig ten opzichte van Charlotte, omdat Charlotte verdrietig was nadat Allison vertelde over de relatie tussen haar en Elliot. Allison denkt dat Charlotte zich verraden voelde door Allison, maar Elliot denkt dat Charlotte zich alleen door hem verraden voelde.
- Veronica vertelt in een speech de kiezers eindelijk over haar ziekte.
- Liam komt er achter dat Aria een relatie heeft gehad met Ezra. Hij wil Aria daarna niet spreken, maar uiteindelijk komt Liam toch naar de bruiloft van Aria's ouders en komt het goed tussen Liam en Aria.
- Er is een verhaal over Yvonne gepubliceerd die slecht is voor de reputatie van Christine. Spencer en Caleb worden beschuldigd van het publiceren van het verhaal en Caleb speelt de zondebok zodat Veronica nog een kans heeft de verkiezing te winnen. Caleb wordt door Veronica ontslagen en moet weg uit hun huis.
- Emily wordt aangevallen door iemand die niet wil dat de moord op Charlotte wordt opgelost. Emily vindt het mogelijke moordwapen maar door de aanval raakt Emily dit kwijt aan de persoon die haar aanvalt. Het lijkt alsof Emily en haar vriendinnen nu door twee personen achterna gezeten worden.
- Allison en Elliot willen trouwen en vragen Aria om hen te trouwen.

Datum: 01-03-2016

Aflevering: 18 seizoen 6 "Burn this"

Duur: 41 minuten en 59 seconden

Hanna vindt het vreemd dat Allison en Elliot zijn getrouwd, omdat Hanna Elliot nauwelijks kent. Aria zegt dat Allison en Elliot elkaar al jaren kenden. Aria zegt dat het vreemd lijkt, maar dat Allison en Elliot gelukkig waren. Emily denkt dat Allison gewoon wanhopig verlangt naar familie, omdat Allison al haar geliefden kwijt is. Hanna vindt het misschien wel slim, omdat Allison en Elliot geen feestje hoeven te geven zoals Hanna zelf. Zij heeft geen zin in het vrijgezellenfeest, omdat zijzelf, Emily, Spencer en Aria nu door twee mensen worden opgejaagd. Emily gelooft niet dat Spencers ouders geloven dat Caleb het verhaal over Yvonne heeft gelekt. Aria vindt het maar goed dat Spencers ouders dat geloven, omdat als Spencers ouders wisten van de nieuwe 'A' waren ze meteen naar de politie gegaan. Hanna zegt dat A hen gewaarschuwd heeft dat de politie er niet bij gehaald mag worden. Emily zegt dat Spencer het aan Toby kan vertellen, zodat hij er wat aan kan doen. Hanna zegt dat het geen goed idee is, omdat als Toby het weet de politie een klopjacht gaat uitvoeren. Als Aria, Hanna en Emily de foto's van de bruiloft bekijken blijkt 'A' foto's te hebben gemaakt waarin A met briefjes aangeeft dat de meiden de moordenaar moeten afleveren voor de verkiezingen anders verliezen Emily, Hanna, Spencer, Aria en Allison.

Theme song

Spencer en haar vader, Peter, bespreken de consequenties van het verhaal over Yvonne. Peter vertelt dat journalisten er achter zijn gekomen dat de sociale media adviseur die het verhaal gelekt heeft het vriendje is van de dochter van verkiezingskandidaat. Peter wil dat Spencer een officiële verklaring geeft waarin Spencer afstand neemt van Caleb. Toby blijkt al wel een statement te hebben gegeven in de media waarin hij Yvonne steunt en de politieke activiteiten van Veronica's campagneteam afkeurt. Peter snapt niet waarom Spencer Caleb beschermt. Spencer krijgt de foto's binnen die Aria op haar camera heeft gevonden met de bedreigingen van 'A'. Melissa blijkt naar Londen te zijn.

Spencer heeft een flashback naar haar studententijd waarin zij huilend met Toby op haar studentenkamer zit.

Ashley is bezig met het voorbereiden voor Hanna's bruiloftsfeestje. Hanna wil het feest cancelen. Ashley kan het niet afzeggen, omdat het de volgende dag al is. Allison kan niet komen en Ashley zegt dat Hanna Mona dan misschien kan uitnodigen. Hanna zegt dat zij en haar vriendinnen nu alleen maar tegelijkertijd in Rosewood zijn vanwege een moordonderzoek, wat dus niet echt een reden voor een feestje is. Ashley vindt het feest juist een goede afleiding.

Aria en Ezra bespreken Liam. Aria vraagt Ezra wat hij wil dat zij doet met het boek, maar Ezra heeft al gebeld met Aria's baas, Jillian. Ezra heeft Jillian overtuigd dat Aria coauteur moet worden en Ezra vraagt of Aria dit goed vindt.

Emily en Hanna bespreken via de telefoon het feit dat Melissa weg is en dat zij haar niet meer kunnen confronteren met haar leugen. Emily hoort een geluid dat lijkt op de auto die haar aanviel.

Caleb probeert een kamer te regelen in het Radley, maar het hotel is vol. Ashley wil hem helpen en geeft aan dat Caleb bij haar thuis mag logeren. Caleb bedankt Ashley maar gaat iets anders bedenken.

Emily hoort het geluid van de auto weer, maar Ezra zegt dat hij het geluid vaker hoort en het geluid ook vervelend vindt. Hij zegt dat het iets is wat je in de uitlaat van een auto kan doen.

Spencer probeert Melissa te bereiken. Toby komt bij haar langs en vraagt naar Caleb. Toby is kwaad, omdat Caleb Yvonne kent en niet begrijpt waarom Caleb dit Yvonne aandoet. Spencer probeert het uit te leggen, maar kan niet alles vertellen. Toby geloofde niet dat Caleb verantwoordelijk was voor het lekken van het verhaal over Yvonne, omdat hij en Caleb vrienden waren en omdat Caleb bevriend is met Yvonne. Spencer wil dat Caleb Toby de waarheid vertelt over 'A', maar Caleb doet dit niet. Toby slaat Caleb.

Emily helpt Hanna het appartement versieren. Emily wil naar de garage om te bewijzen dat de auto die haar aanviel van Melissa is. Zodra ze dat weet gaat Emily naar de politie. Ashley vertelt Hanna dat zij Caleb tegenkwam en dat hij zijn baan kwijt is, Ashley vraagt of Hanna weet wat er gebeurd is. Hanna zegt van niet. Hanna vindt het erg dat Ashley Caleb een kamer heeft aangeboden bij haar thuis. Hanna zegt dat haar moeder Caleb leuker vindt dan Jordan, maar Ashley vindt dit belachelijk.

Spencer probeert Caleb zijn wond te verzorgen en zegt dat Caleb gewoon de waarheid had moeten vertellen aan Toby. Caleb zegt dat dit niet kan. Spencer had het de politie willen vertellen als ze zeker wist dat Sara was, maar Sara is verdwenen en dus kan zij er niet achter komen of Sara echt achter die sms'jes zit. Daarnaast weet Spencer niet meer of Sara erachter zit. Caleb zegt dat hij liever wil dat Toby hem nu haat dan dat Toby Caleb later de schuld geeft voor wat 'A' wellicht nog gaat aanrichten.

Aria vertelt Liam over het co-auteurschap en Liam is onder de indruk.

Mona is boos op Spencer vanwege het lekken van het verhaal van Yvonne en haar abortus. Spencer zegt dat zij en Caleb er niets mee te maken hadden en beschuldigt Mona. Mona wordt kwaad, want vanwege het lek is ook ontdekt dat Mona het medische dossier van Veronica heeft doorgegeven aan Spencer en is Mona ontslagen. Mona is

boos op Spencer, omdat Spencer haar eigenlijk moet bedanken in plaats van beschuldigen.

Ezra en Aria bespreken de hoofdstukken. Aria vraagt Ezra waarom hij wil dat zij samen het boek schrijven. Ezra zegt dat het verhaal gaat om Nicole, zij is verdwenen en kan dus niets zeggen en Aria geeft Nicole weer een stem. Aria heeft Nicole niet gekend, en daarom hoeft Aria niet te proberen zich aan de realiteit te houden. Inspecteur Tanner staat bij Aria voor de deur. Een getuige heeft iemand gezien bij het restaurant waarvan iemand Charlotte heeft gebeld de avond van de moord. Aria lijkt op de beschrijving van die getuige. Aria moet op het politiebureau in een rij staan zodat de getuige kan zeggen wie hij/zij bij het restaurant heeft gezien.

Emily is bij een garage en vraagt of er recentelijk een grijze Suburban is binnen gebracht. De medewerker zegt dat hij Emily niet kan helpen.

Aria gaat weg uit het politiebureau en kijkt in de bosjes of ze ziet wie de getuige is, maar ze kan de persoon niet goed zien.

Emily ziet een grijze auto staan in de garage die beschadigd is, maar de medewerker ziet dat zij nog binnen is. Hij vertelt niet of de auto is uitgeleend of niet. Emily laat een foto van Melissa zien en vraagt of dit degene is die de auto heeft langsgebracht. De medewerker geeft geen antwoord.

Aria gaat terug het politiebureau binnen en vraagt of de getuige Sara was. Aria zegt dat Tanner Sara had moeten ondervragen. Aria ziet een map met de getuigenverklaring liggen en gooit koffie over andere papieren heen zodat ze de getuigenverklaring beter kan bekijken. Er staat iets bij over een brunette met roze dobbelstenen aan haar sleutels. Aria is boos op Tanner, omdat de politie haar niet serieus neemt. Helemaal omdat Tanner degene was die Emily, Hanna, Spencer en Aria uit het huis heeft gehaald waar zij door Charlotte waren opgesloten.

Peter is boos op Spencer, omdat Caleb toch bij hun in huis was ondanks Peters verzoek aan Spencer afstand te nemen van Caleb. Peter vindt dat Caleb zijn daden laten zien dat hij niet dezelfde familiewaarden deelt als Spencers familie. Spencer is boos dat haar vader dat durft te zeggen terwijl Peter Melissa, die iemand heeft vermoord, beschermd en naar het buitenland stuurt. Peter zegt dat Melissa niemand heeft vermoord, maar dat Melissa werd gechanteerd. Melissa kreeg voor de hoorzitting van Charlotte bedreigingen waarin stond dat iemand een video had van Melissa waarop zij de moord op Bethany bekend. Melissa moest geld afgeven en dan zou het voorbij zijn, maar toen werd Charlotte vermoord. Melissa was bang en is gevlucht. Peter was ook bang en heeft daarom gezegd dat Melissa niet naar de politie moest gaan.

Spencer vertelt over de chantage van Melissa aan Aria, Hanna en Emily. Aria gelooft niet dat Melissa werd gechanteerd. Emily denkt dat dit nog een reden is waarom

Melissa Charlotte dood wilde. Spencer gelooft dit niet en denkt dat de persoon die hen sms'jes stuurt dezelfde persoon is die Melissa chanteerde. Hanna denkt ook niet dat Melissa de auto, waarmee Emily is aangevallen, heeft gehoord.

Mona komt langs om Hanna een cadeau te geven, een boek over een droombruiloft die Mona en Hanna vroeger hebben gemaakt. Ashley nodigt Mona uit binnen te komen. Ashley heeft een spel bedacht waarbij Hanna's vriendinnen vragen moeten beantwoorden over de bruid en bruidegom, maar Emily, Spencer en Aria weten geen enkel antwoord. Niemand is dus goed op de hoogte van de relatie tussen Hanna en Jordan. Emily, Spencer en Aria begrijpen niet waarom Mona er is. Hanna probeert de airco aan te zetten met het tabletsysteem, maar het systeem werkt niet goed en opeens staat er hele harde muziek op. Daarnaast ontstaat er een steekvlam bij de openhaard waar Aria net staat, hierdoor heeft Aria tweedegraads brandwonden en wordt opgenomen in het ziekenhuis. Emily en Spencer begrijpen niet hoe het heeft kunnen gebeuren, maar Spencer denkt dat Mona er iets mee te maken heeft.

Wanneer Spencer een bericht krijgt van Toby voor een afspraak heeft Spencer weer een flashback naar een gebeurtenis in haar studententijd. Spencer blijkt namelijk een zwangerschapstest te hebben gedaan. Als Spencer weer terug is in de realiteit liegt zij tegen Emily over haar afspraak met Toby en zegt dat ze naar haar vader moet terwijl Spencer eigenlijk met Toby heeft afgesproken.

Spencer ziet Toby en denkt weer terug aan het moment van haar zwangerschapstest. In die flashback hebben Toby en Spencer ruzie over wat ze gaan doen als Spencer zwanger is. Spencer wil geen baby, vanwege haar studie en het feit dat Toby niet in dezelfde staat woont. Toby denkt dat ze er wel uit kunnen komen. Toby en Spencer krijgen ruzie over hun toekomst samen. Terug in de realiteit vertelt Spencer Toby dat Caleb het verhaal over Yvonne niet heeft gelekt, maar dat hij de schuld op zich neemt omdat er een nieuwe 'A' is die het leven van Spencer en de andere meiden tot een hel probeert te maken. Spencer vertelt ook dat 'A' denkt dat zij weten wie de moordenaar van Charlotte is. Spencer zegt dat Caleb het Toby niet wilde vertellen, omdat hij Toby niet in gevaar wilde brengen. Toby is blij dat Spencer het verteld heeft. Spencer wilde niet dat Toby zou denken dat zij Yvonne zou veroordelen voor haar abortus helemaal niet nadat zij en Toby bijna een zelfde soort keuze hadden moeten maken. Toby vertelt dat het goed met Yvonne gaat en dat zij zich sterk houdt. Spencer krijgt weer een sms van 'A' waarin staat dat 'A' verantwoordelijk is voor de steekvlam waarbij Aria gewon raakte.

Ezra komt langs bij Aria in het ziekenhuis en heeft leesmateriaal gevonden om Aria af te leiden. Aria wilt Ezra bijna vertellen wie verantwoordelijk is voor haar ongeluk, maar bedenkt zich en geeft zichzelf de schuld.

Hanna biedt haar excuses aan, aan haar moeder en geeft toe dat zij zelf de persoon is die Jordan heeft buitengesloten. Ashley vraagt waarom Hanna Mona heeft buitengesloten, en waarom Emily, Spencer en Aria zo reageerden toen Mona binnenkwam. Hanna geeft geen duidelijk antwoord.

Aria zegt dat ze Ezra trots wil maken met het boek. Liam komt binnen en vertelt dat Jillian het boek heeft goedgekeurd. Ezra gaat weg uit het ziekenhuis.

Spencer spreekt de voicemail van Yvonne in om haar spijt te betuigen en geeft aan dat zij er is voor Yvonne als zij zou willen praten.

Mona en Emily ruimen de spullen van het feest op. Mona zegt dat al haar goede bedoelingen er altijd uit zien als iets slechts. Emily ziet dat Mona roze dobbelstenen als sleutelhanger heeft en vraagt Mona of zij de persoon is die Charlotte heeft gebeld vanuit het restaurant. Emily wil dat Mona met haar meerijdt en haar vragen beantwoord.

De grijze auto wordt opgepoetst door de garagemedewerker, onder de auto zit een envelop met geld.

Verhaallijnen

- Allison en Elliot zijn getrouwd. Hanna en Emily vinden dit nogal snel.
- Hanna heeft geen zin in haar vrijgezellenfeest die haar moeder voor haar heeft georganiseerd. Mona komt ongevroegd langs en 'A' zorgt voor een storing waardoor het systeem in het appartement waar het feest plaatsvind op hol slaat en er een steekvlam ontstaat waardoor Aria in het ziekenhuis komt te liggen. Tijdens het feest blijkt dat niemand Jordan echt goed kent.
- Hanna heeft ruzie met haar moeder over Jordan en dat Ashley geen moeite heeft gedaan om hem te leren kennen. Na het vrijgezellenfeest geeft Hanna toe dat zij de persoon is die Jordan heeft buitengesloten, omdat niemand echt veel van hem of hun relatie weet.
- Emily, Hanna, Spencer en Aria zijn er van overtuigd dat niet alleen 'A' achter hen aan zit, maar dat er nog iemand achter hen aan zit die wil dat de moordenaar van Charlotte niet wordt gevonden.
- Emily, Hanna, Spencer en Aria willen de politie er buiten laten, omdat 'A' dit niet wil.
- 'A' blijft bedreigingen sturen. De meiden moeten voor de verkiezingen die moordenaar aan 'A' uitleveren. Spencer twijfelt of Sara 'A' is en denkt dat Melissa door de zelfde persoon werd bedreigd als zij nu.
- De pers is er achter gekomen dat 'Caleb' het verhaal over Yvonne heeft gelekt en dat Caleb het vriendje is van Spencer. Peter wil dat Spencer afstand neemt van

Caleb omdat die relatie Veronica's politieke campagne kan schaden. Spencer wil dit niet.

- Caleb wil niet vertellen dat hij niet degene is die het verhaal over Yvonne heeft gelekt, omdat zij anders moeten de situatie met 'A' moeten uitleggen. Toby slaat Caleb, omdat hij zo kwaad is dat Caleb verantwoordelijk zou zijn voor het lekken van het verhaal over Yvonne en haar abortus. Spencer vertelt Toby uiteindelijk wel dat Caleb het niet heeft gedaan en dat zij weer worden bedreigd door 'A'. Caleb wilde dit niet vertellen, omdat hij Toby niet in gevaar wilde brengen.
- De meiden verdenken Melissa nog steeds, maar Melissa is naar Londen vertrokken. Volgens Peter heeft Melissa Charlotte niet vermoord, maar werd Melissa bedreigd en heeft ze daarom gelogen over wanneer ze terug is gekomen in Rosewood. Niet iedereen gelooft dit verhaal.
- Ezra vraagt Aria of zij coauteur wil worden voor zijn boek. Jillian is hier mee akkoord. Aria vraagt zich af waarom Ezra dit wil en Ezra zegt dat hij dit wilt omdat Aria de vrouwelijke stem kan zijn omdat Nicole waar het verhaal op is gebaseerd er niet meer is.
- Emily gaat op onderzoek uit van wie de grijze auto is die haar probeerde aan te vallen. Ze gaat naar een garage waar een medewerker haar niet wil helpen. Hij zegt alleen dat Melissa die auto niet heeft gebracht. De man haalt wel geld onder de auto vandaan.
- Ashley biedt Caleb een logeerplek in haar huis aan. Wanneer zij dit aan Hanna vertelt wordt Hanna boos.
- Spencer komt Mona tegen die is ontslagen, omdat zij het medische dossier van Veronica aan Spencer heeft doorgegeven. Hier zijn ze achter gekomen door het onderzoek naar wie het verhaal over de abortus van Yvonne heeft gelekt. Mona voelt zich verraden door Spencer.
- Aria wordt opgeroepen door de politie, omdat zij voldoet aan een getuigenverklaring waarin iemand een brunette met roze sleutelhanger heeft gezien bij het restaurant van waaruit Charlotte is gebeld. Aria mag weer gaan maar ziet in het politierapport wat de getuige heeft gezien. Later ziet Emily dat Mona een sleutelhanger heeft die voldoet aan de getuigenverklaring en confronteert Mona hiermee. Aria denkt dat Sara die getuigenverklaring heeft afgelegd en zegt tegen de politie dat ze Sara moeten ondervragen.
- Spencer blijkt in haar studententijd, toen zij een relatie had met Toby, een zwangerschapstest te hebben gedaan. Tijdens het wachten op de uitslag van de zwangerschapstest krijgt ze ruzie met Toby over hun toekomstplannen en hoe zij

de toekomst samen zien. Spencer wil daarom aan Yvonne laten weten dat zij Yvonne niet veroordeelt voor haar besluit abortus te plegen.

- Als Aria in het ziekenhuis ligt is Ezra er als eerste bij om haar bij te staan. Als Liam komt gaat hij weg. Aria wil Ezra bijna vertellen over 'A'.
- Ashley begrijpt niet waarom Hanna zo afstandelijk is naar Mona, Hanna vertelt haar niet waarom.

Datum: 08-03-2016

Aflevering: 19 seizoen 6 "Did you miss me"

Duur: 38 minuten en 12 seconden

Mona vertelt Emily dat zij degene is die Charlotte heeft gebeld vanuit het restaurant. Mona wilde met Charlotte afspreken bij dat restaurant, maar Charlotte kwam niet opdagen en dus belde Mona Charlotte. Emily vraagt of Mona de persoon was in de grijze auto die Emily probeerde aan te vallen, maar Mona werkte die avond nog bij het campagne team van Christine. Mona wilde met Charlotte afspreken om er achter te komen wat Charlotte wilde gaan doen met al haar vrijheid. Volgens Mona wist Charlotte namelijk alles over Emily, Hanna, Spencer, Aria en Mona zelf. Emily vraagt wat Mona had gedaan als Charlotte wel was komen opdagen, Mona zegt dat dit niet uitmaakt omdat ze Charlotte nooit heeft gesproken. Mona vraagt Emily wat zij zou hebben gedaan als zij Charlotte had gebeld en Charlotte was komen opdagen. Emily antwoordt niet en Emily en Mona schrikken van een geluid.

Theme song

Emily vertelt aan Spencer en Aria wat Mona haar heeft verteld. Emily vindt dat Mona eigenlijk heeft toegegeven dat zij bereid was Charlotte te vermoorden. Maar Charlotte is nooit komen opdagen en dus heeft Mona Charlotte niet vermoord. Spencer vraagt zich af of ze dus niet schuldig is omdat het slachtoffer niet kwam opdagen. Aria wil inspecteur Tanner vertellen dat Mona de brunette is die Charlotte heeft gebeld vanuit het restaurant en dus niet Aria. Aria hoopt zo van de verdachtenlijst te worden afgehaald. Spencer wil dat Mona denkt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria Mona geloven. Op deze manier denkt Spencer dat dat Mona hen meer informatie kan geven.

Hanna belt met Jordan dat zij wat langer in Rosewood wil blijven en dat ook Tanner wil dat zij Emily, Spencer en Aria in Rosewood blijven. Jordan probeert Hanna over te halen naar New York te komen. Lucas vraagt of hij ook naar Hanna's bruiloft mag komen en dat hij had verwacht dat hij Jordan ondertussen wel een keer zou ontmoeten. Volgens Hanna houdt Jordan niet van kleine stadjes en is Jordan daarom weer terug naar New York. Hanna geeft Lucas een cadeau omdat zij in zijn appartement mocht logeren. Lucas heeft het systeem van het appartement gecheckt, maar snapt niet waar de storting

door is ontstaan. Lucas gaat panden bezoeken in Rosewood om zijn geld te investeren en om iets terug te doen voor de stad waar hij is opgegroeid.

Elliot en Allison zijn in een Bed& Breakfast. Allison valt van de trap en belandt in het ziekenhuis met een hersenschudding. Allison snapt niet dat zij in het ziekenhuis moet blijven, omdat Elliot een arts is en voor haar kan zorgen. De eigenaar van de B&B gaat de loper en de leuning controleren om te kijken hoe Allison heeft kunnen vallen. Allison vraagt zich af of er altijd iets naars moet gebeuren wanneer zij gelukkig is. Elliot gelooft niet dat het zo werkt. Allison zegt dat zij soms gelooft dat zij wordt gestraft voor het feit dat zij nog leeft.

Emily, Hanna, Spencer en Aria geloven niet dat Allison een ongeluk heeft gehad, maar dat 'A' er iets mee te maken heeft. De meiden maken zich zorgen, omdat het nog maar 3 dagen is tot de verkiezingen en zij dan met de moordenaar moeten komen. Hanna wil bij Allison langsgaan. Spencer zegt dat Allison het best tot de verkiezingen uit Rosewood moet blijven. Daarnaast vindt Spencer dat ze Mona in de gaten moeten houden, maar Hanna weet zeker dat Mona Charlotte niet heeft vermoord. Aria zegt dat Mona Charlotte vermoord zou kunnen hebben, omdat ze waarschijnlijk een beter motief heeft dan wie dan ook. Emily weet niet of Mona Charlotte vermoord heeft maar weet wel dat Mona niet alles heeft verteld.

Jillian wil met Ezra en Aria uiteten, omdat Jillian de auteurs wil ontmoeten. Ezra is niet tevreden met een deel van het boek, terwijl Aria het wel mooi vindt.

Hanna is bij Allison op bezoek in het ziekenhuis en vraagt wat er gebeurd is. Allison vertelt wat er gebeurd is en vertelt dat ze volgende dag weer terug naar Rosewood gaat, omdat Elliot is opgeroepen voor zijn werk. Hanna vindt het niet fijn dat Allison alleen is in Rosewood. Elliot komt binnen met nieuwe bloemen. Hanna ziet een kaart bij een van de bloemen en opent de kaart. In die kaart staan plaatjes van de gezichten van Hanna, Emily, Spencer, Aria en Allison. Door de gezichten van Aria, Allison en Emily staat een kruis, zij zijn namelijk al gewond geraakt en bij Emily zijn haar eicellen vernietigt. Hanna neemt de kaart stiekem mee.

Emily videochat met Spencer om te laten zien dat Mona iets bespreekt met de chauffeur van Sara. Spencer en Emily gaan naar de plek waar de chauffeur naar toe is gereden, omdat Emily en Spencer de situatie niet vertrouwen. De chauffeur komt uit het gemeentehuis met een koker in zijn hand.

Elliot bedankt Hanna voor haar bezoek en Hanna vraagt Elliot of het ziekenhuis oké is, Elliot zegt van wel. Elliot zegt dat hij begint te begrijpen hoe loyaal Hanna is naar Allison en hoe goed Hanna, Emily, Spencer, Aria en Allison allemaal op elkaar letten.

Emily en Spencer doen net alsof zij met hun auto tegen de auto van de chauffeur van Sara zijn gereden om zo te kunnen bekijken wat er in de koker zit. Er blijkt een

vergunning voor het Radley in te zitten en een kaartje voor een kamer in het Radley. Spencer gaat ook naar het gemeentehuis om een kopie te regelen van de plattegrond die in de koker zat, terwijl Emily de chauffeur gaat volgen.

Aria is een deel van het boek aan het lezen waarin Ezra de avond beschrijft waarin hij Nicole voor het laatst ziet. Het blijkt dat Ezra boos is weggegaan en Ezra weet niet of hij die werkelijkheid in het boek moet zetten of dat hij er een romantische laatste avond van moet maken. Ezra vraagt daarom aan Aria of het boek moet vertellen hoe het zou moeten zijn of zoals het echt is gegaan. Aria vindt dat ze het verhaal op de manier moeten vertellen die voor het verhaal het beste is.

Emily ziet dat de chauffeur de koker afgeeft aan Sara, Sara rijdt vervolgens weg in een auto.

Hanna gaat naar Caleb met het kaartje met de vijf gezichten. Hanna heeft het nog niemand vertelt behalve Caleb, omdat Hanna denkt dat Caleb de enige is die haar kan helpen. Hanna wil 'A' uitdagen door hem/haar de moordenaar te geven.

Hanna loopt binnen en ziet Caleb en Hanna staan. Spencer vertelt dat Sara weer terug is in het Radley onder een valse naam. Hanna vertelt Spencer dat zij Sara vermoord heeft. Spencer gelooft het, maar het is niet waar. Spencer begrijpt het niet en Caleb legt uit dat Hanna weet hoe ze de bedreigingen van 'A' moeten stoppen.

Ezra en Aria zijn uiteten met Jillian die zegt dat zij eigenlijk van Aria een topredacteur wilde maken, maar dat Aria nu dus een schrijfster is. Jillian vraagt zich af hoe het proces tussen Aria en Ezra verloopt en wil binnenkort een conceptversie zien van het boek.

Emily vindt Hanna's plan, waarbij Hanna bekend Charlotte te hebben vermoord, niet goed. Emily vraagt zich af wat Hanna gaat doen als zij van 'A' naar Tanner moet gaan om ook aan de politie de moord te bekennen. Caleb denkt niet dat 'A' wil dat Hanna naar de politie gaat, maar dat 'A' gewoon wraak wil. Caleb en Hanna hebben het plan al uitgedacht en Spencer is al lang blij dat iemand anders een plan heeft, want zij kan niets bedenken. Spencer zegt Emily dat ze Caleb en Hanna wel moeten steunen met hun plan, omdat Caleb en Hanna het plan anders op eigen houtje gaan uitvoeren. Hanna zegt dat dit klopt en pakt Caleb zijn hand, Spencer kijkt alsof zij dit vervelend vindt. Caleb denkt wel dat Toby bij het plan betrokken moet worden. Emily vraagt Spencer of Hanna wel alle risico's ziet van haar plan en of Spencer Hanna en Caleb samen het plan laat uitvoeren. Spencer kijkt niet blij maar zegt van wel. Spencer vraagt geïrriteerd aan Emily wat ze dan moet doen, zich tussen Caleb en Hanna wringen op de bank?

Jillian zegt dat Aria direct met het bureau moet werken wat betreft het boek en dat Aria niet meer met Liam hoeft te werken. Jillian denkt dat het beter voor het boek en alle betrokkenen is als Liam wat afstand neemt. Jillian weet dat Liam en Aria een relatie

hebben en Jillian wil dat Aria alles in perspectief houdt tot het boek af is en dat ze daarna alles mag doen met wie ze maar wil.

Emily belt Aria en zegt dat Aria Ezra moet vertellen over 'A'. Spencer kijkt niet blij als Emily zegt dat Hanna en Caleb samen zijn vertrokken.

Spencer heeft een flashback naar de tijd waarin ze door Europa reisde en Caleb bij haar was. Caleb verteld over een afbeelding die hij meenam uit een van zijn pleeggezinnen en die hij sindsdien altijd meeneemt. Spencer bedankt Caleb voor wat hij heeft gedaan tijdens hun reis.

Caleb en Hanna zijn bij Lucas zijn appartement. Lucas en Caleb spreken af een keer te lunchen en Caleb gaat weer weg. Lucas laat zien welke fabriek hij heeft gekocht en laat Hanna fantaseren wat zij met het pand zou doen. Lucas biedt aan het idee van Hanna te financieren. Volgens Lucas is het een goede manier om een voet in Rosewood te houden en uit te zoeken wat Hanna heeft achtergelaten. Hanna kan het aanbod niet aannemen, maar Lucas probeert Hanna over te halen en zegt dat hij Hanna eindelijk iets kan bieden wat niemand anders kan. Lucas en Hanna besluiten het er laten nog eens ver te hebben.

Allison ligt te slapen in het ziekenhuis als haar moeder bij haar bed staat. Allison denkt dat zij droomt of dat zij hallucineert van de medicijnen of de hersenschudding, want haar moeder is dood. 'Allisons moeder' zegt dat alles goed zal komen en dat Elliot nu voor Allison zal zorgen.

Mona heeft een gesprek met Sara. Mona vraagt hoe het gaat het en Sara zegt dat iedereen zijn eigen manier heeft om te overleven. Mona vindt het een wonder dat iedereen nog functioneert na alles wat er is gebeurd. Mona zegt dat Sara Hanna, Emily, Spencer, Aria en Allison met rust moet laten, maar Sara wil eerst hebben wat ze verdient. Mona waarschuwt Sara, want wat Charlotte Sara heeft laten doen zal niemand Sara kwalijk nemen maar wat Sara nu doet, doet zij helemaal alleen. Sara heeft medelijden met Mona, omdat Hanna, Emily, Spencer, Aria en Allison Mona nooit meer zullen vertrouwen omdat zij te lang spelletjes met hun heeft gespeeld. Mona zegt dat ze geen spelletjes meer speelt.

Ezra en Aria bespreken het gesprek met Jillian en Ezra vraagt wat Jillian wilde van Aria toen zij haar apart nam en Aria vertelt dat zij moet communiceren via het kantoor en niet via Liam. Ezra begrijpt niet waarom Aria Ezra nog steeds niet heeft aangekeken na het gesprek met Jillian. Aria vertelt Ezra dat er weer een 'A' is die hen bedreigt, maar dat Hanna, Emily, Spencer en Aria er iets aan gaan doen.

Elliot is weer bij Allison en vertelt Allison dat ze de volgende dag naar huis mag en dat hij zijn werk gaat afzeggen, maar Allison wilt dat Elliot gewoon naar zijn werk gaat. Allison vertelt niet dat zij haar moeder heeft gezien in haar droom.

Hanna en Caleb vertellen Ezra en Aria hun plan. Aria vraagt of Hanna het zeker weet. Caleb zegt dat hij en Hanna het plan hoe dan ook gaan uitvoeren en dat de rest moet beslissen of zij mee willen helpen of niet. Spencer zegt dat niemand in de kamer Caleb en Hanna het plan alleen laten uitvoeren. Vervolgens stuurt Hanna 'A' een sms waarin zij zegt dat 'A' haar vrienden met rust moet laten en dat zij Charlotte vermoord heeft.

Iemand die het verkiezingsfilmpje van Veronica bekijkt op een laptop krijgt de sms van Hanna binnen.

Verhaallijnen

- Mona blijkt de Brunette te zijn die Charlotte op de avond van de moord heeft gebeld vanuit een restaurant. Mona wilde Charlotte spreken om te vragen wat Charlotte met haar vrijheid ging doen, maar Charlotte kwam nooit opdagen. Mona weet niet wat ze gedaan had als Charlotte wel was komen opdagen. Emily en de andere meiden weten niet helemaal of Mona de waarheid spreekt, maar weten wel dat Mona in ieder geval niet alles heeft verteld. Emily, Spencer en Aria willen Mona laten geloven dat zij haar verhaal geloven, maar in werkelijkheid vertrouwen zij Mona niet helemaal en blijven ze Mona in de gaten houden. Hanna gelooft niet dat Mona Charlotte heeft kunnen vermoorden. Maar Aria is daar niet zo zeker van, omdat zij vindt dat Mona misschien wel meer dan wie dan ook een motief heeft.
- Hanna vertelt Jordan dat ze nog langer in Rosewood blijft vanwege het moordonderzoek en omdat zij haar vriendinnen niet wil achterlaten.
- Lucas moet van zijn accountants zijn geld ergens in investeren en dus is Lucas in Rosewood op zoek naar panden. Zo kan hij zijn geld in een pand investeren, houdt hij de accountants tevreden en kan hij iets goeds doen voor Rosewood. Lucas stelt voor dat Hanna het pand gebruikt voor een eigen bedrijf, maar Hanna vindt het aanbod te groot en zegt dat ze er over na zal denken. Volgens Lucas is het een goede manier om ook nog iets in Rosewood te hebben en een manier voor Hanna om uit te zoeken wat ze in Rosewood heeft achtergelaten. Lucas zegt dat dit het enige is wat hij Hanna kan geven dat iemand anders niet kan geven.
- Allison valt van de trap in de Bed& Breakfast waar zij en Elliot verblijven na hun bruiloft. Elliot zegt dat het een ongeluk is, maar Allison heeft eerst het gevoel dat er altijd iets slechts moet gebeuren als zij gelukkig is. En Allison denkt dat zij gestraft wordt voor het feit dat zij nog leeft. Uiteindelijk komt Hanna erachter dat 'A' iets te maken heeft met Allison's val, maar Hanna en de rest houden dit verborgen voor Allison. Emily, Hanna, Aria en Spencer zijn bang wie 'A' hierna zal aanvallen.
- Jillian, Aria's baas, neemt Aria en Ezra uiteten. Uiteindelijk wil Jillian Aria en Ezra voornamelijk vertellen dat zij zo snel mogelijk een conceptversie wil van het boek.

Later wil Jillian Aria alleen spreken om haar te vertellen dat Aria direct met het kantoor contact moet opnemen i.p.v. met Liam. Jillian wil dat Liam afstand houdt en weet dat Aria en Liam een relatie hebben. Ze wil niet dat iets of iemand het schrijfproces van Aria en Ezra zal verstoren.

- Verkiezingsavond. Spencer, Aria, Emily en Hanna willen dat Allison de avond van de verkiezingen niet in Rosewood is, omdat zij dan gevaar loopt. 'A' wil namelijk voor die avond de moordenaar hebben en wordt al ongeduldig. Allison zegt tegen Hanna dat Elliot moet werken en dat ze alleen thuis is die avond.
- Emily ziet dat Mona contact heeft met Sara's chauffeur en even later haalt die chauffeur iets op bij het gemeentehuis van Rosewood, de koker geeft hij later door aan Sara. Emily en Spencer komen erachter dat er een plattegrond van het Radley en een sleutel van een kamer in de koker zitten. Emily en Spencer weten niet wat Mona deed met die chauffeur. Sara verblijft weer in het Radley onder een valse naam.
- Ezra vond dat hij het hoofdstuk waarin hij afscheid neemt van Nicole niet goed had geschreven. Ezra laat Aria uiteindelijk lezen hoe dat afscheid werkelijk ging. Ezra is namelijk boos weggegaan, omdat Nicole niet met hem mee wilde. Ezra vraagt Aria of zij het werkelijke verhaal moeten schrijven of dat zij een romantisch verhaal moeten verzinnen. Aria vindt dat ze het verhaal moeten schrijven dat het best in het boek past.
- Hanna heeft een plan bedacht om 'A' te stoppen en gaat als eerst naar Caleb met dit plan. Caleb wil Hanna helpen en ze vertellen uiteindelijk ook Spencer, Aria, Ezra en Emily over het plan. Hanna wil 'A' bekennen dat zij Charlotte heeft vermoord, zodat 'A' verder geen schade aan kan richten. Spencer vindt het niet heel fijn dat Hanna en Caleb dit plan samen gaan uitvoeren, maar als niemand mee zou helpen voeren Hanna en Caleb samen het plan uit. Ze besluiten dat ook Toby ingelicht moet worden.
- Emily is bang dat 'A' Hanna gaat dwingen om haar bekentenis ook af te leggen bij de politie, maar Caleb gelooft dit niet en denkt dat 'A' geen gerechtigheid wil maar wraak.
- Aria vertelt Ezra dat er een nieuwe 'A' is en wordt betrokken bij Hanna's plan.
- Spencer heeft een flashback naar haar verblijf in Madrid, waar zij Caleb tegenkwam die haar veel dingen liet zien. Spencer was hem daar erg dankbaar voor.
- Allison ziet haar moeder, maar denkt dat zij droomt of dat ze hallucineert van de medicijnen of haar hersenschudding, want haar moeder is dood. Haar moeder

zegt dat zij blij is dat Allison nu met Elliot is en dat Elliot Allison zal beschermen. Allison vertelt Elliot dat ze een droom had, maar vertelt niet dat ze haar moeder daar zag.

- Mona heeft een gesprek met Sara waarin zij Sara probeert over te halen Emily, Hanna, Spencer en Aria met rust te laten. Maar Sara wil Emily, Hanna, Spencer en Aria niet met rust laten totdat ze heeft gekregen wat zij verdient. Mona zegt dat Sara nu nog kan stoppen, want wat Charlotte Sara liet doen zal niemand Sara kwalijk nemen maar wat Sara nu doet, doet zij helemaal alleen. Sara heeft medelijden met Mona, want volgens Sara gaan Emily, Hanna, Spencer en Aria Mona nooit vertrouwen door de spelletjes die Mona met hen heeft gespeeld in het verleden.

Datum: 15-03-2016

Aflevering: 20 seizoen 6 "Hush, Hush, Sweet little liars"

Duur: 41 minuten en 29 seconden

Emily, Hanna, Spencer, Aria, Caleb en Ezra wachten op een bericht van 'A' nu Hanna aan 'A' heeft bekend dat zij Charlotte vermoord heeft. Aria heeft Allison aan de telefoon die vertelt dat ze de volgende dag naar Rosewood komt en dat Elliot naar Chicago gaat voor een congres. Emily vindt dat Allison niet alleen mag zijn en Ezra vindt dat niemand alleen zou mogen zijn. Hanna krijgt een sms terug van 'A' waarin staat dat als Hanna liegt 'A' niet alleen Hanna maar ook Emily, Spencer, Aria en Allison zal vermoorden. Spencer vraagt Hanna nogmaals of Hanna zeker weet dat zij het plan wil doorzetten. Maar Hanna is bang dat als ze het plan niet doorzet 'A' de volgende keer niet alleen iemand verwond, zoals hij/zij deed bij Aria en Allison, maar ook nog iemand vermoord. Spencer zegt dat Hanna nog onder het plan uit kan, maar Hanna zegt dat zij Caleb vertrouwt. Spencer zegt ook dat zij Caleb vertrouwt, Aria en Emily wisselen een blik uit. Hanna sms't 'A' terug dat Hanna echt de moordenaar is van Charlotte en dat zij de politie zal bellen, maar zoals Hanna en de rest al hadden voorspeld wil 'A' niet dat de politie er bij betrokken wordt. Hanna zegt 'A' dat zij nog een dag nodig heeft, waarop 'A' antwoord dat deze dag Hanna's laatste dag zal worden. Iedereen kijkt bezorgd.

Theme song

Allison is thuis met Elliot en ligt op de bank. Elliot zegt dat Allison en Charlotte beide heel sterk zijn. Allison mist Charlotte nog elke dag en Elliot voelt zich verantwoordelijk. Maar Allison vindt dat onzin, omdat Elliot er voor gezorgd heeft dat Charlotte weer beter werd en dat zij en Jason, haar broer, mede door de hulp van Elliot tijd met Charlotte hebben kunnen doorbrengen. Jason werkt bij Carissimi en Elliot vindt dit een mooi eerbetoon aan

Charlotte, Charlotte zou volgens Elliot heel trots zijn geweest dat mensen met dat geld geholpen worden. Allison staat er op dat Elliot naar het congres gaat.

Spencer laat Toby de kaart van het Radley zien en legt uit waar Sara's kamer en geheime uitgang is. Toby en Spencer hebben het over de Franse taal, Spencer heeft Toby namelijk bijles gegeven op de middelbare school. Op die manier hebben zij elkaar beter leren kennen. Spencer denkt dat Sara op zoek is naar iets, omdat Sara weer is ingecheckt in het Radley en specifiek gevraagd heeft voor een kamer op de begane grond, recht boven de oude kelder van Radley. Spencer hoopt dat wat het ook is dat zij daarmee kunnen bewijzen dat Sara de nieuwe 'A' is.

Emily komt het appartement binnen waar Caleb foto's aan het bekijken is van de plek waar Hanna naar toe gaat en vertelt dat Hanna naar het Radley is om te doen alsof ze afscheid neemt van haar moeder. Emily heeft onderdelen gehaald voor het elektrische hek dat Caleb om de motelkamer gaat bouwen. Het hek zal 'A' niet vermoorden, maar wel plat leggen. Hanna komt binnen en zegt dat Emily gewoon toe kan geven dat als Sara achter de sms'jes van 'A' zit dat zij wel meer verdient dan een paar volt.

Toby en Spencer bespreken de verdere plannen. Toby denkt dat Sara niet weet dat er een archiefruimte is in de oude kelder van het Radley, maar op de plattegrond staat geen zichtbare deur om daar binnen te komen. Toby en Spencer denken dat Charlotte er misschien een geheime kamer van heeft gemaakt. Toby zegt dat hij Spencer niet alleen naar het Radley laat gaan. Maar omdat zij er tijdens de verkiezingsavond naar toe moeten wilt Spencer niet dat Toby meegaat. Toby zegt dat het de enige mogelijkheid is om de doorgang te maken zonder dat iemand het geluid opvalt. Spencer wil niet dat het misgaat tussen Toby en Yvonne, omdat hij niet bij de verkiezingsuitslag kan zijn.

Aria en Ezra zijn verder aan het schrijven, maar Ezra is emotioneel omdat hij het laatste hoofdstuk heeft afgerond. Ezra zegt voor het eerst hardop dat hij Nicole nooit meer zal zien. Hij kon zichzelf niet laten geloven dat Nicole echt dood is. Aria probeert Ezra te troosten. Ezra bedankt Aria voor haar hulp bij het afmaken van het boek.

Allison ligt op de bank te slapen en hoort een muziekje en loopt naar haar kamer. Als zij zich omdraait ziet ze haar moeder maar met een gehavend gezicht en schrikt. Als Allison zich weer omdraait is haar moeder weg. Vervolgens gaat de telefoon en zegt een stem 'heb je mij gemist?', Allison laat de telefoon vallen.

Emily is bij Allison en Allison vertelt over de droom waarin haar moeder verscheen. Emily zegt dat zij ook zo'n soort droom heeft gehad toen haar vader overleed. Allison vraagt Emily of zij denkt dat zij echt haar vader heeft gezien. Emily wil dat graag geloven, maar denkt eerder dat het zo echt voelde omdat zij zo graag wilde dat haar vader er was. Emily zegt dat de pijnstillers er voor gezorgd kunnen hebben dat Allison dacht dat zij haar moeder die dag zag. Allison zegt dat ze het vervelend vindt dat Emily op haar moet

passen, maar dat ze ook blij is dat Emily er is. Iemand kijkt vanuit het raam naar Allison en Emily.

Toby helpt Yvonne bij het gereedmaken van de ruimte waarin Christine haar eventuele overwinningfeestje zal houden. Toby vertelt Yvonne dat hij na het sluiten van de stembureaus de volgende dag iets moet doen, maar vertelt niet wat hij moet doen. Toby vertelt dat hij iets voor een vriend moet doen, Yvonne gaat er vanuit dat Toby Spencer moet helpen.

Mona komt het huis van Spencer binnenlopen en begroet Spencer, maar Spencer denkt dat Mona gek is geworden dat zij er is. Mona zegt dat, omdat zij en Spencer beide ex-Radley patiënten zijn, zij had gedacht dat het woord 'gek' ook bij Spencer gevoeliger lag. Mona wil Veronica helpen, omdat Mona zelf op haar zal stemmen en wil dat Veronica de verkiezing wint. Mona legt uit dat zij niet meer de vijand is en Spencer geeft Mona een telefoon zodat ze kiezers kan bellen.

Toby zegt dat hij de enige is die Spencer kan helpen, maar dat het ingewikkeld is en dat hij niet kan vertellen waarmee hij Spencer gaat helpen. Yvonne vindt het raar dat Toby niet kan zeggen wat Spencer nodig heeft. Toby zegt dat hij niet tegen haar wil liegen dus dat Yvonne dat niet nog eens moet vragen. Yvonne is boos en zegt dat zij niet een vrouw wil worden die zegt 'kies mij, niet haar' en loopt weg.

Caleb en Hanna zijn bij het motel waar zij met 'A' hebben afgesproken en Caleb legt uit dat het hek om het hele gebouw staat en dat hij klaar is voor 'A'. Caleb vraagt Hanna of zij al een beslissing heeft genomen wat betreft Lucas' zijn aanbod, Hanna weet het nog niet en zegt dat zij het ook met Jordan moet bespreken. Caleb heeft ook een camera en lampen opgehangen, zodat als 'A' er achter komt dat hij/zij er wordt ingeluisd, Caleb die persoon wel op camera heeft.

Allison ligt in bed en Emily en Aria zijn in de woonkamer. Aria belt met Hanna en bedankt haar voor wat zij gaat doen en zegt dat Hanna veel dapperder is dan zij. Emily heeft het boek gelezen en vindt het geweldig en vraagt zich af waarom Liam het niet goed zou vinden. Aria is bang dat haar hoofdstukken iets te oprecht zijn omdat zij uiteindelijk heeft geschreven vanuit het gevoel dat zij had voor Ezra. Aria is alleen bang dat Liam zal denken dat die hoofdstukken zijn geschreven vanuit de gevoelens die Aria nu heeft en dat dit hem pijn zal doen.

Allison ziet een man naast haar liggen en schrikt omdat het niet Elliot is maar inspecteur Wilden die een paar jaar geleden is overleden. Aria en Emily horen Allison schreeuwen en rennen naar haar toe. Allison vertelt wat zij heeft gezien, maar Emily zegt dat er niemand in huis is en Aria probeert Allison te kalmeren door te zeggen dat het een nachtmerrie was. Emily gaat Elliot bellen en Allison vraagt zich af wat er met haar aan de hand is.

Spencer en Caleb hebben het over het plan. Spencer trekt een jurk aan en Caleb maakt een grapje dat als Spencer vanavond met Toby naar de kelder gaat Toby als eerst van die ladder af moet. Spencers vader klopt en wil naar binnen komen, maar Spencer zegt dat zij zich nog moet aankleden. Caleb neemt snel afscheid en gaat via de achterdeur weg. Spencer zegt Caleb dat zij van hem houdt.

Allison is met Elliot aan het bellen als Emily even weg is. Elliot zegt dat Allison tegen zichzelf moet zeggen dat het maar een droom is als zij weer mensen ziet die eigenlijk al zijn overleden. Volgens Elliot ziet Allison die overleden personen door een misplaatst schuldgevoel. Elliot komt die avond naar huis. Allison ziet weer haar moeder en Wilden, maar als zij zich omdraait is haar moeder weg. Allison zegt dat Wilden weg moet en dat zijn dood niet haar schuld is.

Toby probeert Yvonne te bellen, maar die neemt niet op. Toby zegt dat hij het goed zal maken.

Aria komt Ezra's appartement binnen als hij aan de telefoon is met Jillian. Aria denkt dat Jillian haar hoofdstukken heeft afgekeurd en die van Ezra geweldig vond. Ezra probeert tot Aria door te dringen dat Jillian het hele boek geweldig vindt. Ezra zegt dat er een heel marketingcircus gepland staat voor hun boek en dat de verkoop van hun boek heel groot zal worden aangepakt. Ezra en Aria gaan met elkaar naar bed.

Caleb en Hanna gaan het oude en verlaten motel binnen. Hanna krijgt een flashback naar een ruzie tussen haar en Caleb. Hanna en Caleb hadden ruzie, omdat Hanna niet mee kon met Caleb naar Europa vanwege haar werk. Caleb is boos, omdat Hanna al heel veel dingen heeft afgezegd vanwege haar werk. Hanna gaat weg en Caleb zegt dat als Hanna vertrekt hij er niet zal zijn als zij weer terugkomt. Hanna denkt dat zij er wel uitkomen en vertrekt. Terug in de realiteit belooft Caleb Hanna dat zij veilig is in het motel en maakt alle ramen dicht.

Emily is weer in het huis van Allison en zoekt Allison. Elliot wil bellen met Allison, maar Allison is er niet en dus pakt Emily de telefoon.

Spencer is op het verkiezingsfeestje van Veronica, maar de uitslagen zijn nog niet bekend. Peter proost met Veronica en Spencer op de campagne van Veronica en is trots op haar en Spencer wat de uitslag ook zal zijn. Veronica bedankt Spencer ook. Spencer wordt gebeld door Emily die zegt dat ze Allison nog steeds niet kan vinden. Spencer kan niet mee zoeken, omdat Hanna's plan in werking is.

Allison loopt naar de kerk.

Aria en Ezra zijn bij Hanna en Caleb in het motel. Als Aria en Ezra naar buiten zijn zegt Caleb dat hij Hanna dapper vindt. Hanna zegt dat iemand het lokaas moest zijn, maar Caleb zegt dat zij dat niet had hoeven zijn. Caleb is er van overtuigd dat Sara niet naar binnen kan komen, Hanna vraagt of Caleb dat zeker weet. Caleb vraagt Hanna of hij

haar ooit teleurgesteld heeft waarop Hanna antwoord met nee. Hanna zegt dat zij Caleb wel teleurgesteld heeft. Hanna begint over de avond waarin zij ruzie hadden en uit elkaar gingen. Hanna vertelt Caleb dat er iets is wat hij niet weet van die avond. Uit de flashback die volgt blijkt dat Hanna Caleb probeert te bellen, maar als hij niet opneemt stapt Hanna alsnog uit de taxi en rent terug naar huis. Hanna loopt naar binnen en zegt dat het haar spijt, maar Caleb is weg en heeft al zijn spullen, behalve zijn telefoon, meegenomen. Terug in de realiteit zegt Hanna dat als zij misschien iets eerder was teruggekomen of nooit weg was gegaan dat alles nu anders had kunnen zijn. Hanna zegt dat ze nooit gestopt is te houden van Caleb. Caleb en Hanna zoenen en als Aria en Ezra de motelkamer binnenkomen stoppen zij abrupt.

Spencer en Toby zijn binnen in het Radley en vinden de plek waar de doorgang moet zijn.

Aria vraagt Hanna of zij zeker weet dat zij dit wil doen. Hanna weet het zeker. Hanna sms't 'A' waar zij zit en dat zij alleen is.

Emily vindt Allison in de kerk. Allison zegt dat zij wist dat haar moeder en Wilden haar niet zouden volgen naar de kerk. Daarnaast vindt Allison dat zij het verdient om achtervolgt te worden door geesten en dat dit haar straf is. Allison denkt dat haar moeder en Wilden zijn teruggekomen om haar te halen en mee te nemen naar de hel. Emily probeert Allison er van te overtuigen dat het hallucinaties zijn. Allison zegt dat zij hulp nodig heeft, omdat zij niet meer kan zeggen wat echt of niet echt is.

Spencer en Toby horen iemand aankomen, Toby pakt zijn wapen en Spencer schrikt dat Toby zijn wapen bij zich heeft. Het blijkt Mona te zijn, die wil weten waar Toby en Spencer naar op zoek zijn. Spencer hoopt daar zo achter te komen. Toby, Spencer en Mona komen inderdaad een oude dossierkamer binnen waar nog een dossier ligt. Het is het inschrijfformulier van Mary Drake die 25 jaar geleden een patiënt was in het Radley en een kind kreeg, genaamd Charles, die is geadopteerd door Jessica en Kenneth Dilaurentis (de ouders van Allison). Mona denkt dat Allison's ouders niet wilde dat iemand wist dat Charlotte geadopteerd was. Spencer vraagt zich af waarom Charlotte zo veel moeite deed om dit dossier te verbergen, maar Toby zegt dat Charlotte dat misschien niet heeft gedaan. Mona denkt dat de biologische moeder van Charlotte het dossier heeft verborgen.

Iemand houdt Ezra, Aria, Caleb en Hanna in de gaten terwijl Hanna binnen is en Ezra, Aria en Caleb buiten zijn. Caleb ziet op zijn tablet dat er iemand aankomt en hij gaat met Aria en Ezra die kant op. Er blijkt niemand te zijn en ze gaan snel terug naar Hanna, maar die antwoordt niet. Hanna blijkt weg te zijn, maar dat is onmogelijk omdat de hele motelkamer was dichtgetimmerd.

Emily gaat met Allison mee die zich laat opnemen in een psychiatrische inrichting. Allison moet een formulier ondertekenen waarin staat dat zij, ondanks haar vrijwillige opname, niet zelf mag besluiten weg te gaan uit de inrichting. Emily wil nog met Allison praten voordat zij die verklaring ondertekent omdat Emily wil weten of Allison zich echt wil laten opnemen. Maar Allison is er zeker van dat zij hulp nodig heeft. Ook heeft Allison gezien dat Charlotte beter is geworden in een zelfde soort inrichting. Allison bedankt Emily en ondertekent het formulier.

Veronica heeft de verkiezingen gewonnen en Peter introduceert haar als de nieuwe senator. Spencer, Mona en Toby zijn ook op het feestje. Toby feliciteert Spencer en Spencer bedankt Toby voor zijn hulp die avond. Spencer wordt gebeld door Aria en rent weg.

In de motelkamer zit een gat in de grond en Caleb voelt zich schuldig dat hij de vloer niet heeft gecheckt. Ezra probeert Caleb te kalmeren, omdat niemand aan de vloer zou hebben gedacht. Maar Caleb is kwaad en zegt dat 'A' daar wel aan denkt. Toby, Spencer en Mona komen binnen. Caleb is boos dat Mona er ook is. Wanneer ze videobeelden bekijken blijkt er iemand te zijn gefilmd.

In Allison's huis loopt 'Wilden' die eigenlijk Elliot is met een masker van Wilden zijn gezicht. Allison's 'moeder' blijkt Mary Drake te zijn en ook zij is in Allison's huis. Elliot zegt dat hij gebeld is door het ziekenhuis dat Allison aan het rusten is. Doordat Allison het formulier van de inrichting heeft getekend heeft Elliot nu 51% van Carissimi in handen. Mary zegt dat Elliot de enige man is waar haar dochter, Charlotte, van heeft gehouden. Mary zegt dat Elliot heeft bewezen alles over te hebben voor Charlotte door met haar niet, Allison, te trouwen. Mary zegt dat ze nu eindelijk datgene terug hebben wat van haar had moeten zijn. En dat is volgens haar wat Charlotte had gewild.

Caleb, Ezra, Aria, Spencer, Emily en Mona bekijken de videobeelden terug. Aria, Spencer en Emily krijgen een sms waarin zij worden bedankt voor Hanna en dat zij nu vrijuit gaan, het bericht is ondertekent met A.D.

In de kerk wordt Hanna's lichaam door iemand weggesleept.

Verhaallijnen

- Hanna wil haar plan om 'A' te stoppen doorzetten ondanks dat zij in dit plan als lokaas wordt gebruikt. Ze vertrouwt compleet op Caleb en denkt dat het plan zal werken. Een verlaten motel is waar Hanna gaat zitten en waar 'A' naar toe moet komen. Caleb heeft de motelkamer dichtgemaakt en om het gebouw heen is een elektronisch hek geplaatst. Ook zijn er camera's en lampen geplaatst om 'A' eventueel te filmen. Spencer en Toby zullen ondertussen in het Radley op zoek gaan naar iets waar Sara ook naar op zoek is. Mona gaat Spencer en Toby helpen

en zij vinden een dossier. Ondertussen is 'A' Caleb, Aria en Ezra te slim af. Hanna is verdwenen en 'A' heeft haar meegenomen en het lijkt alsof zij dood is.

- Spencer, Toby en Mona vinden een dossier waaruit blijkt dat Jessica, Allisons moeder, een tweelingzus heeft genaamd Mary Drake. Charlotte, die geboren is als Charles, is geadopteerd door Jessica en Kenneth, Allisons ouders. Mary Drake was namelijk een patiënt in het Radley en is daar bevallen van Charlotte. Jessica en Kenneth hebben altijd achtergehouden dat Charlotte geadopteerd is. Spencer, Toby en Mona denken dat het dossier waar dit allemaal instaat door Mary zelf is verstopt.
- Mary Drake en Elliot werken samen om wraak te nemen op de moordenaar van Charlotte en om er voor te zorgen dat Elliot aandelen krijgt in Carissimi. Elliot blijkt een relatie te hebben gehad met Charlotte en is voor het plan van hem en Mary getrouwd met Allison niet omdat hij van Allison houdt. Mary denkt dat zij nu eindelijk hebben gekregen wat zij verdienen en dat Charlotte daar blij mee zou zijn geweest.
- Spencer vindt het lastig om te zien dat Hanna en Caleb samenwerken aan het plan om 'A' te stoppen.
- 'A' zegt dat hij/zij iedereen zal vermoorden als Hanna liegt over het vermoorden van Charlotte. Ook wil 'A' zoals de Caleb, Hanna en de rest hadden verwacht dat er geen politie bij wordt betrokken.
- Allison denkt dat zij gek is geworden, omdat ze haar dode moeder ziet en hoort. Ze ziet zelfs detective Wilden die ook dood is. Allison vertelt wat zij heeft gezien aan Emily, Aria en Elliot maar die zeggen dat Allison waarschijnlijk nachtmerries had en proberen haar te kalmeren. Allison heeft het gevoel alsof zij het feit dat zij gek lijkt te worden heeft verdient en dat het haar schuld is dat Wilden en haar moeder dood zijn. Uiteindelijk blijkt dat Allison niet haar moeder steeds ziet, maar dat het Mary Drake is, haar moeders tweelingzus. Wilden blijkt eigenlijk Elliot te zijn met een masker. Mary en Elliot waren er op uit om Allison te laten opnemen in de psychiatrische inrichting waar Charlotte ook verbleef. Hun plan is gelukt, want Allison laat zich vrijwillig opnemen, omdat zij denkt dat zij hulp nodig heeft. Elliot heeft hierdoor een aandeel in Carissimi. Allison kan niet zelf bepalen wanneer zij de inrichting weer verlaat, dit mogen alleen de artsen bepalen.
- Jason, Allisons broer, blijkt te werken voor Carissimi. Volgens Elliot zou Charlotte hier trots op zijn omdat Carissimi geld gebruikt om mensen te helpen.

- Elliot voelt zich schuldig voor wat er met Charlotte is gebeurd, maar Allison vindt juist dat Elliot Charlotte heeft geholpen beter te worden en dat hij dus nooit schuldig is.
- Spencer heeft Toby verteld van Hanna's plan en zij bereiden samen hun deel van het plan voor. Spencer en Toby moeten naar een geheime ruimte in het Radley. Zij denken dat daar iets ligt waar ook Sara naar op zoek is, als zij het eerder kunnen vinden dan Sara kunnen zij hier misschien mee bewijzen dat Sara de nieuwe 'A' is. Spencer wil dat Toby het plan voorbereid en dat zij alleen het Radley binnengaat tijdens de verkiezingsavond. Toby wil met haar mee, ondanks het feit dat hij hierdoor het feest van Christine, moet missen. Hij krijgt ruzie met Yvonne, omdat hij niet kan vertellen waarom hij er niet bij kan zijn maar Yvonne weet dat Toby Spencer gaat helpen. Yvonne loopt uiteindelijk boos weg.
- Aria is bang dat Liam denkt dat de hoofdstukken die zij heeft geschreven komen uit het gevoel dat Aria nu heeft voor Ezra. Aria zegt tegen Emily dat zij de hoofdstukken juist heeft geschreven vanuit de gevoelens die zij had voor Ezra, maar dat Liam het lezen van het boek toch pijnlijk zal vinden.
- Ezra heeft het laatste hoofdstuk van het boek geschreven als hij beseft dat hij Nicole nooit meer zal terugzien. Hij vertelt dit Aria en geeft aan dat dit de eerste keer is dat hij hardop durft te zeggen dat Nicole dood is. Ezra is blij dat Aria hem heeft gepusht het boek af te maken. Ezra krijgt uiteindelijk een telefoontje van Jillian die het boek helemaal geweldig vindt. Ezra en Aria zijn enorm blij en gaan uiteindelijk met elkaar naar bed.
- Mona stemt op Veronica en wil dat zij wint, daarom komt zij naar Spencer om het campagne team te helpen. Spencer laat Mona uiteindelijk telefoontjes plegen naar kiezers. In het Radley volgt Mona Spencer en Toby naar de geheime kamer in het Radley. Ook als Spencer en Toby naar het motel gaan waar Hanna is verdwenen gaat Mona achter hen aan.
- Veronica wint de verkiezingen en is daarom senator. Peter is trots op Veronica, maar net als Veronica ook op Spencer. Spencers ouders zeggen dat Spencer veel heeft opgegeven voor haar moeders verkiezing en bedanken haar hiervoor. Zij weten niet dat Caleb en Spencer nog bij elkaar zijn.
- Hanna heeft nog geen beslissing genomen over Lucas' aanbod.
- Hanna heeft een flashback naar de ruzie waardoor zij en Caleb uit elkaar gingen. Caleb is boos dat Hanna hun reis naar Europa gedeeltelijk moet afzeggen, omdat zij moet werken. Caleb zegt dat als Hanna naar haar werk gaat hij weg gaat, omdat hij er niet meer tegen kan. Hanna denkt dat het wel goed zal komen en gaat

weg. In de taxi bedenkt zij zich maar als zij thuiskomt is Caleb al weg met al zijn spullen behalve zijn telefoon. Hanna vertelt nu voor het eerst aan Caleb dat zij is teruggekomen en dat zij nooit gestopt is van hem te houden. Als zij dit vertelt zoent Caleb Hanna, totdat Aria en Ezra binnenkomen.

Bijlage C: Morele thematiek

In deze bijlage vindt u de morele thema's uit de afleveringen van *PLL*, inclusief de bijbehorende verhaallijnen.

Moreel thema leugens

Aflevering 15:

Hanna liegt tegen Jordan over waarom ze in Rosewood wil blijven. Ze zegt dat het voor haar werk is, maar eigenlijk heeft ze een sms van 'A' gekregen waarin staat dat Hanna de bewakingsvideo moet teruggeven aan 'A'.

Aflevering 16:

Jordan heeft in de gaten dat er iets aan de hand is met Hanna en denkt dat Hanna en de andere misschien paranoïde zijn geworden door de gebeurtenissen in het verleden. Hanna vertelt niet dat ze echt weer worden bedreigd.

Aflevering 15:

Emily heeft tegen haar moeder gelogen over de reden waarom ze naar Hanna gaat voor een paar dagen.

Aflevering 15:

Ashley vertelt Hanna niet waar de bewakingsvideo heeft gelaten of wat ze er mee heeft gedaan.

Aflevering 15/16:

Veronica heeft niet tegen haar dochter verteld dat ze weer ziek is. Spencer is hier via de telefoon van Yvonne achter gekomen. Spencer wist niet dat haar moeder nog ziek was. In eerste instantie wilt Spencer haar moeder niet vertellen dat ze weet dat haar moeder ziek is, omdat ze dan moet uitleggen hoe ze van haar moeders ziekte weet.

Aflevering 17:

Spencer vertelt haar moeder eindelijk dat zij weet dat haar moeder ziek is. Spencer vertelt niet hoe ze aan die informatie komt. Spencer waarschuwt haar moeder voor het feit dat het achterhouden van de ziekte slecht kan zijn voor haar politieke carrière. Veronica besluit een speech te geven op televisie waarin ze openheid geeft over haar ziekte.

Aflevering 16:

Omdat Ezra nergens te bekennen is en de uitgever waar Aria werkt vraagt om nieuwe hoofdstukken van Ezra's boek heeft aria een aantal hoofdstukken zelf geschreven. Dit verteld ze niet aan Liam, maar hij komt er wel achter. Liam vindt dat Aria verder moet schrijven en als Ezra terug komt moet bekijken hoe ze het gaan oplossen. De vraag is hoe Ezra er op zal reageren.

Aflevering 17:

Aria vertelt Ezra dat zij al een aantal hoofdstukken van zijn boek heeft geschreven en opgestuurd. Ezra is niet boos, omdat Aria het heeft gedaan om hem te beschermen.

Aflevering 18:

Ezra heeft Jillian, de uitgever, overgehaald Aria als coauteur aan te stellen. Liam denkt niet dat Ezra dit zonder reden heeft gedaan. Volgens Ezra heeft het niks met zijn verleden met Aria te maken, maar wilde hij Nicole uit het boek een stem geven omdat zij is verdwenen en dus nooit zelf het verhaal kan vertellen.

Aflevering 16:

Ezra vertelt dat hij eerst boos was op Aria en daarom wegging. Maar dat hij later bedacht waarover hij allemaal had gelogen tegen haar en waar hij Aria allemaal in had meegenomen en dat die leugens altijd voor een goed doel waren dus dat hij begrijpt waarom Aria hem beschuldigde van de moord op Charlotte.

Aflevering 16:

Aria vertelt Liam niet dat Ezra haar ex is.

Aflevering 17:

Liam komt er achter dat Ezra een relatie heeft gehad met Aria en is boos. Na een tijdje vergeeft Liam Aria voor het verzwijgen van die relatie.

Aflevering 17:

Melissa liegt over wanneer zij is terugkwam in Rosewood. Melissa zegt dat dit was na de moord op Charlotte, maar het blijkt dat Melissa al eerder in Rosewood was en dus Charlotte kan hebben vermoord.

Aflevering 18:

Melissa blijkt de avond van de moord op Charlotte wel in Rosewood te zijn geweest. Maar Melissa en haar ouders hebben hier niets over gezegd, omdat Melissa bedreigd werd en die avond ergens geld achter moest laten. Toen bleek dat Charlotte vermoord was durfden ze niet meer te zeggen dat Melissa die avond in Rosewood was.

Aflevering 17:

Caleb neemt de schuld op zich voor het publiceren van een verhaal over Yvonne. Dit verhaal over een abortus die Yvonne heeft laten plegen is niet alleen pijnlijk voor haarzelf maar ook schadelijk voor de campagne van Christine. Spencer en Caleb weten niet wie dat verhaal echt heeft gepubliceerd, maar uit onderzoek blijkt dat het vanaf de laptop van Spencer is verstuurd. Spencer wil haar moeder de waarheid zeggen, maar Caleb wil dat niet om zo Veronica een kans te geven de verkiezingen nog te winnen.

Aflevering 18:

Aria gooit expres koffie over documenten van de politie zodat zij een beter zicht kan krijgen op de getuigenverklaring waarvoor Aria naar het politiebureau moest komen.

Aflevering 18:

Aria wil na haar ongeluk Ezra bijna vertellen over 'A', maar doet het uiteindelijk niet.

Aflevering 19:

Aria vertelt Ezra over de nieuwe 'A' nadat Emily haar gebeld heeft en gezegd heeft dat Ezra het moet weten.

Aflevering 18:

Hanna vertelt niet aan haar moeder waarom zij en de andere meiden zo afstandelijk zijn ten opzichte van Mona.

Aflevering 18:

Spencer heeft afgesproken met Toby, maar als zij daarom weg moet bij het feestje van Hanna liegt ze hierover tegen Emily en zegt dat zij naar haar vader moet.

Aflevering 19:

Hanna vertelt Allison niet dat haar ongeluk is veroorzaakt door 'A', om zo Allison te beschermen.

Aflevering 19:

Spencer en Emily doen alsof ze tijdens het parkeren tegen de auto van Sara's chauffeur zijn gereden om er zo achter te komen wat er in de koker zit die Sara's chauffeur heeft opgehaald bij het gemeentehuis van Rosewood.

Aflevering 20:

Peter is trots op Veronica voor wat zij allemaal heeft gedaan tijdens haar verkiezingscampagne, maar hij en Veronica zijn ook trots op Spencer voor wat zij heeft gedaan en heeft moeten opgeven. Spencers ouders weten niet dat zij nog steeds een relatie heeft met Caleb.

Aflevering 19/20:

Hanna sms't 'A' dat zij Charlotte vermoord heeft, dit is niet waar maar Hanna en Caleb denken dat zij op deze manier 'A' kunnen ontmaskeren en uiteindelijk kunnen laten oppakken.

Aflevering 20:

'A' dreigt naast Hanna ook Emily, Spencer, Aria en Allison te vermoorden als Hanna niet de waarheid spreekt.

Aflevering 20:

Toby wil niet liegen tegen Yvonne, maar hij probeert haar duidelijk te maken dat hij niet kan vertellen waarom hij Spencer moet helpen de avond van de verkiezingsuitslag. Yvonne is boos dat Toby niet vertelt waarmee hij Spencer gaat helpen en is boos om het feit dat hij Spencer gaat helpen.

Aflevering 20:

Jessica en Kenneth Dilaurentis hebben nooit verteld dat Charlotte geadopteerd was en dat Jessica's tweelingzus Mary de biologische moeder van Charlotte is.

Aflevering 20:

Elliot blijkt een motief te hebben gehad om met Allison te trouwen en blijkt over van alles te hebben gelogen. Zo had hij eigenlijk een relatie met Charlotte. Elliot en Mary hebben er voor gezorgd dat Allison dacht dat zij gek werd en nu in een inrichting zit. Hierdoor heeft Elliot Allison's aandelen van het bedrijf.

Aflevering 15:

Caleb vindt dat Emily, Hanna, Spencer en Aria de politie erbij moeten halen nu een nieuwe 'A' dreigende sms'jes verstuurt. Spencer vindt van niet.

Aflevering 16:

Emily, Aria en Spencer bespreken het idee om de politie in te lichten over Sara en de sms'jes.

Aflevering 18:

Emily, Aria en Hanna zijn blij dat Spencers ouders geloven dat Caleb het verhaal over Yvonne heeft gepubliceerd, want als Spencers ouders zouden weten van 'A' zouden zij naar de politie gaan. 'A' heeft hen gewaarschuwd dat er geen politie bijgehaald mag worden.

Aflevering 18:

Spencer vertelt uiteindelijk Toby over 'A', omdat zij niet wil dat Toby denkt dat Caleb achter het publiceren van het verhaal over Yvonne zit.

Aflevering 15:

Spencer neemt de telefoon van Yvonne mee als ze ziet dat Yvonne haar telefoon laat liggen na hun lunch. Ze hoopt er zo achter te komen wie die lunch heeft georganiseerd.

Aflevering 17:

Hanna heeft de sleutel van Ashley, haar moeder, gebruikt om de hotelkamer van Sara binnen te komen.

Aflevering 18:

Toby is kwaad op Caleb, omdat Toby denkt dat Caleb het verhaal over Yvonne heeft gepubliceerd. Toby is kwaad, omdat Caleb niet alleen een vriend van Yvonne was maar ook van hem en begrijpt niet dat Caleb dat verhaal heeft gepubliceerd. Spencer wil dat Toby de waarheid weet, maar Caleb wilt hem niet in gevaar brengen door hem over 'A' te vertellen.

Subthema: Leugens in de politiek

Aflevering 16:

Het campagne team van Christine heeft een medisch dossier van Veronica, de politieke tegenstander. De tegenpartij wil dit dossier lekker zodat kiezers zien dat Veronica niet geschikt is als kandidaat omdat Veronica ziek is en dit heeft verzwegen.

Aflevering 17:

Caleb heeft alsnog ingebroken in het systeem van Christines campagneteam en heeft het medische dossier van Veronica beschadigd, waardoor het niet meer tegen Veronica gebruikt kan worden.

Aflevering 16:

Mona heeft Yvonne verteld dat Yvonne haar telefoon tijdens de lunch met Spencer moest vergeten, om er achter te komen of Spencer te vertrouwen is. Mona zegt Spencer dat ze het eigenlijk heeft gedaan, omdat ze hoopte dat Spencer de telefoon mee zou nemen en achter het medische dossier van Veronica zou komen. Mona vindt het niet eerlijk van de tegenpartij dat zij dit medische dossier willen gebruiken tegen Veronica tijdens de verkiezingen. Spencer en Caleb weten niet of Mona de waarheid spreekt.

Aflevering 18:

Het campagneteam van Christine is tijdens het onderzoek naar wie het verhaal over Yvonne heeft gepubliceerd achter gekomen dat Mona het medische dossier van Veronica heeft doorgespeeld naar Spencer. Mona is hierdoor ontslagen en haar reputatie en carrière zijn hierdoor geschaad.

Aflevering 17:

Yvonne blijkt in haar studententijd een abortus te hebben gehad. Omdat haar moeder in haar politieke carrière duidelijk tegen abortus is, is het verhaal een schandaal. Spencer wordt beschuldigd het verhaal over Yvonne en haar abortus te hebben gelekt aan de media. Spencer wil uiteindelijk haar excuses aanbieden aan Yvonne, terwijl Spencer het verhaal niet heeft gelekt. Spencer wil niet dat Yvonne haar beslissing om abortus te plegen veroordeeld, omdat Spencer zelf in haar studententijd bijna dezelfde beslissing had moeten maken.

Aflevering 18:

Spencer moet in haar studententijd ook een zwangerschapstest doen, omdat zij denkt zwanger te zijn van Toby. Spencer wil, als ze zwanger is, de baby niet houden omdat ze nog bezig is met school en niet weet wat ze in de toekomst verder wil. Toby denkt juist dat zij er wel uit kunnen komen.

Moreel thema vriendschap

Aflevering 15:

Emily, Spencer, Hanna en Aria willen geen contact met Allison. Allison wil wel graag weer contact met Emily, Spencer, Hanna en Aria, maar wil zich niet opdringen. Uiteindelijk gaat Allison zelf langs bij Emily en gaat mee naar de kliniek waar Emily haar eicellen gaat doneren.

Aflevering 19:

Spencer, Aria en Emily geloven Mona genoeg, maar houden haar in de gaten omdat zij denken dat Mona nog niet alles heeft verteld. Hanna gelooft niet dat Mona iets met de moord op Charlotte te maken heeft.

Aflevering 18:

Mona komt langs bij Hanna's vrijgezellenfeest met een cadeau die zij en Hanna vroeger hebben gemaakt. Hanna, Aria, Emily en Spencer zijn niet blij dat Mona aanwezig is.

Aflevering 19:

Hanna gaat langs bij Allison in het ziekenhuis om te kijken hoe het met haar gaat.

Aflevering 19:

Hanna wil 'A' vertellen dat zij Charlotte heeft vermoord om zo een einde te maken aan de dreigementen en om er voor te zorgen dat er niet nog meer 'ongelukken' gebeuren.

Aflevering 19:

Hanna en Caleb zijn hoe dan ook van plan hun plan door te zetten, ook al zijn de anderen het er niet mee eens.

Aflevering 20:

Hanna is het lokaas in haar plan 'A' te ontmaskeren, maar Hanna zegt dat ze dit risico wil nemen omdat anders haar vriendinnen of zijzelf anders nog meer gevaar lopen. 'A' heeft al laten zien dat zij Allison en Aria in het ziekenhuis heeft gekregen en Hanna wil niet afwachten totdat iemand weer in het ziekenhuis belandt of erger.

Aflevering 20:

Hanna, Caleb, Ezra, Aria, Spencer, Emily en Toby werken allemaal mee aan het plan om 'A' te ontmaskeren. Ook vinden zij dat Allison niet alleen mag zijn en dus blijft Emily bij Allison als de rest het plan uitvoert.

Aflevering 20:

Spencer laat Mona, als Mona komt opdagen in haar huis, uiteindelijk toch meehelpen bij haar moeders campagne. Spencer vraagt of Mona komt helpen, omdat zij Veronica steunt of omdat ze niet wil dat Christine wint. Mona geeft niet direct antwoord, maar zegt dat zij al lang Spencers vijand niet meer is. Mona mag potentiële kiezers bellen om hen over te halen op Veronica te stemmen. Spencer houdt Mona wel in de gaten.

Aflevering 20:

Ondanks dat niemand Mona helemaal vertrouwt probeert Mona Spencer en Toby te helpen nadat Mona hen gevolgd heeft naar het Radley. Daarna volgt Mona Spencer en Toby naar het motel waar de rest is.

Aflevering 15:

Spencer gaat lunchen met Yvonne die de verloofde is van Toby, haar ex-vriend.

Aflevering 20:

Spencer wil niet dat Toby de avond van de verkiezingen meegaat naar de geheime ruimte in het Radley, omdat hij dan niet bij het feest van de moeder van Yvonne (Christine) kan zijn. Spencer wil het niet verpesten tussen Toby en Yvonne.

Aflevering 19:

Lucas biedt Hanna een pand aan waar zij een bedrijf zou kunnen starten. Lucas ziet het als iets wat alleen hij Hanna kan geven en niemand anders, maar Hanna twijfelt omdat ze het een te groot aanbod vindt.

Aflevering 20:

Caleb vraagt Hanna of ze al een besluit heeft genomen, maar dat heeft Hanna nog niet. Ze moet nog over veel dingen nadenken en het gaat niet alleen om haar.

Aflevering 19:

Sara zegt dat Hanna en de rest Mona nooit meer zullen vertrouwen door de spelletjes die Mona met hen heeft gespeeld. Volgens Sara zal Mona altijd alleen zijn.

Aflevering 19:

Mona vraagt Sara om Hanna, Aria, Emily en Spencer met rust te laten. Sara zegt dat ze dit niet zal doen voordat zij heeft gekregen wat zij verdient.

Bijlage D: Morele reflecties

- OK girls you aren't in hs anymore how abt you actually tell your parents the truth abt what's going on @PLLTVSeries #prettylittleliars
- Seriously, someone needs to slap these ladies out of the past! Still lying and super sleuthing! #PrettyLittleLiars <https://t.co/V7CJOVZhZx>
- Why do none of them tell people close to them what be going on? They're too grown for secrets ☐ #PrettyLittleLiars
- More lies. Urghhhhhh #PrettyLittleLiars
- I wish the girls would tell someone. Someone could help them. Haven't they learned that??? @PLLTVSeries #PrettyLittleLiars #PLLday #pllchat
- Why these bitches won't just tell the truth!! I'm getting angry ain't y'all suppose to be grown now #PLL
- I couldn't be friends with people that lie this much #PrettyLittleLiars #PLLChat
- Hanna should've lied to her fiancé_???? #PrettyLittleLiars
- Hannah shouldn't be lying to her fiancé #PLL
- Hanna you need to be completely honest with Jordan #PLL
- Lies are never good in a relationship, at least that is what I think #pll
- Hanna's fiancé is such a sweetheart. I just wish she was honest with him more often. #PrettyLittleLiars
- Hanna needs to tell him because it'll be bad if he finds out by someone else #PLL
- You'd really think Hanna would learn about hiding things from her significant other. #PrettyLittleLiars
- Hanna doing the something she did with Caleb. Always hiding stuff, she needs to be honest or she gonna lose Jordan ?? #PrettyLittleLiars #PLL
- Hanna should call the girls tell them she's okay and alive #PLL
- Why isn't Hanna telling Jordan about this??? #PLL
- You have your secrets but so does your mom.... Maybe you should have told her yours and she would have told you hers... @PLLTVSeries #PLL
- That's an invasion of privacy! yelled the girl who's mastered the art of breaking and entering. #PrettyLittleLiars
- Just like you didn't mention A to her until you almost died the 79th time. #PLL #PrettyLittleLiars
- I think Spencer needs to tell her mama something @PLLTVSeries #PLLDAY #pllchat #PLL
- Sooner or later Spencer needs to confront her mom #PLL #PrettyLittleLiars

- Spencer really should talk to her mom #PLL
- Spencer should just tell her mom. Stop making things so difficult #PrettyLittleLiars #PLL
- you have to talk to your mom Spencer soon #PLL #PLLCHAT
- Spencer's mom better come clean before Uber A blows up her spot to everyone #PLL #PrettyLittleLiars
- Caleb's right, Veronica has to go public. #PrettyLittleLiars
- Ugh Spencer just confront your mom? #PLL
- Just ask her if she is sick or not Spencer #PrettyLittleLiars
- Is spencer really not gonna tell her mom what she knows? That's bullshit #PLL
- I wish spencer would just tell her! #PrettyLittleLiars
- Why didn't you tell her?? @SleepintheGardn #PLLChat #PrettyLittleLiars
- Spencer needs to tell her mom she knows before someone else finds out or something else #PLL
- Spencer should warn her mom! She knows what's going to happen and she isn't doing anything to stop it. #PLL #PrettyLittleLiars
- Spencer needs to stop being a coward and tell her mom #PrettyLittleLiars
- Aww spencer should have told her #pll
- I wish spencer would just tell her she making me mad if she don't say anything she will lose based on that information #PrettyLittleLiars
- Spencer better tell her mom soon before the enemy spills it out of the bag #PrettyLittleLiars
- I'm about sick of Spencer not telling her mama #PLL #PrettyLittleLiars #PLLChat ready to smack her rs.
- Wish Spencer would have just told her mom. #pll #PrettyLittleLiars
- you should never keep secrets that big from your family #PLL
- SPENCER HOW ABOUT BEING HONEST #PrettyLittleLiars
- Aria, stop lying #PrettyLittleLiars
- Aria, you writing Ezra's book is a BAD idea #PLL
- I have a few moral conflicts with the idea of Aria ghostwriting Ezra's book! Good on Liam for picking it up! #ghostwriter #prettylittleliars
- Aria needs to be honest #PrettyLittleLiars #PLLChat
- Why Aria always is lying? I know that is the purpose of the show. But, she is very stupid lying #PrettyLittleLiars #5YearsForward #PLL
- Better tell him what you did, Aria..... #PrettyLittleLiars #PLL
- tell him the truth Aria! #PLL

- She better tell him that she was ghostwriting for him. #PrettyLittleLiars
- So Ezra did the next 3 chapters and has no idea Aria did too. Uh oh. Now he'll have a really good reason to be mad. #Ezria #PLL
- Rules of Writing: Never Unknowingly Write Your Former Boyfriend's Book! It will bite you in the butt! #PrettyLittleLiars
- Can we just acknowledge that if Aria would've told the truth in the first place this wouldn't even be as messy as it is #PLL
- I still don't get why didn't she just tell the truth the first time. Oh, Aria. #PrettyLittleLiars
- Come on now Ezra. We aren't in high school. We talk about our feelings not run from them #PrettyLittleLiars
- Seriously Aria? You have to tell him! #BooRadleyVanCullen #PLL
- Aria should just tell Liam that Ezria was a thing #PrettyLittleLiars
- Aria is forever lying about shit. I'm completely over her and her childish ass ways #PrettyLittleLiars
- Why aria not tell liam yet about ezria #PLL
- Aria needs to tell Liam the truth about her relationship with Ezra. #PLL
- I feel like Aria needs to tell Liam about her history with Ezra, before he finds out by someone else or the new "A" #PLL
- Oh aria. It def won't come out that you dated your teacher.... #PrettyLittleLiars #pll
- Aria just tell him the truth. #PLL
- Why didn't she tell Ezra #PrettyLittleLiars
- I wish they didn't lie #Ezria #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- At least the girls got one part right this time, they're telling they're significant others about big bad right away #PLL #PLLChat
- Why do they lie about the littlest things? she could've told Em she was meeting Toby#PLL #PrettyLittleLiars
- Emily and Spence playing ditz is just wrong. Wrong wrong wrong wrong WRONG!!! #PrettyLittleLiars #PLLChat #PLL
- Why are they lying. Just tell the police about the messages. #PrettyLittleLiars
- Also, these girls haven't learned shit. You would have thought that they would learn how to deal with these texts. #PLL #PrettyLittleLiars
- It only took them 5 years to realize that they should go to the cops first. #PLL #BooRadleyVanCullen
- Yes! Listen to Caleb! Go to the fucking cops this time! #PrettyLittleLiars
- I think Caleb is right that they need to go to the cops... #PrettyLittleLiars
- So why not just go to the cops? Have we not learned anything? #PLL

- I wish everyone would just listen to Caleb and just go to the cops.. #PLL
@PLLTVSeries
- Did they not learn the first time through that not going to the cops is a bad idea??
#PLL
- I dot know why they don't go to the police. Haven't they learned from 6 seasons??
#PLL
- The liars really need to go to the police now about the texts #PrettyLittleLiars
- I really don't care who the liars tell about A unless it's the police #PLL
- Spencer stealing phones now #PLL give that overly nice lady her phone back
- Spencer what are you doing?!?!?! You know EmojA saw that shit! #PLL
- Don't do it spencer! Damn it! You fucked up harrrrddddd #PrettyLittleLiars #PLL
- Don't do anything wrong, Spencer!!! #PLL #PrettyLittleLiars
- Would you have put that phone in your bag? Not sure I could have #PrettyLittleLiars
- COME ON SPENCE #PLLChat #PLL
- Spencer give the girl her phone back, we're not in high school anymore
#PrettyLittleLiars
- Spence should have someone return Yvonne's phone back to her campaign's hq. #pll
- Spencer why????? Just why? #PLL #PLLChat #PrettyLittleLiars
- Oh spencer you shouldn't of taken the phone, EVIL EMOJI is up to something
@PLLTVSeries #PrettyLittleLiars ??
- No spencer no #PLL
- Ooooooh so Spencer is just gonna take the phone, ever hear of find my iPhone?
Thought you were smarter than that. #PLL
- Spencer, I thought we were past this...return the phone! #PrettyLittleLiars #PLL
- Spencer what the hell you did? #pll
- Spencer, be smart!!! That look like a setup #PrettyLittleLiars
- Please don't go through her phone Spencer. It's just going to be bad on you.
#PrettyLittleLiars #PLLChat #PLLArmy #5YearsForward #Pll
- Oh no Spencer... what are you doing? #PLL @PLLTVSeries
- Admit it guys we used to do what Spencer did at some point of our lives, well maybe
#NotGuilty #PrettyLittleLiars #PLL
- Stealing phones is ALWAYS the answer, Spencer. @PLLTVSeries #PrettyLittleLiars
PLL
- Really Spencer? Have you not learned a thing from the past six seasons? #PLL
- Really Spencer? Back to old habits? #PrettyLittleLiars

- Can't believe Spencer just took her phone like that...I wouldn't trust her tho
#PrettyLittleLiars
- The awkward moment, when you steal a chicks phone, go to return it to the place & Mona shows up claiming its her phone to steal it #PLL
- Spencer, you're an adult. You can't just steal people's phones anymore.
#PrettyLittleLiars
- If there is so much that Toby doesn't know why don't you fill him in on what's been going on then Spencer! #pll #prettylittleliars
- Why can't Caleb just tell the truth? #PLL
- They should've just told Toby and that would've never happened #PLL
- Why won't Caleb tell the truth #PLL
- Toby didn't have to hit Caleb like that #PrettyLittleLiars
- You should have just told him #PrettyLittleLiars
- Spencer talking about tell him. Why couldn't she tell Toby?! #PLL
- Why didn't spencer just tell toby? #prettylittleliars
- Why won't Toby just admit that it wasn't him that leaked the old baggage? stop letting "A" win!! #PLLChat #PrettyLittleLiars
- Why didn't Caleb just tell Toby everything... That scene just pissed me off... #PLL
#PrettyLittleLiars
- Damn Spencer you tell him!! #PrettyLittleLiars
- I don't understand why Spencer didn't tell Toby and Mona the truth... Smh.
#PrettyLittleLiars #PLL
- Why they not telling Toby and Mona?!?#PrettyLittleLiars
- The fact the opposition has Veronica's medical records is awful. #PrettyLittleLiars
- Politics are so dirty just talking about it makes me feel like the need to shower
#PrettyLittleLiars #Freeform #PLL #GRLOL
- If Yvonne and her family uses Mrs. Hastings sickness to win, then that's type petty
#PrettyLittleLiars
- The other campaign is using private medical records to play dirty politics towards the Hastings!! #PrettyLittleLiars #PLL @PLLTvSeries
- Shouldn't have lied Hanna #PrettyLittleLiars
- Ella, Byron cheated on you and then asked your daughter to lie to you about it. #PLL
- What a novel idea, Ali, just telling the truth when A threatens you. #PLL
- Damn. I don't like Alison but at least she's telling her loved ones the truth abt this Big Bad stuff #PLL

- I love how the girls have grown and learned from the previous A and come clean to their loved ones right away instead of lying more #PLL
- That's why it's no point to keep in-work relationships a secret. Everybody knows! ?? #PrettyLittleLiars
- Wtf Emily just tell the whole world and tweet about it! #PLLChat #pll #PrettyLittleLiars
- WHATS SO WRONG WITH EM DONTATIONING HER EGGS THAG HER MOM CANT KNOW ABOUT #PLLChat #PLL #PrettyLittleLiars @PLLTvSeries
- Why were Aria's parents so secretive about them getting back together #PLL #PrettyLittleLiars
- Why did they have to sneak around? They were married at one point. #PLLChat #PrettyLittleLiars
- She did it for you Hanna. So shut your face #PrettyLittleLiars
- Your mom is just trying to protect you, Hanna #PrettyLittleLiars
- I love how Hanna's mom is always there for Hanna even when it's illegal #PLL
- Your mom is just trying to protect you, Hanna #PrettyLittleLiars
- I know Hannah's mother is trying to protect her but I'm sure her plan is going to backfire! #prettylittleliars #pll
- These ppl are fools. If I stole evidence I'm crush it shred it burn the pieces and scared the ashes. Definitely not keep it #PLL
- Hanna's mad at her mom for taking something, because Hanna herself almost got herself in a shithole. Nice. #PLL
- Can Hanna just be grateful her mom got rid of the shit and she doesn't have to know anything #PLL
- Your mom is just trying to protect you, Hanna #PrettyLittleLiars
- I would've done the same thing Aria did and wrote the chapters myself too #PLL @PLLTvSeries
- Ezra don't freak out over this Aria did you a favour #PLL
- Ezra shouldn't let Aria get fired. She technically did him a favour #PLL
- Erza you should be happy someone like aria wrote your story for you #PLLGhostWriter #PLL #Freeform
- Should Aria take up Ezra's offer of being co-author? i say yes #pll
- Aria it's okay you had good intentions #PrettyLittleLiars
- Oh Aria, way to go girl, old habits die hard! Way to create a diversion! #PrettyLittleLiars
- Good move Aria... Spilling that coffee to get info! #PrettyLittleLiars #pll

- Nice move Aria. Such a genius! Haha! @lucyhale #PLLChat #PrettyLittleLiars #PLL @PLLTvSeries
- Lol Toby's girl needs to chill #PrettyLittleLiars
- Yvonne leave. You don't understand any of this bitch #PLL
- Yvonne is a jealous bitch #PLL
- Yvonne is pretty selfish damn #PLLFinale #TwinOnPLL #PrettyLittleLiars @disneybl0ndie
- I would go through Yvonne's phone and hunt her down acting like I tried giving it back as soon as I found it???? #PLL
- Emily, you forget you're the most approachable and that's a great quality in a friend. #PrettyLittleLiars #PL LayWithShay @shaymitch
- Hanna is such a good friend & I love how she is standing up for Mona ?? #PrettyLittleLiars
- I am so here for Hanna sticking up for Mona. #truefriendship #pll #prettylittleliars
- Hanna is such a good friend. #PLL
- Mona did alot of damage to them girls & I don't blame Emily for pointing fingers at her one bit! #PrettyLittleLiars #PLL
- Mona could help the Liars in so many ways but NO! She has to be evil. #PrettyLittleLiars #PLLChat
- Not cool Hanna, don't mess with Spencer like that #PrettyLittleLiars #PLL
- Did Hanna discuss this plan with her fiancé?! I mean... #PLL #PrettyLittleLiars
- Hanna no stop you don't have to do this stop no!!! Don't say you murdered Charlotte when you didn't! #HannasConfession #PrettyLittleLiars
- I think Hannah made a bad bad decision #prettylittleliars
- Hanna this is not a good idea #PLL
- If you're lying all of you Omg Hanna you need to back out now #PLL #PrettyLittleLiars #TwinOnPLL
- Oh god. Hanna should just change her mind. I'm already having a heart attack. #PrettyLittleLiars #PLLFanSuite
- Hanna your plan is stupid #PLL
- Hanna I really wish you wouldn't do this #PrettyLittleLiars
- Hanna is playing with fire. But I guess when you're tired of the same thing for like a million years, you'd do anything. #PrettyLittleLiars
- I would be scared af of I was her. #PLL
- Shouldn't have left Hanna alone #PLL

- So Ezra and Caleb are involved yet Toby is still on the outside! This isn't right! He should be apart of this with everyone! #pll
- Well Spencer is Mature enough to be friendly with her ex's new beau fiance#PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Spencer bonding with her ex's new girl has to be hard or at least it would be for me #PLL
- Is Lucas being sweet or shady??!!#SugarDaddyLucas #PrettyLittleLiars @brendanrobinson @TheAmyBrenneman
- It's really triflin that Spencer and Caleb are together #PLL
- how is spencer gonna do that to Hanna? ?? #PLL
- I'm really not digging Caleb and Spencer's relationship. I hope it ends.#PLL #PLLChat #Spaleb @PLLTVSeries
- really not fond of Spencer & Caleb being together.. #PrettyLittleLiars
- I don't like Spencer why you fuckin your best friend ex oh bitch we not friends #PLL
- Toby and Hanna are good friends, because there is no way in hell it would be okay for my friend to date my ex. #PLL
- Spencer dating her friend ex?? she forced that #PLL
- this spencer and Caleb relationship is weird to me. #PrettyLittleLiars
- Still not here for this Spencer Caleb thing. #PrettyLittleLiars #PLL #5YearsForward
- How can they feel comfortable dating each other ????? #PrettyLittleLiars
- Never date your best friends ex's! ????? don't care how many years ago it was. #PrettyLittleLiars
- This whole Spencer and Caleb thing still isn't okay with me. #PrettyLittleLiars
- Caleb needs to get the hell out of bed w Spencer I'm still not ok w this relationship #pll
- I can't stop saying how weird & awkward it is for Caleb & Spencer to be together! #PrettyLittleLiars to
- what spencer is doing is not okay. #PLL
- I'm so disappointed in Spencer and Caleb. Eww #PLL
- Spencer and Caleb dating is so weird to me. I just feel like it isn't right. #PrettyLittleLiars
- So I don't like Spencer anymore since she wants to date her best friend's ex #PLL
- This isn't right. Not at all. #PrettyLittleLiars #Freeform #spobyforlife #PLLChat #pll <https://t.co/8mqGKO6yLf>
- This is so wrong Spencer. You can't date your bestfriend's ex !! #PLL
- I hate Caleb and Spencer together! They are breaking all kinds of friendcode. #PLL

- Is it just me or does seeing Spencer and Caleb together just seem so wrong??????
#ImStillInShock #PrettyLittleLiars
- Why Spencer?? Why are you dating your best friends ex?? That's not what a best friend does ????? #PLL
- Can they seriously just not!! Friends don't date friends *serious* exes #PLL
<https://t.co/c5AwE3xuYk>
- I hate hate hate spencer and Caleb together more and more every week. It's just so wrong in so many ways. #PLL ?? #Spaleb ??
- Caleb and spencer are just wrong, no #pll #teamhannaandcaleb
- I could not be friends with Spencer or Caleb if I was Hannah. That's just awkward.
#PrettyLittleLiars
- Did Caleb not realize he's right next to his ex-girlfriend just then? #pll
- Hannah, SAY SOMETHING!!! I know seeing that gesture upset you. #PrettyLittleLiars
- DON'T DO IT IN FRONT OF HANNA , CALEB #PLL
- This is not right, Hanna & Caleb belong together ????? #PrettyLittleLiars #PLL
- I get that y'all are together, no need to make it so damn obvious.. Especially right in front of Hanna ????? #PLL #PrettyLittleLiars
- Seeing one of your best friends with your ex boyfriend... Awkward #PrettyLittleLiars
- I couldn't be Hanna #PrettyLittleLiars
- Hannah should smack spencer #PrettyLittleLiars #Haleb #halebnotspaleb !
- I feel bad for Hanna. She has to sit back and watch her best friend date her ex boyfriend. #PrettyLittleLiars <https://t.co/Q0FjVtKdBY>
- Hannah should say something to spencer & Caleb it's obviously bothering her
#PrettyLittleLiars
- Hanna pull Spencer to the side and tell her how you honestly feel about her best friend dating Caleb #PrettyLittleLiars
- That's a major girl code violation Spencer! #PLL
- Spencer is not a friend at all. She might like Caleb but that's messed up to actually date ur friends EX! ☐ #PrettyLittleLiars #PLL
- I will never like Spaleb just bc they are betraying Hanna#PLL #PrettyLittleLiars
- How can Spencer happily be w Caleb knowing that was one of her friends boyfriends... like I don't get it.. the disloyalty. smfh. #PLL
- So uncomfortable seeing Spencer and Caleb together now #PLLChat #PLL
- Still not okay with this whole 'Spencer and Caleb' thing #PrettyLittleLiars
- I just don't get how spencer is okay with being with Caleb like wth #PLL

- Spencer is just nasty. Like how could you even be ok with dating your sister's ex & your best friend's ex? #PLL
- Still don't know how I feel about #spaleb #PLL
- Spencer is a shitty friend sorrynotsorry #PrettyLittleLiars
- ii feel like spencer fake Hanna ha bestfriend & she dating her ex .. #prettylittleliars
- Spencer and Caleb shouldn't be together #PrettyLittleLiars
- Spencer really violated girl code?? #PrettyLittleLiars
- Is your boyfriend allowed to take his ex's side? Even if it's your best friend? #PLL #PrettyLittleLiars
- See that's what you get for trying to date somebody your friend dated for years #PrettyLittleLiars
- Spencer and Hanna gon end up hating each other over Caleb, it's only a matter of time #PLL
- Prime example why you don't date your best friends ex #PrettyLittleLiars #PLL <https://t.co/pyrJiUonYV>
- I don't feel bad for Spencer at all. She should have NEVER been with Caleb in the first place. She broke girl code, big time. #PLLChat #PLL
- Spencer is actually so pissed over Caleb & Hanna. lol you're dating your best friend's ex.. she should be mad. #PLL #PrettyLittleLiars
- Spencer CAN NOT be jealous. He was Hanna's first.... #PLL #HALEBFORLIFE
- This why you don't share yo man with yo friends, just a damn mess #PLL
- Spencer can't get mad. He was Hannah's man first boo. #PrettyLittleLiars
- What do you expect when you start dating you bestfriend ex, Spencer? Jealousy is a bih! #PrettyLittleLiars
- How could you date your "bestfriends" ex? Girl code much? ?? #PLL
- Spencer MADD salty like she not dating her best friends ex. Out of all the men she could've chose #PLL
- Spencer has no right to be jealous. She and Caleb have no right being together #PrettyLittleLiars
- Spencer is so jealous. ?? ladies, that's why you don't date your best friends ex. ??? #PLLArmy #5YearsForward #PrettyLittleLiars #Freeform
- No sympathy for Spencer ??First her sisters fiancé and now her best friend's ex boyfriend..????#PLL
- I'm not only mad at Spencer though it I'm mad at Caleb too?? #PrettyLittleLiars
- Spencer is having flashbacks of her and Caleb cause SHES JEALOUS OF HALEB BITCH YOU THE ONE DATING YOUR FRIEND'S EX #PLL

- I don't give a flying fuck about what anyone says...Spencer shouldn't have went after Caleb & vice versa?? #PLL
- Spencer what were you doing with your best friend ex in Europe??? #PrettyLittleLiars #pll <https://t.co/5UWYkY84zJ>
- Spencer knew that was her best friends ex and they were still around each other so ... at her #PrettyLittleLiars <https://t.co/AIETKfVsrV>
- Spencer you got the nerve being jealous of Hannah and Caleb!!!! #PLL
- Spencer looked so sad I actually feel bad for her but Hanna and Caleb were my otp I'm stuck between the two of them #PrettyLittleLiars
- Even Emily and Aria see the awkward direction this love triangle has gotten #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Toby and Spencer should've stayed together #PLL
- Spencer is a hoe ...I really dislike her now. How do you comfortably sleep with your bestfriend bf #PLL
- Hannah, stop flirting with Caleb. #PLL
- This Spencer and Caleb shit has to stop.. It does not feel right! #PrettyLittleLiars
- Still can't believe that spencer is talking to/messing around with Caleb #PLL
- Why are they acting like they are in high school? #PrettyLittleLiars #PLL
- Spencer is TRASH for dating Caleb. No matter how long it's been. #PLL
- Obviously Spencer hasn't seen Mean girls, Ex boyfriends are just off rules to friends. @imarleneking @PLLTVSeries #PrettyLittleLiars
- Listen, spencer had no business anyways, fucking with Caleb #PLL
- I want Spencer forever alone. That is one disloyal bitch. She doesn't deserve Toby or any good man #PLL
- Ok. I don't like Spencer and Caleb but damn Hanna holding his hand was bitchy. #PLL
- I approve of Spencer and Caleb #PrettyLittleLiars
- If I were Spencer I'd promptly ask Hannah to back the fucq is off my man #PLL
- Hanna is engaged. Why she has to be so bitchy? poor spencer #pll #spaled
- I kinda feel bad for spencer #PrettyLittleLiars #PLL
- Spencer Hastings deserves more than being pushed into some lame love triangle bullshit, just let her be happy #PLL
- Even though I don't ship spaleb at all. I still feel really bad for spencer #PLL
- And spencer has a right to be jealous since he's HER boyfriend now children?? #PrettyLittleLiars
- You can't help who you fall in love with... Poor Spencer?? #PrettyLittleLiars <https://t.co/YubkHWFtBh>

- You're all terrible people. Would you like to be in Spencer's shoes? Haleb dated in HIGH SCHOOL. Hanna should be over it. #pll
- Is it bad that I ship Spaleb? #PLL #PrettyLittleLiars
- This Spencer and Caleb thing is kind of alright for NOW #PLL
- Toby and Spencer have VERY different ideas for their future. It's why Caleb is an infinitely better match, they're similarly suited. #PLL
- Its ok to not know what the other person wants, it's called communication??? Every relationship needs to communicate #PLL #HannaAndCaleb
- Moral of the series: you will be with your high school boyfriend forever #pll #PLLFinale <https://t.co/DJqDcA6rE4>
- When your parents are literally arias parents #awkward #PrettyLittleLiars
- I'm going to be honest, it would weird me out if my mom & dad got back together ????????#prettylittleliars
- Is that a good idea for him to stay at Hannah's place? #pll #PLLChat
- Caleb should take Hannah's mom up on the offer to stay in the guest bedroom #PLL @PLLnewsfeed
- Caleb should really go stay in the guest bedroom at Hanna's house. #PLL #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Ali is better than me because I definitely would've let him stay home. I'm needy lol #PLL
- Is it just me or is Alison always in a relationship with someone she shouldn't be with? #PrettyLittleLiars
- I don't understand what's so bad about Alison dating her sister's doctor. #PrettyLittleLiars
- Why be upset that ya sis is dating ur doctor? Is that not kinda hot? Lol #PLL
- Alison shouldn't make impulse decisions #PrettyLittleLiars #PLL
- Why would Alison wanna get married this fast? #suspicious #PLL #PLLChat #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Aria..... Why would you marry them? #PrettyLittleLiars #PLL
- Why would Aria choose to marry them damn it #PLL
- Her friends don't even know how she met her fiancé #PrettyLittleLiars <https://t.co/gyhqqG1CCH>
- No one knows anything about Jordan and Hanna... THAT MEANS THEY SHOULD NOT BE GETTING MARRIED!!! #PrettyLittleLiars
- It's a sign, don't marry him. #PrettyLittleLiars #PLL
- Hanna's friends know nothing about her & Jordan. That's sad #PrettyLittleLiars

- Caleb left her cause she had to work, tf boy. I would have beat Caleb ass
#PrettyLittleLiars
- All this cheating on everybody and everyone loving everybody else, this ain't a positive show Lmao #PrettyLittleLiars
- Everybody cheating. y'all mofos ain't got no morals. Making it look like it's ok to cheat
#PLL
- Everyone's just cheating on everyone in favour of their exes and honestly I'm not here for it. #PrettyLittleLiars
- So basically they lie 24/7 and they ain't loyal to none of their boyfriends. Oh. Okay.
#PLL #PLLChat
- But lowkey they all wrong for cheating like that #pllchat #pll
- I have no idea what's going on all I know is that everyone is cheating like that's okay and shit #pllfinale #PLL
- Why is Aria keep hanging around Ezra? You got a man #PrettyLittleLiars
- Okay Aria I think that's cheating _ôÖ±_ô»_ #PrettyLittleLiars
- I never liked Liam anyway #Ezria #pll
- You know I don't like cheaters but I don't hate this, reminds me of The Notebook Aria & Ezra & Aria & Liam. @PLLTvSeries #PLL
- Hanna you got a man don't look at them like that tf ???? #PLL
- You got an engaged man, I don't see why you are going after Spencer's man #PLL
- Hanna why did you have to leave #PrettyLittleLiars #TwinOnPLL
<https://t.co/xyTKYicCRy>
- Caleb please don't be that guy #PLL
- No Caleb stop you love spencer #pll
- I'm like legit angry right now I hate them #PLL
- I would forgive Hanna a little bit more if she hadn't gotten engaged to a rich Australian guy right after #PrettyLittleLiars
- The day Spencer says she love you (even though thats way too early) but whyyy
#PrettyLittleLiars
- Hanna engaged tho.. #PrettyLittleLiars they all cheating on their new partners
- Well I've lost all respect for Caleb, Hannah and Aria tonight #Pll #PLLAS
- I can't believe Caleb would do that after all that panty talk. #Haleb #pll #pllfinale
- Why would Caleb do that to Spencer?! #PrettyLittleLiars
- I like Haleb but he's with spencer and that would break her heart even though I want Spoby together #PrettyLittleLiars
- Just lost so much respect for Caleb. #disappointed #pll #booradleyvancullen

- How could he do that to Spencer.. Right after Spence told him she loved him.
@PLLTVSeries #pllchat #pll @tylerjblackburn @SleepintheGardn
- Friends don't sleep with each other's boyfriends/girlfriends. #pll what's wrong with y'all.
- Spencer told Caleb she loved him and waited for Hanna's permission to act. That Haleb kiss was wrong on so many levels. #PLL
- Omg this is just one big mess! Why would you hook friends up with ex's?! #PLL
- Cheating is lame & wanting someone just because they've since moved on is equally bogus. #Haleb #PLL #pllfinale
- Spencer deserves so much better. #PLL
- Hanna is shady AF. She told Spencer she was ok with it and now she's doing this.
#PLL #haleb
- Hanna is engaged, cheating, and hurting one of her best friends. How is this okay?
#PLL #pllfinale #PrettyLittleLiars #PLLChat #SpalebArmy
- I'm only worried about Hanna, spencer and Caleb's friendship. This is why you don't date your friends ex #PrettyLittleLiars
- I certainly don't condone cheating, but #Haleb forever #PrettyLittleLiars
- I don't care about Spencer & I never will. Like, she always wants everybody boyfriends. Maybe next season will be Ezra #pll
- Spencer said I love you, Caleb does not respond and kiss Hanna (her ex for be together again ah ah) I love ! #PLL
- I agree with Mike #PLL
- Mike has a good reason tho #PrettyLittleLiars #PLL
- Mike needs to go but he has a good reason tho #PLL
- I wouldn't forgive you either, Byron. #PrettyLittleLiars
- I don't blame Mike at all for not going to the wedding. #PLL
- I think Aria should talk to Mike #prettylittleliars
- Mike's reservations are super valid, though! #PLL #prettylittleliars
- I kinda agree with Mike though, what if it happens again _ôïó #PLL
- I'm with Mike.... I don't forgive him either #PLL
- Good for Mike not forgiving Byron. I don't really trust him either #PrettyLittleLiars
- I get why mike won't go to the wedding #PLL
- Umm I really don't blame Mike for not trusting the dad! I probably wouldn't after he cheated on my mom! #PrettyLittleLiars
- I don't blame Mike, tbh #PrettyLittleLiars
- If Mike misses their wedding he will always regret it #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries

- I don't condone cheating, it's the worst possible, but Damn am I happy right now #PLL #pllfinale #PrettyLittleLiars
- Caleb isn't just kissing Hanna because Spencer said I love you.. He's been in love with Hanna. It's obvious. #PLL
- Cheating on your partner is never a good message to promote but HAAAALEBB!! #prettylittleliars #PLL #PLLCHAT
- Poor spencer but I got to sayy #HalebForever @tylerjblackburn @AshBenzo #pllfinale #PLL #PLLChat
- Not really though because any real friend would have seen that Hannah and Caleb are still in love with each other ... #PrettyLittleLiars
- I don't even feel bad for Spencer. I'm hella happy Haleb finally kissed #PrettyLittleLiars
- Poor Spencer and Liam but I can't help it I'm so happy!!! #pllfinale #PrettyLittleLiars
- I think Aria should do it #PrettyLittleLiars
- Alison this isn't your fault; don't do that to yourself and YES Dr Rollins for taking the blame! #PrettyLittleLiars
- Alison don't think that #PrettyLittleLiars
- Also why would Charlotte care if Ali dated the doctor guy? It doesn't affect her in anyway... If anything she should be happy #PLL
- Alison dont blame yourself for what happen #PLLCHAT #PLL
- Shit, both of y'all are to blame. Idk how yet....but cha are. #prettylittleliars <https://t.co/bQAEUPDCnX>
- Why does Ali torture herself so? #PrettyLittleLiars
- I feel bad for Ali she never gets to enjoy anything #PrettyLittleLiars
- Maybe every good thing needs to be paid for by a bad thing... @SashaaPieterse, summing up life in general. @PLLTVSeries #PLL
- I may be my jaded but I'm feeling Ali's the universe likes to shit on you when things are going good ideology #BooRadleyVanCullen #PLL
- Sometimes I feel like I'm being punished for surviving. Same Ali, same. #PrettyLittleLiars
- Life isn't always romantic sometimes it realistic #PLL @PLLTVSeries
- Do we tell it the way it happened or the way it should have been? Life's big question @PLLTVSeries #PLL #PrettyLittleLiars
- I feel so bad for Ezra, I can't imagine fighting with someone my last time seeing them alive #PrettyLittleLiars #PLL
- Helping someone you love through a difficult time when they refuse help is a really difficult thing to do. #PLL #PrettyLittleLiars #Ezria

- Poor Ezra. If I could hug him I would. #pll #PLLChat
- I wish they would just leave Mona alone...they assume that she is always going to be a bad person #PLL
- They always assume the worst in her, they don't even ask they just assume, ESPECIALLY EMILY UUUGH #PLL #goodbyeEm
- Spencer is the best. Supporting your parent in tough times is important. #PrettyLittleLiars @imarleneking @PLLTVSeries
- Spencer apologizing to Yvonne, now that is respect in the Political world #PLL #PrettyLittleLiars
- Spencer's all is it too late now to say sorry? #PLL #Freeform
- Hanna was kinda mean to her Mom. Like Wtf!?! #PLL
- she's not a teenager anymore. If she wanted to talk to you she would have talked to you #PLLChat #PLL #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Sarah that was so wrong in many ways. She needs to stop this arleady. #PrettyLittleLiars #PLLChat
- Sarah is such a bitch. Going to target someone in the hospital donating their eggs. Like go rot in hell bitch. #PrettyLittleLiars #PLLChat

Tegengeluid

- I wish Caleb would have socked Toby back I really wanted to see a fight #PLL
- That punch wasn't deserved but...I liked it...oops #PLL
- Toby had no right to do that to Caleb @pll @PLLTVSeries #pllchat #PLL
- You go Hanna! #PrettyLittleLiars
- Go Hanna way to stand up for yourself! #PrettyLittleLiars
- Yes Aria! Speak some sense to Tanner. #PrettyLittleLiars
- That lady didn't have to talk to her like that ! #PrettyLittleLiars
- If I was Aria I would have said no lawyer I'm not talking bitch bye #PrettyLittleLiars
- I wouldn't have went to the line up #PrettyLittleLiars #PLL
- I would have told that bitch hell no till u have concrete evidence it was me hell nawl I aint standing in no lineup #PrettyLittleLiars
- I know it's a stressful time, but Spencer's dad is being kind of a jerk. #PLL
- Spencer's dad is sooo bad #PLL
- Spencer's father has ALOT of nerve #PrettyLittleLiars
- Spencer's father is so mean omf #PrettyLittleLiars #PLL
- Emily done lost her mind. #smh #LiveTweetWithBrooke @PLLTVSeries #PLLChat #PLL <https://t.co/PoKWxL4pHH>
- Aria should just write her own book #PLL

- Aria reads Ezra's chapters. Ezra reads Aria's chapters. They collaborate to make THE BEST BOOK EVER. Problem solved. #PLL
- Spencer is handling this pregnancy scare like a dick #PrettyLittleLiars
- Omg Spencer! Aren't y'all pro life in this campaign?!? #PrettyLittleLiars
- WHY WOULD ALI LOCK HERSELF UP? WHAT ARE YOU DOING #PLL
- Ali, you could have just stopped taking the meds for a while to see if that helped #BooRadleyVanCullen #PLL
- Do you think Ali should do this? #PLL
- Emily please don't prevent Ali from getting the mental health she needs from professionals #pll
- I wouldn't hop into the nut house so hastily... #PLL
- The first step is admitting you have a problem. That's growth, Alison. #PrettyLittleLiars #PLLChat
- I think Ali should have waited #PrettyLittleLiars
- That's so terrible about the eggs. Poor Emily and those other families. This new bad person is going a little to far. #PLL #5YearsForward
- I feel so bad for Alison she's so alone like it's not okay #PLL
- This is so wrong!! #SaraAndAli #PrettyLittleLiars @PLLChat @H_Combs
- Wow, that was a good question though Mona. #PLL
- Not guilty because the victim didn't show? That's setting the bar pretty low, Em. Spencer has a point. #PrettyLittleLiars
- Emily should have went with somebody for protection #PLL #PrettyLittleLiars
- Emily should learn how to stop walking into strange places... ALONE #PLL
- Emily seriously needs to stop going places alone...She never learns, this is why she is always almost killed #PrettyLittleLiars @PLLTVSeries
- Uhm Emily you shouldn't be there by yourself #PrettyLittleLiars
- Someone tell me why Emily does these things alone #PrettyLittleLiars
- These girls never learn! Don't go anywhere alone! #PrettyLittleLiars
- Emily always going somewhere by herself smh #PrettyLittleLiars
- Emily really needs to stop going off on her own. It's like she's asking to get into trouble #PrettyLittleLiars #pll
- I wouldn't have went there alone Emily #PrettyLittleLiars #PLL

